

El bieta Jamrozik, Agnieszka Rylukowska, Maria Zał ska

## **PROGRAM NAUCZANIA J ZYKA WŁOSKIEGO DLA SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH**

Program dopuszczony do u ytku szkolnego  
przez Ministra Edukacji Narodowej  
pod numerem DKOW-5002-30/08

Autorstwo poszczególnych rozdziałów:

El bieta Jamrozik	I, V, X
Agnieszka Rylukowska	IV, VII, VIII
Maria Zał ska	II, III, VI, IX, XI, XII, opracowanie bibliografii



## Spis treści

<b>I.</b>	Wstęp .....	4
	Cele ogólne programu .....	4
	Cele wychowawcze .....	7
<b>II.</b>	Zdefiniowanie poziomów nauczania w relacji do podstawy programowej oraz standardów wymaga egzaminacyjnych .....	9
<b>III.</b>	Cele kształcenia językowego i osiągnięcia uczniów na poszczególnych poziomach .....	10
<b>IV.</b>	Treści nauczania .....	21
<b>V.</b>	Metody i formy pracy .....	34
<b>VI.</b>	Kryteria oceny podręczników .....	42
<b>VII.</b>	Nowoczesne techniki dydaktyczne .....	43
<b>VIII.</b>	Planowanie pracy dydaktycznej .....	46
<b>IX.</b>	Sposoby kontroli i oceniania ucznia; przygotowanie ucznia do autonomii .....	49
<b>X.</b>	Sugestie rozszerzające materiał .....	56
<b>XI.</b>	Program nauczania a egzaminy CILS i CELI .....	57
<b>XII.</b>	Bibliografia .....	58

## I. WST P

### CELE OGÓLNE PROGRAMU

Celem nauczania szkolnego w zakresie dydaktyki j zyków obcych jest danie uczniowi takiej znajomości j zyka obcego, jego struktur i słownictwa, aby mógł zarówno w okresie szkolnym, jak w dorosłym yciu poruszać się samodzielnie na obszarze zjednoczonej Europy, a w dalszej perspektywie, również uczestniczyć w jej yciu kulturalnym i społecznym oraz zawodowym. Młodzi Polacy jako obywatele Unii Europejskiej powinni móc porozumieć się na jej obszarze, b d to w podstawowych kwestiach dotyczących ycia codziennego w okresie wakacji lub podczas podróży słubowych. Powinni również, na poziomie bardziej zaawansowanym, umie korzystać z wiadomości na temat poszczególnych krajów Unii podawanych w mediach czy wyszukiwanych samodzielnie w Internecie; na jeszcze wyższym poziomie wreszcie, powinni radzić sobie w yciu zawodowym oraz umie podjąć dyskusję na tematy związane z yciem kulturalnym i społecznym danego kraju.

Umieć to ci te, bez których nie można w pełni uważać się za obywatela zjednoczonej Europy, uczniowie osiągną w poznawanych przez siebie j zykach w różnym stopniu, w zależności od priorytetów przyznawanych poszczególnym j zynom oraz stopnia zaawansowania w ich nauce.

### Włosi i j zyk włoski w Europie

J zyk włoski na tle j zyków zjednoczonej Europy nie zajmuje pozycji pierwszorzędnej, tradycyjnie przypisywanej „łacinie naszych czasów”, czyli j zykowi angielskiemu, oraz j zykowi naszych bezpośrednich sąsiadów – niemieckiemu. Niemniej należy stwierdzić, że w ostatnich latach liczba uczących się tego j zyka nieustannie rośnie: dotyczy to zarówno nauki w cyklu szkolnym w szkołach publicznych i niepublicznych, jak na różnego rodzaju kursach j zykowych i w prywatnych szkołach j zykowych oraz na lektoratach prowadzonych na wyszszych uczelniach. Tendencja ta pozostaje zresztą w zgodzie z danymi dotyczącymi nauczania j zyka włoskiego w wiecie: wykazują one bowiem od lat osiemdziesiątych XX wieku tendencję rosnącą nie tylko w Europie, ale także w obu Amerykach i Australii; włoscy socjolingwiści widzą to zjawisko z występującym u potomków dawnych emigrantów zainteresowaniem krajem, j zykiem i kulturą przodków oraz masowym rozwojem turystyki.

Nieliczne badania przeprowadzone w Polsce w ostatnich latach<sup>1</sup> wykazują, iż u podstaw zainteresowania j zykiem włoskim leży z jednej strony szeroko pojęta kultura tego kraju, związane początkowo z licznymi pielgrzymkami do Rzymu i włoskich miast Półwyspu Apenińskiego, a następnie z upowszechnieniem turystyki i krótkich wyjazdów wakacyjnych. Z drugiej strony natomiast, zainteresowanie j zykiem włoskim wynika z obecności Włochów na polskim rynku od pierwszych lat przemian ekonomicznych: dotyczy to nie tylko takich potentatów jak zakłady samochodowe Fiata, fabryki słodczy Ferrero, huty Lucchini czy banku Unicredit, ale również, a może przede wszystkim, średnich i małych firm włoskich, które weszły na polski rynek, proponując wyroby związane tradycyjnie z włoskim rzemiosłem i modą (buty i torby, ubrania, kosmetyki), reprezentujące niepowtarzalny i słynny na całym świecie włoski design (meble, artykuły gospodarstwa domowego, akcesoria do kuchni i łazienek), jak również wyroby przemysłowe i elektroniczne. Obecnie ekonomiczna Włochów na polskim rynku z jednej strony przyciąga estetykę proponowanych wyrobów

<sup>1</sup> Ankiety dotyczące powodów podjęcia nauki j zyka włoskiego były przeprowadzane wśród studentów I roku Italianistyki UW w latach 2003-04. W roku 2003/04 w kilku liceach w Warszawie i na prowincji przeprowadzona została także ankieta mająca na celu ewaluację indywidualnej pracy ucznia w toku nauczania j zyka obcego. Por. E. Jamrozik, „L'italiano e il polacco: due mondi linguistici in contatto”, *Kwartalnik Neofilologiczny* LIII, z. 4/2006, ss. 463-471).

i swoistym mitem *made in Italy*, z drugiej stwarza możliwość zatrudnienia i otwiera realne miejsca pracy dla osób znających przynajmniej w stopniu podstawowym język włoski. Do tych czynników należy dodać niedoceniań w porównaniu z Wielką Brytanią i Irlandią emigracji zarobkowej: Polacy, zarówno ci, którzy wyjechali w końcu XX wieku, jak w ostatnich latach, są obecni na całym Półwyspie Apenińskim, a ich częste kontakty z rodziną i możliwość wyjazdu tych ostatnich również stanowi niebagatelny czynnik mobilizujący do nauki tego języka.

Jako ostatni już powód zainteresowania językiem włoskim należałoby podać szeroko pojętą kulturę oraz historyczne związki polsko-włoskie, które odbijają się w postaci ogólnej sympatii do tego kraju, jego zabytków, architektury, malarstwa, literatury, kinematografii i języka. O zainteresowaniach tych wiadczy pozytywnie takich tłumaczonych na język polski autorów jak Eco, Sciascia, Baricco czy Magris, znajomość wśród publiczności włoskich filmów i aktorów oraz coraz częstsze wyjazdy turystyczne mające na celu nie tylko plażę Adriatyku, co zabytki głównych miast Półwyspu Apenińskiego.

### Pozorna łatwość języka włoskiego

Zainteresowanie Włochami i ich szeroko pojętą kulturą nie omija młodzież, z której część wybiera język włoski jako drugi, a czasami również pierwszy język obcy w swej szkolnej karierze. Uczniom tym należy stworzyć warunki do jak najskuteczniejszego opanowania tego języka w wyznaczonych ramach czasowych. Aczkolwiek włoski ma w Polsce opinię języka łatwego, ze względu przede wszystkim na stosunkowo prostą, w porównaniu z francuskim czy angielskim, fonetykę, uczyć tego języka wiedz jednak, iż jest to przekonanie złudne: właściwa im językom rzymskim złożony system czasów i reguły ich stosowania, zasady użycia rodzajnika oraz nieznanego Polakom trybu *congiuntivo*, wiele struktur przyimkowych wymaganych przez rekcję czasownika sprawiają, iż na poziomie ponadpodstawowym poprawne posługiwanie się tym językiem wymaga opanowania całkiem sporego materiału gramatycznego<sup>2</sup>. W zakresie fonetyki zresztą łatwo włoskiego jest zupełnie pozorną ze względu na ruchomą akcentu i związane z nią niekiedy różnice znaczeniowe<sup>3</sup>. Nauczyciel napotyka na szereg trudności również w sferze leksykalnej, ze względu na podobieństwo występujące między niektórymi wyrazami włoskimi a francuskimi (ze względu na przynależność do tej samej grupy językowej), a czasami nawet polskimi czy angielskimi mającymi wspólny rdzeń słów łacińskich. Stąd jawi się konieczność bacznego zwracania uwagi nie tylko na rozumienie tekstów ustnych i pisanych, ale przede wszystkim na produkcję języków, konieczność korygowania niepoprawnej wymowy i akcentowania na równi ze strukturami gramatycznymi i leksykalnymi. Dlatego też jednym z zadań nauczyciela języka włoskiego jest wdrożenie ucznia do posługiwania się słownikiem, nawet niewielkim, który podawałby zarówno podstawowe informacje fonetyczne (zaznaczone sylaby akcentowane), jak gramatyczne (struktury czasownika). Nawyk korzystania ze słownika oraz umiejętne wybranie odpowiedniego znaczenia czy struktury stanowi bowiem

<sup>2</sup> Użycie rodzajnika, a właściwie jego brak, stanowi jedną z podstawowych błędów; dlatego też nauczyciel winien korygować, mimo ich zrozumiałości, zdania typu: \* *Bambino mangia gelato*, aby nie doprowadzić do powstania już w początkowej fazie nauczania błędnych nawyków językowych. Natomiast do wagi stosowania właściwych struktur czasownikowych i konieczności uczenia czasownika wraz z jego strukturami nie trzeba przekonywać żadnego nauczyciela języków rzymskich: uczeń, który zapamięta wyłącznie, np. „pomaga” to po włosku *aiutare* bezradny, gdy przyjdzie mu utworzyć zdanie i z dużym prawdopodobieństwem nałoży strukturę rodzimą (pomaga KOMU) na włoski, tworząc strukturę w tym języku niepoprawną (\* *aiutare a qualcuno* zamiast *aiutare qualcuno*).

<sup>3</sup> Sztandarowym niejako przykładem jest homograficzna, ale bynajmniej nie homofoniczna para wyrazowa *ancora* (rzeczownik o znaczeniu „kotwica”) i *ancora* (partykuła znacząca „jeszcze”); niemniej ogólną tendencją Polaków jest regularne akcentowanie przedostatniej sylaby, co prowadzi do błędnej wymowy takich wyrazów jak np. *celebre, mobile*.

w dużej mierze o pół niejszej samodzielności językowej ucznia.

### **Znajomość innych języków a nauka włoskiego**

Jak wspomnieliśmy, dla wielu uczniów język włoski jest drugim językiem obcym, na ogół po języku angielskim lub niemieckim. Nauczyciel winien zdawać sobie sprawę z wynikających z tej sytuacji zarówno trudności (problemy interferencji leksykalnych i strukturalnych), jak aspektów pozytywnych.

Interferencje występują słabiej, gdy pierwszym językiem obcym ucznia jest język należący do grupy romańskiej (angielski, niemiecki, rosyjski); znacznie większym problemem natomiast są interferencje z językiem francuskim występujące zarówno na poziomie leksyki (*fermare* to po włosku „zatrzyma”, nie „zamyka” jak w wypadku *fermer*), jak struktur i składni.

Znajomość języka obcego może również stanowić dla nauczyciela pewne ułatwienie, gdy pozwala mu odwołać się do wiedzy uczniów na określony temat. Przede wszystkim faktem jest, że uczeń zna lub przynajmniej uczył się jakiegoś języka obcego powinien być wyrobiony w sobie i wrażliwy na problemy, jakie niesie poznanie innego systemu językowego, wiadomości o jego strukturze i własnych ograniczeniach zetknięcia z nim. Wspomniana kwestia urodzajności występuje zarówno w języku angielskim, jak niemieckim i francuskim: nauczyciel języka włoskiego nie będzie zatem musiał tłumaczyć uczniowi, czym jest rodzajnik jako kategoria gramatyczna obca polskiemu systemowi; podobnie będzie mógł odwołać się do wiedzy uczniów w wypadku wielu czasów przeszłych, obecnie czasu zaprzeczonego czy innych zjawisk gramatycznych. Znajomość języka francuskiego, ale w pewnym stopniu także angielskiego, którego znaczną część słownictwa ma różnicę w budowie, może ponadto znacznie ułatwić uczniowi proces rozumienia tekstu pisanego. Zbiór słów leksykalnych nie należy oczywiście przeceniać: nauczyciel może umieć je wykorzystać, odwołać się do asocjacji, ale nie powinien bynajmniej czynić z nich reguły, ani tym bardziej sugerować uczniom, że jeśli uczyli się francuskiego, to będzie rozumieć teksty włoskie. Odwołać się do innych języków obcych, należy również uczyć uczniów na tzw. „fałszywych przyjaciół” (por. podany przykład z *fermare/fermer*).

### **Rola szkoły**

Rola szkoły jako placówki o otwartej w atmosferze w procesie nauczania języków obcych nie sprowadza się wyłącznie do przekazania określonej ilości wiedzy leksykalnej i gramatycznej, bowiem każdy nauczyciel języka obcego jest niejako przedstawicielem kultury innego narodu w całej swojej działalności. Kontakty polsko-włoskie, zarówno w aspekcie historycznym, jak współczesnym, wpływają na wytworzenie pewnego obrazu Włoch i Włochów w naszym społeczeństwie: uczniowie przychodzą do szkoły, posiadając najczęściej jakiś punkt odniesienia do szeroko pojętej kultury włoskiej, który może naresztą wykorzystać na pierwszych lekcjach zbliżenia kulturowego, zapytując: „Z czym kojarzą Ci się Włochy?”. Nawet jeśli padnie odpowiedź „z mafi” czy „z pizz”.

Specyfika nauczania języka włoskiego, który jest na ogół kolejnym językiem ucznia, sprawia, że poza poziomem najwyższym przewidzianym dla głównego języka obcego, nauczyciel dysponuje stosunkowo niewielką ilością godzin dydaktycznych<sup>4</sup>. Nie może zatem zakładać, że nauczy klasę wszystkiego, zwłaszcza jeśli klasa jest liczna i nie zawsze wystarczająco umotywowana.

### **Założenia programowe**

<sup>4</sup> Dla potrzeb poniższego programu zostały określone trzy poziomy dydaktyczne nazwane, od najniższego do najwyższego, odpowiednio C, B, A. Ich dokładny opis Czytelnik znajdzie w rozdziale III.

Program przeznaczony jest dla uczniów klas ponadgimnazjalnych, zarówno rozpoczynających naukę języka włoskiego od podstaw (poziom C), jak kontynuujących naukę rozpoczętą wcześniej (na poziomie gimnazjalnym, na kursach językowych itp.). Język włoski, aczkolwiek coraz bardziej popularny w Polsce, nie osiągnął stopnia popularności innych języków europejskich i wciąż stanowi drugi (po angielskim) język obcy ucznia. Pragnąc zatem pogodzić sytuację dydaktyczną ucznia w szkole ponadgimnazjalnej z jego potrzebami w zakresie nauki języka włoskiego oraz zastanych realiów, przedstawiony program stara się być maksymalnie elastyczny, tak aby nauczyciel mógł dostosować bez większych problemów lekcje na nim oparte do poziomu uczniów oraz wymogów konkursowych egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym (B) lub rozszerzonym (A). Program został opracowany w oparciu o podręcznik *Progetto italiano* oraz jego najnowszy, zmodyfikowany wersję *Nuovo Progetto italiano*<sup>5</sup> (części 1 i 2 dla poziomów niższych C i B, części 2 i 3<sup>6</sup> dla najwyższego poziomu A), jednak podane w treści „Treści programowe” założenia na poziomie komunikacyjnym, leksykalnym i gramatycznym pozwolą nauczycielowi również na wykorzystanie innych podręczników i materiałów dydaktycznych.

## CELE WYCHOWAWCZE

Przedstawiony program stawia sobie cele nie tylko dydaktyczne, polegające na osiągnięciu odpowiedniej kompetencji językowej ucznia, ale również wychowawcze<sup>7</sup>. Te ostatnie są realizowane na zajęciach językowych w sposób pośredni, zarówno poprzez nauczane treści, jak poprzez postawę nauczyciela i jego stosunek do nauczanego języka, kraju, jego kultury i mieszkańców. W tym ujęciu, na zajęciach językowych realizowane są cele trojakiego rodzaju:

### 1. natury ogólnej:

- przygotowanie ucznia do rzetelnego wykonywania zadań;
- wykształcenie w nim szacunku dla pracy i zdobywania wiedzy;
- rozwijanie samodzielności i poczucia odpowiedzialności;
- przygotowanie ucznia do życia społecznego, zarówno w klasie, jak w innych wspólnotach, z czym wiąże się przestrzeganie ustalonych norm zachowania i szacunek dla dobra wspólnego, w tym także środowiska naturalnego;
- kształtowanie rozwoju emocjonalnego;
- wyrabianie umiejętności hierarchizacji wartości;
- kształtowanie kultury osobistej;
- otwarcie na poszanowanie drugiego człowieka;
- wyrabianie poczucia więzi z własnym miejscem zamieszkania, regionem, krajem.

### 2. natury poznawczej:

- kształtowanie szacunku dla dziedzictwa kulturowego, zarówno polskiego jak obcego;
- przygotowanie do zdobywania umiejętności docierania do różnych źródeł informacji, jak prasa, radio, telewizja, reklama, literatura;
- kształtowanie umiejętności przetwarzania zdobytych informacji oraz dystansu wobec przekazów medialnych;
- rozbudzanie zainteresowań kulturalnych i ich uczestnictwa w życiu kulturalnym;

<sup>5</sup> Por. *Nuovo Progetto italiano*, tom 1 (2006) i 2 (2007) oraz *Progetto italiano* (2002), t. 3. W skład kursu *Nuovo Progetto italiano* wchodzi podręcznik, zeszyt ćwiczeń, polskojęzyczny suplement do podręcznika, podręcznik dla nauczyciela oraz interaktywny CD-ROM.

<sup>6</sup> Nowa wersja 3 tomu w chwili oddawania tekstu Programu nie była jeszcze dostępna na rynku, toteż źródłem jest tutaj wyłącznie *Progetto Italiano* w wydaniu z 2004 r.

<sup>7</sup> Por. Rozporządzenie MENiS z dnia 5 lutego 2004 r.

- kształtowanie kultury osobistej poprzez obcowanie ze sztuk ;
- kształtowanie zainteresowania własnym miejscem zamieszkania, regionem, krajem w aspekcie historycznym, geograficznym i społecznym;
- wykształcenie umiejętności komunikacyjnych: wypowiedania myśli i formułowania poglądów, negocjowania i rozwiązywania problemów.

**3. związane z obszarem, którego język stanowi przedmiot nauczania:**

- wyrabianie wrażliwości na innego człowieka i jego kulturę ;
- uczenie tolerancji dla odmiennych kultur i wartości;
- rozwijanie szeroko pojętej ciekawości poznawczej dotyczącej innych społeczeństw, ich kultur, obyczajów i wartości, w których żyją ;
- kształtowanie szacunku dla dziedzictwa kulturowego, zarówno polskiego jak obcego.

Nauczyciel winien mieć na uwadze, że zajęcia językowe są nie tylko miejscem nauczania gramatyki i słownictwa języka obcego; poprzez nauczane treści oraz własny stosunek do nich nauczyciel ma wpływ na kształtowanie postaw uczniów wobec obcej kultury i wyrobienie w nich szeroko pojętej otwartości na kraj, którego języka naucza, a także – aczkolwiek pośrednio – na rozmaite aspekty życia ich własnej ojczyzny.



## II. ZDEFINIOWANIE POZIOMÓW NAUCZANIA W RELACJI DO PODSTAWY PROGRAMOWEJ ORAZ STANDARDÓW WYMAGA EGZAMINACYJNYCH

### Poziomy nauczania:

#### Poziom A

Kontynuacja nauki j. języka włoskiego jako pierwszego j. języka obcego.

Wymiar godzin: minimum 3 godziny tygodniowo.

Przygotowanie do matury z j. języka włoskiego na poziomie rozszerzonym.

Program może być zrealizowany z wykorzystaniem podręcznika *Nuovo Progetto italiano* (części II i III).

#### Poziom B

Wariant 1. Nauka j. języka włoskiego od podstaw jako pierwszego j. języka obcego.  
Orientacyjny wymiar godzin: 3 godziny tygodniowo.

Wariant 2. Kontynuacja nauki j. języka włoskiego jako *drugiego* j. języka obcego.  
Orientacyjny wymiar godzin: 2 godziny tygodniowo.

Przygotowanie do matury z j. języka włoskiego na poziomie podstawowym.

Program może być zrealizowany z wykorzystaniem podręcznika *Nuovo Progetto Italiano* (części I i II).

#### Poziom C

Nauka j. języka włoskiego od podstaw jako *drugiego* j. języka obcego.

Orientacyjny wymiar godzin: 2 godziny tygodniowo.

Program może być zrealizowany z wykorzystaniem podręcznika *Nuovo Progetto Italiano* (część I).

### III. CELE KSZTAŁCENIA J ZYKOWEGO I OSI GNIA UCZNIA NA POSZCZEGÓLNYCH POZIOMACH

Cele kształcenia językowego i osiągnięcia ucznia są przedstawione w odniesieniu do przyjętych w programie trzech poziomów nauczania.

Zestawienia osiągnięcia ucznia (złożonych w podstawie programowej, w standardach egzaminacyjnych i w standardach Rady Europy) zamieszczono poniżej w tabelach. Tabele te ułatwiają odniesienie proponowanego programu do obowiązujących przepisów prawnych. Opracowanie zostało przygotowane z zachowaniem oryginalnych sformułowań i przyjętych w cytowanych dokumentach podziałów i rozróżnień, na podstawie następujących ról:

1) Podstawa programowa:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 roku, w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz U nr 51, poz. 458, z późn. zm.) (za: [www.men.gov.pl](http://www.men.gov.pl)).

2) Standardy egzaminacyjne:

Standardy wymagań dla podstaw przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów dla języków obcych nowożytnych zawarte są w załączniku do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 10 kwietnia 2003 r. (Dz U nr 90, poz. 846, z późn. zm.) ([www.men.gov.pl](http://www.men.gov.pl)).

W zestawieniu tabelarycznym uwzględniono tylko zasady ogólne: przypadki szczególne („język obcy nowożytny, bądź inny językiem nauczania w szkołach lub oddziałach dwujęzycznych” oraz standardy wymagań dla osób niesłyszących) są opisane w odrębnych dokumentach (zob. [www.men.gov.pl](http://www.men.gov.pl)).

Każdego roku na stronach Centralnej Komisji Egzaminacyjnej ([www.cke.edu.pl](http://www.cke.edu.pl)) podawane są aktualne informacje dotyczące formy i sposobu przeprowadzania egzaminów maturalnych.

3) Standardy Rady Europy:

rodła:

[www.abcteach.pl/inne/Europejski%20system.doc](http://www.abcteach.pl/inne/Europejski%20system.doc)

<http://langcent.man.ac.uk/flp/ECframework.htm>

<http://linguaporta.de/pl/referenzrahmen.htm>

Europejski System Opisu Kształcenia Językowego (*Common European Framework of Reference for Languages*, wersja włoska to *Quadro comune europeo di riferimento per le lingue: apprendimento, insegnamento, valutazione*<sup>8</sup>) szczegółowo określa, czego należy się nauczyć, aby móc posługiwać się językiem obcym do celów komunikacyjnych oraz jakie sprawnie i umieć to zrobić, aby komunikacja była poprawna i skuteczna. System Opisu Kształcenia Językowego ułatwia również wzajemne uznawanie certyfikatów, dyplomów i świadectw wydawanych przez różne instytucje w różnych krajach, a więc zwiksza mobilność w europejskim obszarze edukacyjnym i na rynku pracy.

System Opisu Kształcenia Językowego definiuje trzy podstawowe poziomy kompetencji językowych (w formie oceny nauczyciela i samooceny ucznia). Na każdym poziomie nauczania (w zakresie każdego poziomu kompetencji wyróżnia się po dwa podpoziomy):

---

<sup>8</sup> *Quadro comune europeo di riferimento per le lingue: apprendimento, insegnamento, valutazione*, 2002, Milano, La Nuova Italia-Oxford.

- poziom podstawowy (A1, A2)
- poziom samodzielności (B1, B2)
- poziom biegłości (C1, C2).

### **POZIOM A**

Dotyczy nauki języka obcego nowożytnego jako pierwszego, stanowicej kontynuację nauczania tego języka w gimnazjum albo gimnazjum i zasadniczej szkole zawodowej.

#### **Podstawa programowa: Cele edukacyjne**

1. Osoby, które umieją ten język na poziomie zaawansowanym, zapewniających swobodne posługiwanie się nim w kraju nauczanego języka lub w kontaktach z do wymagających umiędzy u użytkowników, a także w przyszłej nauce i pracy.
2. Przygotowanie do egzaminu maturalnego z języka obcego na poziomie rozszerzonym.

#### **Podstawa programowa: Zadania szkoły**

1. Pomoc uczniom w rozwijaniu poczucia własnej wartości oraz wiary we własne możliwości, między innymi przez pozytywne informacje zwrotne, dotyczące indywidualnych umiejętności językowych.
2. Zapewnienie dostępu do materiałów autentycznych, w tym, w miarę możliwości, multimedialnych, których wybór odpowiada obowiązującym normom wychowawczym.
3. Dążenie do zapewnienia uczniom maksimum kontaktu z językiem obcym, w szczególności poprzez wymiany ze szkołami z innych krajów lub uczestnictwo w programach międzynarodowych.
4. Wdrażanie uczniów do samodzielności w procesie uczenia się języka obcego.
5. Zapewnienie uczniom możliwości wykorzystywania znajomości języka przy wykonywaniu zespołowych, zwłaszcza interdyscyplinarnych, projektów.
6. Wspieranie uczniów w rozwijaniu postawy ciekawości, otwartości i tolerancji wobec innych kultur.

#### **Podstawa programowa: Treści nauczania**

1. Ugruntowanie wiadomości i umiejętności nabytych na poprzednich etapach nauki.
2. Rozwijanie integracji sprawności językowych.
3. Uzyskanie szerokich umiejętności językowych, pozwalających na swobodne operowanie językiem w bogatym repertuarze sytuacyjno-tematycznym, z uwzględnieniem tematyki kraju ojczystego.
4. Uzyskanie umiejętności językowych poprzez kontakt z autentycznymi wypowiedziami ustnymi i pisemnymi, z uwzględnieniem różnych rejestrów językowych, stylu formalnego i nieformalnego, fragmentów tekstów literackich obszaru języka nauczanego.
5. Zapoznanie z głównymi odmianami nauczanego języka.
6. Poszerzenie komponentu kulturowego obszaru języka nauczanego, z uwzględnieniem tematyki integracji europejskiej.
7. Korzystanie z wiedzy i umiejętności nabytych w trakcie nauki innego języka obcego oraz pozostałych przedmiotów.
8. Zapoznanie z elementami języka i normami socjokulturowymi, które pozwalają funkcjonować na rynku pracy.

## Określenie osiągnięcia ucznia:

Podstawa programowa	Standardy egzaminacyjne (poziom rozszerzony)	Standardy Rady Europy – skala ogólna (C1 i C2)
<p>1. Praktyczne posługiwanie się językiem na poziomie zaawansowanym.</p> <p>2. Ogólne rozumienie autentycznych przekazów słownych, odbieranych za pośrednictwem mediów (audycja radiowa, telewizyjna, film) oraz tekstowych (prasa, opracowania popularnonaukowe, fragmenty tekstów literackich, wybrane przekazy internetowe).</p> <p>3. Umiejętność wyszukiwania, selekcji, porządkowania szczegółowych informacji w autentycznych przekazach słownych oraz tekstowych.</p> <p>4. Umiejętność uczestniczenia w dyskusji, w tym argumentowanie, wyrażanie opinii, uzasadnianie i obrona własnych stanowisk.</p> <p>5. Rozumienie i stosowanie środków językowych, słownictwa wyrażającego różnorodnych intencji oraz stanów emocjonalnych (na przykład hipoteza, wtpliwość, zakłopotanie).</p> <p>6. Posługiwanie się wybranymi środkami stylistycznymi dla wyrażenia ironii, artystycznego charakteru wypowiedzi.</p> <p>7. Dokonywanie kompozycji tekstów usłyszanych i przeczytanych.</p>	<p><b>I. Znać:</b></p> <p>1) różnorodną strukturę leksykalno-gramatyczną umożliwiającej formułowanie wypowiedzi poprawnych pod względem fonetycznym, ortograficznym, morfosyntaktycznym i leksykalnym, w zakresie następujących tematów:</p> <p>a) człowiek - dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, uczucia i emocje, problemy etyczne,</p> <p>b) dom - miejsce zamieszkania, opis domu, pomieszczenia i ich wyposażenie, wynajmowanie, kupno i sprzedaż mieszkań,</p> <p>c) szkoła - przedmioty nauczania, oceny i wymagania, rodzaje szkół, kształcenie pozaszkolne, system oświaty,</p> <p>d) praca - zawody i związki z nimi, warunki pracy i zatrudnienia, praca dorywcza, rynek pracy,</p> <p>e) życie rodzinne i towarzyskie - okresy życia, członkowie rodziny, czynności codziennego, formy spędzania czasu wolnego, wiośnice i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy,</p> <p>f) żywienie - artykuły spożywcze, przygotowanie potraw, posiłki, lokale gastronomiczne, diety,</p> <p>g) zakupy i usługi - rodzaje sklepów, towary, sprzedawanie i kupowanie, reklama, reklamacja, korzystanie z usług, rodzaje płatnicze, banki, ubezpieczenia,</p> <p>h) podróże i turystyka - rodzaje transportu, baza noclegowa, informacja turystyczna, wycieczki, zwiedzanie, wypadki i awarie,</p> <p>i) kultura - dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze,</p> <p>j) sport - dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, imprezy sportowe, sport wyczynowy, sporty ekstremalne,</p> <p>k) zdrowie - higieniczny tryb życia, schorzenia, ich przyczyny, objawy i leczenie, niepełnosprawność, uzależnienia, system ochrony zdrowia,</p> <p>l) nauka, technika - odkrycia naukowe, wynalazki, obsługa i korzystanie z urządzeń technicznych, współczesne rodzaje przekazu i przetwarzania informacji,</p> <p>m) świat przyrody - klimat, świat roślin i zwierząt, krajobraz, zagrożenie i ochrona środowiska naturalnego, katastrofy żywiołowe, przestrzeń kosmiczna,</p> <p>n) państwo i społeczeństwo - struktura państwa, urzędy, organizacje międzynarodowe, problemy i konflikty wewnętrzne i międzynarodowe, przestępczość, polityka społeczna, partie i politycy, kościoły i religie, gospodarka,</p> <p>o) elementy wiedzy o krajach obszaru językowego, którego język jest zdawany,</p> <p>2) zasady konstruowania różnych form wypowiedzi:</p> <p>a) ustnych - formy nawiązania kontaktu z rozmówcą, przekazywania komunikatu i kojarzenia rozmowy, zasady prezentacji,</p>	<p><b>C1</b> - Potrafi zrozumieć szeroki zakres trudnych tekstów oraz zrozumieć ukryte w nich podteksty. Potrafi wypowiedzieć się spontanicznie i biegle, nie zastanawiając się zbyt długo nad doborem słów. Potrafi posługiwać się językiem skutecznie i swobodnie w życiu społecznym, zawodowym lub w czasie studiów. Potrafi budować wypowiedzi na tematy złożone, jasne, o wyraźnej strukturze i wykazać się opanowaniem narzędzi językowych służących organizacji i wewnętrznej spójności dyskursu.</p> <p><b>C2</b> - Potrafi zrozumieć bez wysiłku praktycznie wszystko, co czyta lub słyszy. Potrafi odtworzyć fakty i argumenty z różnych źródeł pisemnych i ustnych, streszczając je w sposób zwięzły i spójny. Potrafi wypowiedzieć się spontanicznie, bardzo płynnie i precyzyjnie oraz uwzględnić niuanse znaczeniowe tekstów o złożonej tematyce.</p>

Podstawa programowa	Standardy egzaminacyjne (poziom rozszerzony)	Standardy Rady Europy – skala ogólna (C1 i C2)
<p>8. Przetwarzanie przeczytanych lub usłyszanych informacji, z uwzględnieniem zmiany rejestru, stylu lub formy.</p> <p>9. Rozumienie i umiejętność skomentowania faktów socjokulturowych, typowych dla obszaru języka nauczanego, w tym zwyczajów, tradycji i literatury.</p> <p>10. Pisanie typowych sformalizowanych tekstów (w szczególności <i>Curriculum vitae</i>, podanie o pracę czy stypendium).</p> <p>11. Pisanie wybranych tekstów niesformalizowanych (w szczególności list, komentarz, esej).</p> <p>12. Stosowanie odpowiednich dla języka pisanego środków leksykalnych i morfosyntaktycznych w zakresie określonego typu wypowiedzi pisemnych.</p> <p>13. Rozpoznawanie standardowych odmian języka nauczanego.</p> <p>14. Dostrzeganie błędów oraz dokonywanie autokorekty.</p> <p>15. Opanowanie indywidualnych strategii uczenia się, korzystanie z różnych źródeł informacji (miejsc, innych leksykonów, encyklopedii, słowników specjalistycznych oraz źródeł elektronicznych).</p>	<p>b) pisemnych - ogłoszenia, notatki, ankiety, pocztówki, zaproszenia, listu prywatnego, prostego listu formalnego, opisu, rozprawki, recenzji, opowiadania,</p> <p>3) realia socjokulturowe danego obszaru językowego i Polski, z uwzględnieniem tematyki integracji europejskiej i kontekstu międzykulturowego,</p> <p>4) normy socjokulturowe pomagające w funkcjonowaniu na rynku pracy.</p> <p><b>II. Zdać czy wykazuje się umiejętność odbioru tekstu w zakresie:</b></p> <p>1) rozumienia ze słuchu tekstu bogatego pod względem treści i o wysokim stopniu złożoności strukturalno-gramatycznych, czyli:</p> <p>a) określenie głównej myśli tekstu,</p> <p>b) określenie głównych myśli poszczególnych części tekstu,</p> <p>c) stwierdzanie, czy tekst zawiera określone informacje,</p> <p>d) wyselekcjonowanie informacji,</p> <p>e) określenie intencji autora lub nadawcy tekstu,</p> <p>f) rozróżnianie formalnego i nieformalnego stylu tekstu,</p> <p>g) określenie kontekstu sytuacyjnego (miejsca, czasu, warunków, uczestników),</p> <p>2) rozumienia tekstu czytanego, bogatego pod względem treści i o wysokim stopniu złożoności strukturalno-gramatycznych, czyli:</p> <p>a) określenie głównej myśli tekstu,</p> <p>b) określenie głównych myśli poszczególnych części tekstu,</p> <p>c) stwierdzanie, czy tekst zawiera określone informacje,</p> <p>d) wyselekcjonowanie informacji,</p> <p>e) określenie intencji autora tekstu,</p> <p>f) rozpoznawanie związków między poszczególnymi częściami tekstu,</p> <p>g) określenie kontekstu komunikacyjnego (nadawca - odbiorca, forma wypowiedzi),</p> <p>h) rozróżnianie formalnego i nieformalnego stylu tekstu,</p> <p>i) oddzielania faktów od opinii,</p> <p>j) rozpoznawanie różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych w podanym kontekście.</p> <p><b>III. Zdać czy wykazuje się umiejętność tworzenia tekstu w postaci:</b></p> <p>1) dłuższej, wieloaspektowej wypowiedzi ustnej, uwzględniającej:</p> <p>a) opisywanie ludzi, przedmiotów, miejsc, zjawisk, czynności,</p> <p>b) relacjonowanie wydarzeń,</p> <p>c) przedstawianie i uzasadnianie własnych opinii, projektów, działań,</p>	

Podstawa programowa	Standardy egzaminacyjne (poziom rozszerzony)	Standardy Rady Europy – skala ogólna (C1 i C2)
	<p>d) poprawne stosowanie środków leksykalno-gramatycznych, adekwatnie do ich funkcji, e) przedstawianie faktów oraz opinii innych osób,</p> <p>2) dłuższej, wieloaspektowej wypowiedzi pisemnej, uwzględniając:</p> <p>a) opisywanie ludzi, przedmiotów, miejsc, zjawisk, czynności, b) relacjonowanie wydarzeń, c) wyrażanie różnorodnych intencji oraz stanów emocjonalnych, d) przedstawianie i uzasadnianie opinii własnych i innych osób, e) poprawne stosowanie środków leksykalno-gramatycznych, adekwatnie do ich funkcji, f) wypowiadanie się w określonej formie z zachowaniem podanego limitu słów.</p> <p><b>IV. Zdający wykazuje się umiennie reagowaniem językowym w zakresie:</b></p> <p>1) mówienia, w tym:</p> <p>a) uczestniczenia w dyskusji - udzielania informacji, wyrażanie, argumentowania, wyrażanie i obrony własnych opinii i poglądów, b) interpretowania i komentowania przedstawionych faktów oraz opinii innych osób, c) dokonywania podsumowania dyskusji, rozmów i wypowiedzi, d) poprawnego stosowania środków językowych służących do wyrażania różnorodnych intencji oraz stanów emocjonalnych, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej,</p> <p>2) pisania wypowiedzi bogatej pod względem treści i określonych strukturach leksykalno-gramatycznych, w tym:</p> <p>a) wyrażanie stanów emocjonalnych, budzących reakcję na informacje zawarte w przedstawionych tekstach, b) uzyskiwania, udzielania, przekazywania lub odmowy informacji, wyrażanie, pozwolenie, c) poprawnego stosowania środków językowych, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej.</p> <p><b>V. Zdający wykazuje się umiennie przetwarzaniem tekstu w zakresie:</b></p> <p>1) mówienia, w tym:</p> <p>a) relacjonowania, przetwarzania i przekazywania tekstów przeczytanych w języku obcym lub w języku polskim oraz treści materiałów ikonograficznych, b) stosowania zmiany rejestru, stylu lub formy tekstu,</p> <p>2) pisania, w tym:</p> <p>a) relacjonowania, przetwarzania i przekazywania tekstów przeczytanych w języku obcym lub w języku polskim, b) stosowania zmian struktur leksykalno-gramatycznych, rejestru, stylu lub formy tekstu.</p>	

## **POZIOM B**

Dotyczy nauki języka obcego nowożytnego jako pierwszego, rozpoczynającej się od poziomu zerowego, lub jako drugiego, gdy nauczanie tego języka stanowi kontynuację nauczania w gimnazjum albo gimnazjum i zasadniczej szkole zawodowej.

### **Podstawa programowa: Cele edukacyjne**

1. Opanowanie języka na poziomie zapewniającym w miarę sprawny komunikację w odniesieniu do spraw życia codziennego.
2. Przygotowanie do egzaminu maturalnego z języka obcego na poziomie podstawowym.

### **Podstawa programowa: Zadania szkoły**

1. Pomoc uczniom w rozwijaniu poczucia własnej wartości oraz wiary we własne możliwości, między innymi przez pozytywne informacje zwrotne dotyczące indywidualnych kompetencji językowych.
2. Zapewnienie dostępu do materiałów autentycznych, których wybór odpowiada zadaniom wychowawczym.
3. Zapewnienie uczniom maksimum kontaktu z językiem obcym oraz możliwość aktywnej używania języka mówionego i pisanego.
4. Wspieranie uczniów w rozwijaniu postawy ciekawości, otwartości i tolerancji wobec innych kultur.
5. Umocnienie uczniom wykorzystywania znajomości języka przy wykonywaniu różnorodnych projektów, w tym pozajęzykowych.
6. Wdrażanie uczniów do samodzielności w procesie uczenia się języka obcego.

### **Podstawa programowa: Treści nauczania**

1. Struktury morfosyntaktyczne umożliwiające formułowanie prostych wypowiedzi w odniesieniu do teraźniejszości, przeszłości i przyszłości oraz relacji przestrzennych.
2. Funkcje językowe umożliwiające posługiwanie się językiem w sytuacjach życia codziennego.
3. Słownictwo dotyczące życia codziennego, uwzględniające realia kraju/obszaru języka nauczanego oraz kraju ojczystego.
4. Ogólne wiadomości kulturowo-cywilizacyjne na temat kraju/obszaru języka nauczanego.
5. Rozwijanie sprawności rozumienia ze słuchu i mówienia, opanowanie zasad wymowy.
6. Rozwijanie sprawności czytania i pisania, opanowanie zasad ortografii.
7. Rozwijanie integracji sprawności językowych.
8. Nabywanie umiejętności językowych poprzez kontakt z autentycznymi wypowiedziami ustnymi i pisemnymi.
9. Rozróżnianie formalnego i nieformalnego stylu języka.
10. Korzystanie z technik kompensacyjnych.
11. Korzystanie z wiedzy i umiejętności nabytych w trakcie nauki innego języka obcego oraz pozostałych przedmiotów.
12. Rozwijanie indywidualnych strategii uczenia się, korzystanie z różnych źródeł informacji.

## Osi gni cia ucznia:

Podstawa programowa	Standardy egzaminacyjne (poziom podstawowy)	Standardy Rady Europy – skala ogólna (B1 i B2)
<p><b>1. W zakresie słuchania:</b></p> <p>1) rozumienie ogólnego sensu oraz intencji prostych wypowiedzi osób posługujących się tym językiem jako macierzystym,</p> <p>2) rozumienie sensu prostych, autentycznych wypowiedzi w różnych warunkach odbioru (na przykład rozmowa przez telefon, komunikat na dworcu),</p> <p>3) wyszukiwanie informacji szczegółowych w nieskomplikowanych wypowiedziach i dialogach,</p> <p>4) rozumienie ogólnego sensu prostych wypowiedzi zawierających niezrozumiałe elementy, których znaczenia uczymy się (na przykład z kontekstu).</p> <p><b>2. W zakresie mówienia:</b></p> <p>1) uzyskiwanie i udzielanie informacji dotyczących życia codziennego,</p> <p>2) formułowanie w miarę płynnych, krótkich i spójnych wypowiedzi na określone tematy, z zastosowaniem form gramatycznych odpowiednich do wyrażania teraźniejszości, przeszłości i przyszłości oraz relacji przestrzennych,</p> <p>3) posługiwanie się odpowiednimi formami językowymi dla wyrażenia intencji, uczuć, emocji w sytuacjach życia codziennego,</p>	<p><b>I. Zdający zna:</b></p> <p>1) proste struktury leksykalno-gramatyczne umożliwiające formułowanie wypowiedzi poprawnych pod względem fonetycznym, ortograficznym, morfosyntaktycznym i leksykalnym, w zakresie następujących tematów:</p> <p>a) człowiek - dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, uczucia i emocje,</p> <p>b) dom - miejsce zamieszkania, opis domu, pomieszczenia domu i ich wyposażenia, wynajmowanie mieszkania,</p> <p>c) szkoła - przedmioty nauczania, oceny i wymagania, życie szkoły, kształcenie pozaszkolne,</p> <p>d) praca - popularne zawody i związane z nimi czynności, warunki pracy i zatrudnienia, praca dorywcza,</p> <p>e) życie rodzinne i towarzyskie - okresy życia, członkowie rodziny, czynności życia codziennego, formy spędzania czasu wolnego, wiano i uroczystości, styl życia,</p> <p>f) żywienie - artykuły spożywcze, przygotowanie potraw, posiłki, lokale gastronomiczne,</p> <p>g) zakupy i usługi - rodzaje sklepów, towary, sprzedawanie i kupowanie, reklama, korzystanie z usług,</p> <p>h) podróżowanie i turystyka - środki transportu, baza noclegowa, informacja turystyczna, wycieczki, zwiedzanie, wypadki i awarie,</p> <p>i) kultura - podstawowe dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze,</p> <p>j) sport - popularne dyscypliny sportu, podstawowy sprzęt sportowy, imprezy sportowe,</p> <p>k) zdrowie - higieniczny tryb życia, podstawowe schorzenia, ich objawy i leczenie, niepełnosprawność, uzależnienia,</p> <p>l) nauka, technika - odkrycia naukowe, wynalazki, obsługa i korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych,</p> <p>m) wiat przyrody - klimat, wiatrolin i zwierzęta, krajobraz, zagrożenie i ochrona środowiska naturalnego, klęski żywiołowe,</p> <p>n) państwo i społeczeństwo - struktura państwa, urzędy, organizacje międzynarodowe, konflikty wewnętrzne i międzynarodowe, przestępczość,</p> <p>o) elementy wiedzy o krajach obszaru językowego, którego język jest zdawany,</p>	<p><b>B 1</b> - Potrafi zrozumieć zasadnicze punkty rozmowy, gdy używany jest język jasny i standardowy, a rozmowa dotyczy spraw znanych, związanych z pracą, szkołą, czasem wolnym, etc. Potrafi sobie poradzić w większości sytuacji, jakie spotyka w podróży w regionie języka docelowego. Potrafi wypowiedzieć się w sposób prosty i związany na tematy z życia codziennego i dotyczyć kwestii własnych zainteresowań. Potrafi opowiedzieć o wydarzeniu, przeżyć osobiste lub sens, wyrazi nadzieję lub cel, jak również przedstawi krótko uzasadnienie lub wyjaśnienie dotyczące projektu lub pomysłu.</p> <p><b>B 2</b> - Potrafi zrozumieć zasadnicze aspekty problemów konkretnych lub abstrakcyjnych przedstawionych w tekstach złożonych, w tym dyskusję specjalistyczną dotyczącą własnej tematyki zawodowej. Potrafi porozumieć się na tyle swobodnie i spontanicznie, że rozmowa z rodzinnym użytkownikiem języka wolna jest od napięcia, tak w przypadku jednej, jak i drugiej strony. Potrafi wyrazić się w sposób jasny i szczegółowy na wiele tematów, wyrazić opinię na dany temat wykazując pozytywne i negatywne strony różnych (proponowanych) wyborów.</p>



Podstawa programowa	Standardy egzaminacyjne (poziom podstawowy)	Standardy Rady Europy – skala ogólna (B1 i B2)
<p>4) poprawne j zykowo i logiczne wyra anie my li i opinii na okre lone tematy,</p> <p>5) relacjonowanie wypowiedzi innych osób,</p> <p>6) wła ciwa reakcja j zykowa na wypowied rozmówcy oraz stosowanie rutynowych zachowa j zykowych,</p> <p>7) inicjowanie i podtrzymywanie prostej rozmowy,</p> <p>8) prowadzenie prostych negocjacji w sytuacjach ycia codziennego,</p> <p>9) opanowanie wymowy w stopniu zapewniaj cym zrozumiało wypowiedzi osób posługuj cych si tym j zykiem jako macierzystym.</p> <p><b>3. W zakresie czytania:</b></p> <p>1) rozumienie powszechnie spotykanych dokumentów i tekstów autentycznych, takich jak: rozkłady jazdy, ogłoszenia, reklamy, menu, listy i instrukcje,</p> <p>2) rozumienie prostego tekstu narracyjnego,</p> <p>3) rozumienie ogólnego sensu prostego tekstu przy czytaniu pobie nym,</p> <p>4) rozumienie ogólnego sensu tekstu, który zawiera fragmenty niezrozumiałe,</p> <p>5) wyszukiwanie konkretnych informacji z cz ciowo niezrozumiałego tekstu.</p>	<p>2) zasady konstruowania ró nych form prostych wypowiedzi:</p> <p>a) ustnych - formy nawi zywania kontaktu z rozmówc , przekazywania komunikatu i ko czenia rozmowy,</p> <p>b) pisemnych - ogłoszenia, notatki, ankiety, pocztówki, zaproszenia, listu prywatnego, prostego listu formalnego,</p> <p>3) podstawowe realia socjokulturowe danego obszaru j zykowego i Polski, z uwzgl dnieniem tematyki integracji europejskiej i kontekstu mi dzykulturowego.</p> <p><b>II. Zdaj cy wykazuje si umiej tno ci odbioru tekstu w zakresie:</b></p> <p>1) rozumienia ze sluchu tekstu prostego pod wzgl dem tre ci i o niewielkim stopniu zró nicowania struktur leksykalno-gramatycznych, czyli:</p> <p>a) okre lania głównej my li tekstu,</p> <p>b) okre lania głównych my li poszczególnych cz ci tekstu,</p> <p>c) stwierdzania, czy tekst zawiera okre lone informacje,</p> <p>d) wyselekcjonowania informacji,</p> <p>e) okre lania intencji autora lub nadawcy tekstu,</p> <p>f) rozró niania formalnego i nieformalnego stylu tekstu,</p> <p>g) okre lania kontekstu sytuacyjnego (miejsca, czasu, warunków, uczestników),</p> <p>2) rozumienia tekstu czytanego, prostego pod wzgl dem tre ci i stopnia zró nicowania struktur leksykalno-gramatycznych, czyli:</p> <p>a) okre lania głównej my li tekstu,</p> <p>b) okre lania głównych my li poszczególnych cz ci tekstu,</p> <p>c) stwierdzania, czy tekst zawiera okre lone informacje,</p> <p>d) wyselekcjonowania informacji,</p> <p>e) okre lania intencji autora tekstu,</p> <p>f) rozpoznawania zwi zków mi dzy poszczególnymi cz ciami tekstu,</p> <p>g) okre lania kontekstu komunikacyjnego (nadawca - odbiorca, forma wypowiedzi),</p> <p>h) rozró niania formalnego i nieformalnego stylu tekstu.</p> <p><b>III. Zdaj cy wykazuje si umiej tno ci tworzenia tekstu w postaci:</b></p> <p>1) krótkiej wypowiedzi ustnej, uwzgl dniaj cej:</p> <p>a) opisywanie ludzi, przedmiotów, miejsc, zjawisk, czynno ci,</p> <p>b) relacjonowanie wydarze ,</p> <p>c) przedstawianie i uzasadnianie własnych opinii,</p> <p>d) poprawne stosowanie rodków leksykalno-gramatycznych, adekwatnie do ich funkcji,</p>	

Podstawa programowa	Standardy egzaminacyjne (poziom podstawowy)	Standardy Rady Europy – skala ogólna (B1 i B2)
<p><b>4. W zakresie pisania:</b></p> <p>1) sformułowanie i zapisanie własnego oraz otrzymanego prostego komunikatu,</p> <p>2) napisanie prostego tekstu użytkowego (w szczególności zaproszenia, rezerwacji, podania, <i>Curriculum vitae</i>, ogłoszenia) oraz wypełnianie formularzy,</p> <p>3) napisanie streszczenia prostego tekstu,</p> <p>4) stosowanie własnego słownictwa, struktur morfosyntaktycznych i zasad ortografii w prostych tekstach.</p> <p><b>5. Inne umiejętności</b> - korzystanie ze słownika jedno- i dwujęzycznego oraz innych źródeł informacji, w tym również elektronicznych.</p>	<p>2) krótkiej wypowiedzi pisemnej, uwzględniając:</p> <p>a) opisywanie ludzi, przedmiotów, miejsc, zjawisk, czynności,</p> <p>b) relacjonowanie wydarzeń,</p> <p>c) wyrażanie stanów emocjonalnych,</p> <p>d) przedstawianie i uzasadnianie własnych opinii,</p> <p>e) poprawne stosowanie środków leksykalno-gramatycznych, adekwatnie do ich funkcji,</p> <p>f) wypowiedzianie się w określonej formie z zachowaniem podanego limitu słów.</p> <p><b>IV. Zdający wykazuje się umiejętnościami reagowania językowego w zakresie:</b></p> <p>1) mówienia, w tym:</p> <p>a) uczestniczenia w prostej rozmowie - inicjowania jej, podtrzymywania oraz kontynuowania,</p> <p>b) uzyskiwania, udzielania lub odmowy informacji, wyrażanie niechęci, pozwolenia,</p> <p>c) prowadzenia prostych negocjacji w sytuacjach życia codziennego,</p> <p>d) poprawnego stosowania środków językowych służących do wyrażania różnorodnych intencji oraz stanów emocjonalnych, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej,</p> <p>2) pisania prostej wypowiedzi, w tym:</p> <p>a) wyrażania stanów emocjonalnych, b) dających reakcję na informacje zawarte w przedstawionych tekstach,</p> <p>b) uzyskiwania, udzielania, przekazywania lub odmowy informacji, wyrażanie niechęci, pozwolenia,</p> <p>c) poprawnego stosowania środków językowych, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej.</p> <p><b>V. Zdający wykazuje się umiejętnościami przetwarzania tekstu w zakresie:</b></p> <p>1) mówienia, w tym relacjonowania, przetwarzania i przekazywania tekstów przeczytanych w języku obcym lub w języku polskim oraz treści materiałów ikonograficznych,</p> <p>2) pisania, w tym relacjonowania, przetwarzania i przekazywania tekstów przeczytanych w języku obcym lub w języku polskim.</p>	

**POZIOM C**

Dotyczy nauki j zyka obcego nowo ytnego jako drugiego, rozpoczynaj cej si od poziomu zerowego.

**Podstawa programowa: C e l e e d u k a c y j n e**

Opanowanie j zyka na poziomie zapewniaj cym minimum komunikacji j zykowej.

**Podstawa programowa: Z a d a n i a s z k o ł y**

1. Pomoc uczniom w rozwijaniu poczucia własnej warto ci oraz wiary we własne mo liwo ci, mi dzy innymi przez pozytywn informacj zwrotn , dotycz c indywidualnych umiej tno ci j zykowych.
2. Zapewnienie dost pu do materiałów autentycznych, których wybór odpowiada zadaniom wychowawczym.
3. Zapewnienie uczniom maksimum konta ktu z j zykiem obcym oraz mo liwo ci aktywnego u ywania j zyka mówionego i pisanego.
4. Stopniowe przygotowanie ucznia do samodzielno ci w procesie uczenia si j zyka obcego.
5. Wspieranie uczniów w rozwijaniu postawy ciekawo ci, otwarto ci i tolerancji wo bec innych kultur.

**Podstawa programowa: T r e c i n a u c z a n i a**

1. Podstawowe struktury morfosyntaktyczne umo liwiaj ce formułowanie wypowiedzi w odniesieniu do tera niejszo ci, przeszło ci i przyszło ci oraz relacji przestrzennych.
2. Podstawowe funkcje j zykowe umo liwiaj ce posługiwanie si j zykiem w prostych sytuacjach ycia codziennego.
3. Podstawowe wiadomo ci oraz słownictwo dotycz ce ycia codziennego uwzgl dniaj ce realia kraju ojczystego oraz kraju/obszaru nauczanego j zyka.
4. Rozwijanie sprawno ci rozumienia ze słuchu i mówienia, zaznajomienie z zasadami wymowy.
5. Rozwijanie sprawno ci czytania i pisania, zaznajomienie z zasadami ortografii.
6. Korzystanie z wiedzy i umiej tno ci nabytych w trakcie nauki innych j zyków obcych oraz pozostałych przedmiotów nauczania.

**Osi gni cia ucznia**

(Uwaga: Poziom C nie przygotowuje do matury z j zyka włoskiego, zatem w tabeli brak kolumny „Standardy egzaminacyjne”).

Podstawa programowa	Standardy Rady Europy – skala ogólna (poziom A 1 i A 2)
<p><b>1. W zakresie słuchania:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) rozumienie prostych sytuacji komunikacyjnych, w tym intencji rozmówcy,</li> <li>2) rozumienie instrukcji nauczyciela,</li> <li>3) rozumienie ogólnego sensu oraz wyszukiwanie szczegółowych informacji w nieskomplikowanych wypowiedziach i dialogach.</li> </ol> <p><b>2. W zakresie mówienia:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) zadawanie prostych pytań oraz udzielanie odpowiedzi,</li> <li>2) uzyskiwanie i udzielanie informacji w typowych sytuacjach ycia codziennego,</li> <li>3) formułowanie krótkich wypowiedzi o sobie, swoim otoczeniu, regionie, kraju,</li> <li>4) inicjowanie i podtrzymywanie prostej rozmowy dotycz cej typowych sytuacji ycia codziennego,</li> <li>5) opanowanie wymowy w stopniu zapewniaj cym zrozumiało wypowiedzi.</li> </ol>	<p><b>A 1</b> - Potrafi zrozumieć i stosować wyrażenia z języka codziennego oraz wyrażenia potoczne, jak również bardzo proste wypowiedzi mające na celu zaspokojenie konkretnych potrzeb. Potrafi przedstawić siebie lub inną osobę oraz zadać jej pytania dotyczące – np. miejsca zamieszkania, jej znajomych, posiadanych przez nią rzeczy, etc. – może także odpowiedzieć na pytania tego samego typu. Potrafi porozumiewać się z innymi w prosty sposób, jeżeli jego rozmówca mówi wolno i wyrażenie oraz wykazują chęć współpracy.</p>

Podstawa programowa	Standardy Rady Europy – skala ogólna (poziom A 1 i A 2)
<p><b>3. W zakresie czytania:</b>            1) rozumienie powszechnie spotykanych dokumentów i tekstów autentycznych, takich jak: rozkłady jazdy, ogłoszenia, reklamy, menu, listy i instrukcje,            2) wyszukiwanie szczegółowych informacji w prostych tekstach,            3) rozumienie ogólnego sensu prostych, adaptowanych tekstów.</p> <p><b>4. W zakresie pisania:</b>            1) wypełnianie typowych formularzy, przekazanie prostej informacji, napisanie krótkiego listu,            2) stosowanie zasad ortografii w zakresie poznanego materiału.</p> <p><b>5. Inne umiejętności - korzystanie ze słownika dwujęzycznego i innych źródeł informacji, w tym również elektronicznych.</b></p>	<p><b>A 2</b> - Potrafi zrozumieć pojedyncze zdania oraz wyrażenia cząstkowe i związane bezpośrednio z życiem codziennym (np.: dane o sytuacji osobistej i rodzinnej, zakupy, najbliższe otoczenie, praca). Potrafi się porozumieć w trakcie wykonywania zadań prostych, codziennych, wymagających jedynie bezpośrednio i prostej wymiany informacji na znany temat. Potrafi opisać za pomocą prostych środków swoje wykształcenie, swoje bezpośrednie otoczenie i wyrażać się na tematy związane z niezbędnymi potrzebami.</p>

Proponowany program nauczania języka włoskiego uwzględnia aktualną sytuację społeczno-polityczną, a w szczególności: globalizację; związane z nią zmiany społeczne, która wymusza coraz większe kompetencje językowo-kulturowe; szybkie zmiany na rynku pracy; postęp naukowy i technologiczny oraz coraz szersze stosowanie technologii informacyjnych.

W tej sytuacji zadaniem szkoły jest przygotowanie uczniów zarówno do korzystania z wypracowanych już osiągnięć cywilizacyjno-technicznych, jak i do radzenia sobie z pojawiającymi się nowymi wyzwaniami. Istotnym czynnikiem wpływającym na kształt programu jest także status języka włoskiego wobec do bardziej popularnych języków (jak angielski czy niemiecki, o bardziej uniwersalnej przydatności na rynku pracy oraz w komunikowaniu wiedzy). Nauki języka włoskiego (zwłaszcza na poziomie A) wybierają bowiem zwykle pasjonaci kultury włoskiej, osoby wiążące swoje plany życiowe konkretnie z wyjazdem do Włoch lub planujące częste kontakty zawodowe z środowiskiem włoskim w ramach indywidualnych zainteresowań.

W związku z tym w programie uwzględnia się w szczególności:

1) rozwój autonomii ucznia – zakładając bowiem, że język włoski uczy się osoby zmotywowane, dla których często język ten jest drugim językiem obcym, istotne jest kształtowanie u uczniów możliwości samodzielnego; polega to w szczególności na rozwoju ogólnych kompetencji uczenia się, wyszukiwania informacji, samooceny własnych postępów oraz planowania swojej pracy. Skoncentrowanie się na rozwoju autonomii ucznia przygotowuje go do dalszej samodzielnej pracy nad językiem, zwłaszcza w formie wykorzystania pozaszkolnych źródeł wiedzy (korzystanie z internetu i innych mediów) oraz proponowanie metod pozaszkolnej pracy indywidualnej lub grupowej (np. projekty). Umiejętności te są niezbędne nie tylko w kontekście pracy w klasie, lecz także w kontekście przyszłej aktywności zawodowej.

2) rozwój umiejętności skutecznego komunikowania się - radzenia sobie w sytuacji niepewności językowej, stosowania technik kompensacyjnych, umiejętności negocjowania, dochodzenia do porozumienia, kształtowania kompetencji tekstowej (rozróżniania gatunków tekstów i stopnia ich formalności), kształtowania kompetencji interakcji (zwłaszcza komponentów pragmatycznych) oraz kompetencji mediacji i kompetencji interkulturowej. Umiejętności te będą przydatne absolwentom w wiecie licznych kontaktów społecznych, nierzadko w sytuacjach i organizacjach zróżnicowanych kulturowo.

3) rozwój umiejętności współpracy w grupie – wzajemne uczenie się od siebie poprzez metod pracy w grupach i w parach (wspólna realizacja zadań, wspólne poszukiwanie

lepszych rozwiązań) oraz poprzez metod realizacj wspólnie zaplanowanych i wykonywanych projektów.

4) pogłębienie wiadomości językowo-kulturowej – poznawanie kultury włoskiej poprzez teksty, przekazy wizualne i audio, a także refleksje na temat treści kulturowych zawartych w języku; wiadomość ta stanowi także istotny element w/w wspomnianej kompetencji interkulturowej.

W programie są uwzględnione treści nauczania wskazane w w/w podstawie programowej, w odniesieniu do specyfiki włoskiego obszaru językowo-kulturowego (zob. zwłaszcza rozdział IV). Są także przedstawione sugestie dotyczące metod nauczania i metodyki pracy nauczyciela (rozdział V), kryteria doboru podręczników (rozdział VI) oraz kwestie dotyczące oceniania, testowania i różnych form pracy, dotyczących kształtowania autonomii ucznia (rozdział IX).

#### IV. TREŚCI NAUCZANIA

Poniżej został przedstawiony przykładowy rozkład materiału na poszczególne lata nauki, z uwzględnieniem toku dydaktycznego (poziom A, B lub C). Za podstawę przyjęto wspomniany podręcznik *Nuovo Progetto italiano*, nauczyciel może jednak posługiwać się dowolnym innym podręcznikiem dla początkujących, średniozaawansowanych lub zaawansowanych. Na każdym z omawianych poziomów nauki wyróżnione zostały następujące zadania, które ucze winien opanować w ciągu roku:

- cele komunikacyjne, obejmujące sprawności z zakresu pragmatyki językowej, czyli umiejętność użycia języka w określonych sytuacjach;
- cele poznawcze, stanowiące rozszerzenie wiedzy, jak ucze posiada o Włoszech i Włochach; w tym zakresie ucze może wykazać się wiedzą nie tylko językową, co powinno stymulować również uczniów słabszych; ponadto poznawanie kraju, jego mieszkańców i obyczajów posiada silne oddziaływanie motywacyjne, toteż jest to dziedzina, którą nauczyciel może umiejętnie wykorzystać dla wzmocnienia aktywności klasy;
- materiał leksykalny, czyli wyszczególnienie zakresów słownictwa, zwrotów i struktur, które ucze winien opanować na danym etapie nauki;
- materiał gramatyczny, czyli wyszczególnienie zagadnień gramatycznych, które należy opanować na danym etapie nauki.

Ponadto całe treści nauczania na wyszczególnionych poziomach podporządkowane jest następującym założeniom dotyczącym:

a) w aspekcie dydaktycznym:

- wykształcenia umiejętności komunikacji i otwarcia na inne kultury,
- wykształcenia ciekawości poznawczej,
- wykształcenia umiejętności radzenia sobie w sytuacjach odmiennych językowo i kulturowo;

b) w aspekcie edukacyjnym:

- wszechstronnemu rozwojowi osobowości,
- rozwojowi własnej osobowości na tle innych osobowości i sytuacji kulturowych (tzw. wiadomy obywatel Europy),
- chęci aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-kulturowym własnej i obcej.

Założenia te są osiągnięte poprzez realizację następujących celów, jakie nauczyciel winien sobie systematycznie wyznaczać na poszczególnych poziomach nauki (A, B, C), a mianowicie:

a) celów dydaktycznych:

- umieć tno zabierana głosu w j zyku obcym,
- opanowanie funkcjonalnych u y j zyka,
- wdra ania ucznia do umiej tno ci przedstawiania własnego stanowiska, negocjacji i zabierania głosu w dyskusji,
- zrozumienie faktów socjo-kulturowych i umiej tno ich komentowania.

b) celów edukacyjnych:

- umiej tno pracy w grupie,
- wdra anie do samodzielno ci,
- aktywizacja poznawcza (szukanie materiałów),
- korzystanie z ró norodnych ródeł informacji,
- umiej tno wyra ania własnych stanów emocjonalnych,
- akceptacja odmiennej kultury i wykształcenie umiej tno ci poruszania si w niej.

### Podział materiału w oparciu o podr cznik *Nuovo Progetto italiano*

Poziom	Rok nauki	Podr cznik	Jednostki
A	I	<i>Nuovo Progetto italiano I</i>	0-11
A	II	<i>Nuovo Progetto italiano II</i>	1-6
A	III	<i>Nuovo Progetto italiano II</i> <i>Progetto italiano III</i> <sup>9</sup>	7-11 teksty
B	I	<i>Nuovo Progetto italiano I</i>	0-6
B	II	<i>Nuovo Progetto italiano I</i>	7-11
B	III	<i>Nuovo Progetto italiano II</i>	1-6
C	I	<i>Nuovo Progetto italiano I</i>	0-3
C	II	<i>Nuovo Progetto italiano I</i>	4-7
C	III	<i>Nuovo Progetto italiano I</i>	8-11

<sup>9</sup> Nowa wersja 3-go tomu w chwili oddawania tekstu Programu nie była jeszcze dost pna na rynku, natomiast wersja poprzednia podr cznika, *Progetto italiano* z 2002 r., w warstwie leksykalnej i gramatycznej powtarza cz ciowo materiał zawarty w *Nuovo Progetto italiano II*. Do chwili ukazania si *Nuovo Progetto italiano III* zalecamy opiera si na *Nuovo Progetto italiano II*, uzupełniaj c go tekstami i wiczeniami leksykalnymi z *Progetto italiano III*.

**Poziom A – kontynuacja nauki języka włoskiego jako pierwszego języka obcego w wymiarze ok. 270 godzin (3 godz. lekcyjne tygodniowo). Zakreślenie nauki matury na poziomie rozszerzonym.**

### I rok nauki na poziomie A

Podręcznik: *Nuovo Progetto italiano I* (jednostki 0-11) uzupełniony materiałami pomocniczymi dotyczącymi poruszanych zagadnień; w zależności od efektywnego poziomu uczniów zakłada się powtórzenie, utrwalenie a następnie rozszerzanie wcześniej zdobytych wiadomości, tak aby wyrówna poziom klasy.

Cele komunikacyjne	Cele poznawcze	Materiał leksykalny	Materiał gramatyczny
<b>Opanowanie w mowie i piśmie następujących umiejętności komunikacyjnych</b>	<b>Uzyskanie podstawowych wiadomości na temat Włoch</b>	<b>Opanowanie następujących pól leksykalnych</b>	<b>Opanowanie następujących zagadnień gramatycznych</b>
1) przedstawi siebie i przedstawi kogoś; 2) poda swój wiek i narodowość; 3) zapyta o wiek i narodowość, miejsce zamieszkania, adres; 4) przywita siebie i powita; 5) podziękuję i zareaguję na podziękowanie; 6) zapyta o zdrowie i samopoczucie; 7) przedstawi nowo poznanych ludzi z życia codziennego i zapyta o nich; 8) opisa osobę, jej cechy zewnętrzne oraz podstawowe cechy charakteru; 9) opisa miejsce oraz usytuować obiekt w przestrzeni; 10) przedstawi sposoby spędzania wolnego czasu; 11) zaprosi kogoś, przyjmie zaproszenie i odmówi; 12) poda godzinę i dzień tygodnia i zapyta o nie; 13) na poczcie: umie wysłać list i paczkę; 14) zapyta o godziny funkcjonowania urzędu, sklepu, lokalu; 15) zapyta o cenę i wyrazi opinię na jej temat; 16) zaplanować i zrealizować podróż pociągami;	1) Włochy w Europie: podstawowe wiadomości geograficzne; 2) zasady poruszania się środkami komunikacji miejskiej; 3) pragmatyka komunikacji telefonicznej i internetowej (e-mail); 4) życie społeczne Włoch: bar w życiu codziennym we Włoszech; 5) kolej we Włoszech: rodzaje pociągów, ceny biletów i dopłaty; 6) tradycje winiarskie we Włoszech; 7) historia pizzy i makaronu oraz ich rola w życiu Włochów; 8) rodzaje makaronu oraz przepisy na typowe dania; 9) wyjście do lokalu i rodzaje lokali uczęszczanych przez Włochów;	1) nazwy narodowości i zawodów; 2) formułki powitania i powitania; 3) formuły podziękowania; 4) wyrażenia służące do pytania o wiek, zdrowie i samopoczucie; 5) wyrażenia służące do pytania o nowo poznanych ludzi; 6) formuły zaproszenia; 7) wyrażenia dotyczące zdarzeń z życia codziennego oraz spędzania wolnego czasu; 8) przymiotniki opisujące; 9) wyrażenia służące do lokalizacji w przestrzeni i nazwy miejsc; 10) jednostki czasu: godziny, dni tygodnia, miesiące, pory roku; 11) słownictwo związane z lokalem gastronomicznym i rozrywkowym, pocztą, biurem, sklepem; 12) podstawowe artykuły i sposoby wyrażania ceny; 13) czynności życia codziennego; 14) wyrażenia służące do zamawiania potraw i napojów w restauracji; 15) nazwy napojów i dań oraz przymiotniki służące do ich opisywania;	1) alfabet włoski w polczeniu z zasadami wymowy: sposoby zapisu dźwięków; 2) rzeczowniki i przymiotniki zakończone na <i>a, a i e</i> : tworzenie liczby mnogiej; 3) regularne tworzenie rodzaju męskiego rzeczowników i przymiotników; 4) formy rodzajnika określonego i nieokreślonego oraz podstawowe zasady użycia rodzajnika; 5) czasowniki <i>avere i essere, chiamarsi</i> ; 6) czas teraźniejszy czasowników na <i>-are, -ere, -ire</i> , czasowników modalnych ( <i>volere, potere, dovere</i> ) i podstawowych czasowników nieregularnych; 7) lokalizacja w czasie i przestrzeni: podstawowe struktury przymikowe w polczeniu z nazwami miejsc i jednostkami czasu; 8) liczebniki główne i porządkowe (1-2000); 9) zaimki dzierżawcze; 10) użycie formy grzecznościowej <i>Lei</i> ; 11) czas przeszły <i>passato prossimo</i> i zasady użycia czasowników posiłkowych;

Cele komunikacyjne	Cele poznawcze	Materiał leksykalny	Materiał gramatyczny
<b>Opanowanie w mowie i piśmie następujących umiejętności komunikacyjnych</b>	<b>Uzyskanie podstawowych wiadomości na temat Włoch</b>	<b>Opanowanie następujących pól leksykalnych</b>	<b>Opanowanie następujących zagadnień gramatycznych</b>
<p>17) zaplanować wycieczkę ;</p> <p>18) rozmawiać o pogodzie, o życiu osobistym i problemach sercowych;</p> <p>19) zamówić napój lub coś do jedzenia w barze;</p> <p>20) zamówić danie w restauracji;</p> <p>21) wyrazić swoje opinie i preferencje;</p> <p>22) opisać posiłek i sposób jego przyrządzenia;</p> <p>23) przedstawić plany i projekty na przyszłość ;</p> <p>24) opowiedzieć i ocenić film;</p> <p>25) opowiedzieć swoje wspomnienia i zwyczaje z przeszłości ci;</p> <p>26) opowiedzieć spotkanie;</p> <p>27) przedstawiać wydarzenia z przeszłości ci w porządku chronologicznym;</p> <p>28) wyrażać aprobatę i dezaprobatę, radość, zadowolenie i niezadowolenie;</p> <p>29) zgodzić się na coś i odrzucić propozycję ;</p> <p>30) zaproponować pomoc, przyjść i podziękować ;</p> <p>31) zrobić zakupy; umie wybrać produkt i uzasadnić wybór, podać daną ilość ;</p> <p>32) dyskutować na temat ceny i form płatności ci;</p> <p>33) wyrażać własną opinię i zapytać o opinię ;</p> <p>34) prosić o przysługę ;</p> <p>35) wyrażać pragnienie;</p> <p>36) wydać rozkaz i radzić ;</p> <p>37) dyskutować na temat programu telewizyjnego, uzasadniając własne opinie i preferencje;</p> <p>38) pytać o drogę i udzielać informacji na ten temat;</p> <p>39) usprawiedliwiać się ;</p> <p>40) proponować rozwiązania alternatywne;</p> <p>41) przytoczyć czyją opinię ;</p> <p>42) wyrażać żal z powodu niezrealizowanego pragnienia;</p> <p>43) mówić o czynności przyszłej w przeszłości ci</p>	<p>10) włoska kinematografia współczesna i dawna;</p> <p>11) rodzaje sklepów oraz typowe produkty włoskie;</p> <p>12) mody włoska i wielcy stylisci ci;</p> <p>13) telewizja we Włoszech: podstawowe programy telewizyjne;</p> <p>14) włoska prasa codzienna;</p> <p>15) muzyka włoska i jej wykonawcy</p>	<p>16) nazwy posiłków i przymiotniki służące do ich opisywania;</p> <p>17) sprzęty kuchenne oraz czynności wykonywane w kuchni;</p> <p>18) słownictwo związane z pracą i ze szkołą ;</p> <p>19) słownictwo związane z tradycją obchodzenia święt Bożego Narodzenia i Nowego Roku we Włoszech i w Polsce;</p> <p>20) słownictwo związane z podróżami i wypoczynkiem;</p> <p>21) słownictwo związane z wycieczkami i wyjazdem na wakacje;</p> <p>22) wyrażenia związane z pogodą i zjawiskami meteorologicznymi;</p> <p>23) rodzina i pokrewieństwo;</p> <p>24) słownictwo związane z życiem osobistym: zakochanie i rozstanie;</p> <p>25) przyzwyczajenia i czynności zwyczajowe;</p> <p>26) słownictwo związane z kinem i filmem;</p> <p>27) nazwy sklepów i nazwy produktów kupowanych w supermarkecie;</p> <p>28) nazwy ubrań, rozmiary, kolory;</p> <p>29) sposoby płatności ci;</p> <p>30) wyrażenia ilościowe i nazwy pojemników;</p> <p>31) przymiotniki emocjonalne wyrażające zadowolenie, niezadowolenie, radość ;</p> <p>32) czasowniki wyrażające się w opinii;</p> <p>33) czasowniki wolitywne;</p> <p>34) przymiotniki wartościujące cię;</p> <p>35) słownictwo związane z telewizją i mediami;</p> <p>36) wyrażenia używane dla opisywania kierunków i wskazywania drogi;</p> <p>37) słownictwo związane z muzyką i koncertem</p>	<p>12) <i>passato prossimo</i> czasowników modalnych;</p> <p>13) przysłówki ci;</p> <p>14) czas przyszły (<i>futuro</i>) i czas przyszły złożony (<i>futuro composto</i>);</p> <p>15) I okres warunkowy;</p> <p>16) użycie zaimków dzierżawczych z nazwami pokrewieństwa;</p> <p>17) odmiana i zasady użycia zaimka <i>quello</i> oraz przymiotnika <i>bello</i>;</p> <p>18) wyrażenia <i>metterci</i> i <i>volerci</i>;</p> <p>19) czas przeszły <i>imperfetto</i> i zasady jego użycia dla czasowników regularnych, nieregularnych i modalnych;</p> <p>20) czas zaprzeczony <i>trapassato prossimo</i> i zasady jego użycia;</p> <p>21) zaimki dopełnienia bliższego i dalszego: ich formy i użycie w czasach prostych i złożonych oraz z czasownikami modalnymi;</p> <p>22) zaimek <i>ne</i> i struktura <i>ce l'ho</i>;</p> <p>23) czasowniki zwrotne w czasach prostych i złożonych;</p> <p>24) użycie czasowników modalnych w połączeniu z czasownikami zwrotnymi;</p> <p>25) forma nieosobowa;</p> <p>26) tryb rozkazujący czasowników regularnych i nieregularnych;</p> <p>27) forma twierdząca i przeczącą trybu rozkazującego ciego;</p> <p>28) użycie zaimków osobowych z trybem rozkazującym cym;</p> <p>29) tryb warunkowy <i>condizionale</i> w czasie prostym i złożonym</p>



## II rok nauki na poziomie A

Podręcznik: *Nuovo Progetto italiano II* (jednostki 1-6) uzupełniony materiałami pomocniczymi dotyczącymi poruszanych zagadnień.

Cele komunikacyjne	Cele poznawcze	Materiał leksykalny	Materiał gramatyczny
<b>Opanowanie w mowie i piśmie następujących umiejętności komunikacyjnych</b>	<b>Uzyskanie podstawowych wiadomości na temat Włoch</b>	<b>Opanowanie następujących pól leksykalnych</b>	<b>Opanowanie następujących zagadnień gramatycznych</b>
1) gratulować komuś; 2) przeprosić i zareagować na przeprosiny; 3) wyrażać zdziwienie, niedowierzanie, smutek i radość z powodu czegoś; 4) opisywać wydarzenia przeszłe; 5) w banku: dokonać podstawowych operacji; 6) napisać e-mail i pismo urzędowe; 7) zredagować CV; 8) zredagować ogłoszenie w sprawie pracy; 9) przedstawiać swoje doświadczenia zawodowe i umiejętności; 10) opisywać miasto i region; 11) czynić porównania, wyrażać swoje preferencje; 12) zarezerwować pokój w hotelu; 13) prosić o informacje turystyczne i udzielać ich; 14) składać reklamacje; 15) opowiadać wydarzenia historyczne; 17) opowiadać bajki; 18) precyzować swój myślenie; 19) dawać rady; 20) mówić w swoich gustach i przyzwyczajeniach; 21) prosić o radę i radzi; 22) prosić o pozwolenie i pozwalać; 23) prosić o potwierdzenie i potwierdzać; 24) pytać o drogę; 25) zalecać i rozkazywać.	1) system szkolnictwa; 2) uniwersytety włoskie i ich struktura; 3) rozwój gospodarki włoskiej od zakończenia II wojny światowej po czas współczesny: boom ekonomiczny lat 60, kryzys lat 70, dynamika rozwoju współczesnego; 4) formy poszukiwania pracy; 5) usługi hotelarskie; 6) główne miasta włoskie i ich zabytki: Rzym, Florencja, Neapol, Wenecja, Mediolan, Bolonia; 7) podstawowe wiadomości z historii Włoch; 8) najpopularniejsze włoskie bajki; 9) sport we Włoszech; 10) rola piłki nożnej w życiu społecznym; 11) historia opery włoskiej; 12) wielcy śpiewacy opery włoskiej.	1) słownictwo związane z uniwersytetem i jego strukturą: nazwy wydziałów; 2) nazwy podstawowych operacji bankowych; 3) formy wyrażenia pytań; 4) wyrażenie związane z poszukiwaniem pracy; 5) słownictwo i struktury CV; 6) formuły epistolarne formalne i nieformalne; 7) słownictwo i struktura ogłoszenia w sprawie pracy; 8) nazwy zawodów; 9) wybrane przysłowia; 10) słownictwo z zakresu geografii, przymiotniki opisujące; 11) słownictwo i wyrażenie używane przy rezerwacji pokoju hotelowego; 12) słownictwo służące opisywaniu zabytków; 13) słownictwo podróży i informacji turystycznych; 14) zwroty służące składaniu reklamacji; 15) słownictwo związane z historią; 16) wyrażenie i słownictwo bajek; 17) zdrowie i dobre samopoczucie; 18) stress i czynniki powodujące stress; 19) sport: podstawowe dyscypliny; 20) muzyka operowa.	1) zaimki osobowe złożeń i zasady ich użycia z czasownikami w czasie przeszłym; 2) zaimki pytające; 3) zaimki względne; 4) struktura <i>stare</i> + gerundio i <i>stare per</i> + bezokolicznik; 5) stopniowanie przymiotników i struktury zdań zawierających porównania; 6) zwroty <i>farcela</i> i <i>andarsene</i> ; 7) czas przeszły <i>passato remoto</i> i zasady jego użycia; 8) tryb łączący <i>congiuntivo</i> w czasie teraźniejszym i czasach przeszłych <i>imperfetto</i> , <i>passato</i> , <i>trapassato</i> : jego formy i zasady użycia; 9) zgodność czasów w trybie <i>congiuntivo</i> ; 10) tryb rozkazujący <i>imperativo</i> w formie twierdzącej i przeczącej; 11) użycie zaimków z trybem rozkazującym.

## III rok nauki na poziomie A

Podręcznik: *Progetto italiano III* (jednostki 0-11) uzupełniony materiałami pomocniczymi dotyczącymi poruszanych zagadnień. Zakłada się powtórzenie i utrwalenie zagadnień gramatycznych wprowadzonych w poprzednich latach nauki oraz rozszerzenie materiału gramatycznego.

Cele komunikacyjne	Cele poznawcze	Materiał leksykalny	Materiał gramatyczny
<b>Opanowanie w mowie i piśmie następujących umiejętności komunikacyjnych</b>	<b>Uzyskanie podstawowych wiadomości na temat Włoch</b>	<b>Opanowanie następujących pól leksykalnych</b>	<b>Opanowanie następujących zagadnień gramatycznych</b>
1) wynająć dom lub mieszkanie; 2) dyskutować na temat środowiska naturalnego; 3) wyrażać stany emocjonalne, aprobaty i dezaprobaty; 4) formułować obawy, przypuszczenia i hipotezy; 5) wypowiadać się na tematy społeczne; 6) przekazywać wiadomości; 7) opowiadać o doświadczeniach pozytywnych i negatywnych; 8) mówić o księżce i poleceniach; 9) dyskutować i argumentować: przedstawiać własne argumenty i bronić swojego stanowiska; 10) syntetycznie przedstawiać zagadnienia; 11) podejmować iko czy dyskusję; 12) przedstawiać pozytywne i negatywne aspekty zagadnienia; 13) podsumować problematykę; 14) opowiadać złoone wydarzenia przeszłe; 15) opisywać złoone wydarzenia i sytuacje.	<b>Współczesne zagadnienia życia społecznego:</b> 1) problem bezdomności i bezrobocia; 2) problem dorosłych dzieci mieszkających z rodzicami; 3) problem mafii i narkotyków; 4) medycyna alternatywna; 5) emigracja włoska i emigracja do Włoch; 6) mężczyźni a kobiety: problemy kobiet pracujących, dyskryminacja kobiet; 7) ochrona środowiska naturalnego i odpowiedzialność za środowisko naturalne; 8) problemy miasta i wsi: rozwój agroturystyki.  <b>Zagadnienia kulturalne:</b> 1) sztuka włoska dawniej i obecnie: główni artyści i zabytki; 2) współczesny design włoski; 3) wykopaliska archeologiczne; 4) tradycje ludowe i historyczne: Palio w Sienie; 5) wielcy aktorzy włoscy; 6) włoscy naukowcy i wynalazcy; 7) rola dialektów; 8) rola i symbolika gestów; 9) popularne przysłowia włoskie; 10) rozwój czytelnictwa.  <b>Zagadnienia dotyczące życia Włochów:</b> 1) komputer, telefon komórkowy i nowe technologie – ich rola w życiu współczesnym;	1) życie w mieście; 2) życie na wsi; 3) ochrona środowiska naturalnego; 4) zagrożenia środowiska naturalnego; 5) wynajęcie domu i mieszkania; 6) wyrażenie i słownictwo ogłoszeń prasowych; 7) używanie komputera i komórki; 8) wyrażenie związane z redagowaniem e-maila; 9) słownictwo związane ze sztuką; 10) narkotyki i handel narkotykami; 11) bezdomność; 12) zwierzęta domowe; 13) palenie tytoniu i inne formy uzależnień; 14) środowisko naturalne; 15) nowe technologie: komputer i telefon komórkowy; 16) praca i środowisko pracy; 17) miłość i małżeństwo; 18) medycyna alternatywna; 19) znaki zodiaku i horoskop; 20) księżki i wydawnictwa; 21) archeologia; 22) teatr; 23) telewizja; 24) typowe produkty włoskie; 25) produkty kuchni regionalnej.	<b>Powtórzenie i pogłębienie materiału:</b> 1) zaimki osobowe proste i złożone, dzierżawcze, wskazujące, pytajne, nieokreślone, względne; zaimki <i>ci, ne</i> ; 2) formy i użycie trybu warunkowego; 3) I i II okres warunkowy; 4) tworzenie strony biernej; 5) użycie nieosobowej strony biernej: <i>si passivante</i> ; 6) mowa zależna i mowa niezależna; 7) imiesłów przysłówkowy gerundio; 8) czasy przeszłe i przyszłe trybu oznajmującego i ich zależność.  <b>Nowy materiał gramatyczny:</b> 1) formy i użycie czasu przeszłego <i>passato remoto</i> i <i>trapassato remoto</i> ; 2) tryb łączący <i>congiuntivo</i> w czasach <i>imperfetto</i> i <i>trapassato</i> ; 3) III okres warunkowy; 4) spójniki włoskie; 5) struktura i formy zdań podrzędnych; 6) zdania bezokolicznikowe i imiesłowowe; 7) zgodnie czasów; 8) podstawy słowotwórstwa: zdrobienia i zgrubienia, formy pieśczołliwe i pogardliwe.

Cele komunikacyjne	Cele poznawcze	Materiał leksykalny	Materiał gramatyczny
Opanowanie w mowie i piśmie następujących umiejętności komunikacyjnych	Uzyskanie podstawowych wiadomości na temat Włoch	Opanowanie następujących pól leksykalnych	Opanowanie następujących zagadnień gramatycznych
	2) stosunek do małżeństwa; 3) problem uzależnienia od tytoniu, alkoholu, zakupów i telewizji; 4) zwierzęta domowe; 5) rola przyjacieli; 6) porady psychologa; 7) wiara w magię i astrologię; 8) stereotypowe postrzeganie Włocha.		

**Poziom B – nauka języka włoskiego od podstaw jako pierwszego języka obcego w wymiarze ok. 270 godzin (3 godz. lekcyjne tygodniowo). Zakres czenia nauki matury na poziomie podstawowym.**

### I rok nauki na poziomie B

Podręcznik: *Nuovo Progetto italiano I* (jednostki 0-6) uzupełniony materiałami pomocniczymi dotyczącymi poruszanych zagadnień.

Cele komunikacyjne	Cele poznawcze	Materiał leksykalny	Materiał gramatyczny
Opanowanie w mowie i piśmie następujących umiejętności komunikacyjnych	Uzyskanie podstawowych wiadomości na temat Włoch	Opanowanie następujących pól leksykalnych	Opanowanie następujących zagadnień gramatycznych
1) przedstawi siebie i przedstawi kogoś; 2) poda swój wiek i narodowość; 3) zapyta o wiek i narodowość, miejsce zamieszkania, adres; 4) przywita siebie i kolegę; 5) podziękowa i zareagowa na podziękowanie; 6) zapyta o zdrowie i samopoczucie; 7) przedstawi nowożytność z życia codziennego i zapyta o niego; 8) opisać osobę, jej cechy zewnętrzne oraz podstawowe cechy charakteru;	1) Włochy w Europie: podstawowe wiadomości geograficzne; 2) zasady poruszania się środkami komunikacji miejskiej; 3) pragmatyka komunikacji telefonicznej i internetowej (e-mail); 4) życie społeczne Włoch: rola baru w życiu społecznym we Włoszech;	1) nazwy narodowości i zawodów; 2) formułki powitania i pożegnania; 3) formuły podziękowania; 4) wyrażenia służyć do pytania o wiek, zdrowie i samopoczucie; 5) wyrażenia służyć do pytania o nowożytność; 6) formuły zaproszenia; 7) wyrażenia dotyczące zdarzeń z życia codziennego oraz spędzania wolnego czasu; 8) przymiotniki opisujące; 9) wyrażenia służyć do lokalizacji w przestrzeni i nazwy miejsc;	1) alfabet włoski w połączeniu z zasadami wymowy: sposoby zapisu dźwięków; 2) rzeczowniki i przymiotniki zakończone na <i>o, a i e</i> : tworzenie liczby mnogiej; 3) regularne tworzenie rodzaju żeńskiego rzeczowników i przymiotników; 4) formy rodzajnika określonego i nieokreślonego oraz podstawowe zasady użycia rodzajnika; 5) czasowniki <i>avere i essere, chiamarsi</i> ; 6) czas teraźniejszy czasowników na <i>-are, -ere, -ire</i> , czasowników modalnych ( <i>volere, potere, dovere</i> ) i podstawowych czasowników nieregularnych;

Cele komunikacyjne	Cele poznawcze	Materiał leksykalny	Materiał gramatyczny
<b>Opanowanie w mowie i piśmie następujących umiejętności komunikacyjnych</b>	<b>Uzyskanie podstawowych wiadomości na temat Włoch</b>	<b>Opanowanie następujących pól leksykalnych</b>	<b>Opanowanie następujących zagadnień gramatycznych</b>
<p>9) opisać miejsce oraz sytuować obiekt w przestrzeni;</p> <p>10) przedstawić sposoby spędzania wolnego czasu;</p> <p>11) zaprosi kogoś, przyjąć zaproszenie i odmówić;</p> <p>12) poda godzinę i dzień tygodnia i zapyta o nie;</p> <p>13) na poczcie: umie wysłać list i paczkę;</p> <p>14) zapyta o godziny funkcjonowania urzędu, sklepu, lokalu;</p> <p>15) zapyta o cenę i wyrazi opinię na jej temat;</p> <p>16) zaplanować i zrealizować podróż pociągami;</p> <p>17) zaplanować wycieczkę;</p> <p>18) rozmawia o pogodzie, o życiu osobistym i problemach sercowych;</p> <p>19) zamówi napój lub coś do jedzenia w barze;</p> <p>20) zamówi danie w restauracji;</p> <p>21) wyrazi swoje opinie i preferencje;</p> <p>22) opisać posiłek i sposób jego przyrządzenia;</p> <p>23) przedstawi plany i projekty na przyszłość.</p>	<p>5) kolej we Włoszech: rodzaje pociągów, ceny biletów i dopłaty;</p> <p>6) tradycje winiarskie we Włoszech;</p> <p>7) historia pizzy i makaronu oraz ich rola w życiu Włochów;</p> <p>8) rodzaje makaronu oraz przepisy na typowe dania;</p> <p>9) wyjście do lokalu i rodzaje lokali uczęszczanych przez Włochów.</p>	<p>10) jednostki czasu: godziny, dni tygodnia, miesiące, pory roku;</p> <p>11) słownictwo związane z lokalem gastronomicznym i rozrywkowym, pocztą, biurem, sklepem;</p> <p>12) podstawowe artykuły i sposoby wyrażania ceny;</p> <p>13) czynności życia codziennego;</p> <p>14) wyrażenia służące do zamawiania potraw i napojów w restauracji;</p> <p>15) nazwy napojów i dani oraz przymiotniki służące do ich opisywania;</p> <p>16) nazwy posiłków i przymiotniki służące do ich opisywania;</p> <p>17) sprzęty kuchenne oraz czynności wykonywane w kuchni;</p> <p>18) słownictwo związane z pracą i ze szkołą;</p> <p>19) słownictwo związane z tradycją obchodzenia święta Bożego Narodzenia i Nowego Roku we Włoszech i w Polsce;</p> <p>20) słownictwo związane z podróżami pociągami;</p> <p>21) słownictwo związane z wycieczkami i wyjazdem na wakacje;</p> <p>22) wyrażenia związane z pogodą i zjawiskami meteorologicznymi;</p> <p>23) rodzina i pokrewieństwo;</p> <p>24) słownictwo związane z życiem osobistym: zakochanie i rozstanie.</p>	<p>7) lokalizacja w czasie i przestrzeni: podstawowe struktury przymikowe w polu zdaniowym z nazwami miejsc i jednostkami czasu;</p> <p>8) liczebniki główne i porządkowe (1-2000);</p> <p>9) zaimki dzierżawcze;</p> <p>10) użycie formy grzecznościowej <i>Lei</i>;</p> <p>11) czas przeszły <i>passato prossimo</i> i zasady użycia czasowników posiłkowych;</p> <p>12) <i>passato prossimo</i> czasowników modalnych;</p> <p>13) przysłówek <i>ci</i>;</p> <p>14) czas przyszły (<i>futuro</i>) i czas przyszły złożony (<i>futuro composto</i>);</p> <p>15) I okres warunkowy;</p> <p>16) użycie zaimków dzierżawczych z nazwami pokrewieństwa;</p> <p>17) odmiana i zasady użycia zaimka <i>quello</i> oraz przymiotnika <i>bello</i>;</p> <p>18) wyrażenia <i>metterci</i> i <i>volerci</i>.</p>

## II rok nauki na poziomie B

Podręczniki: *Nuovo Progetto italiano I* (jednostki 7-11) uzupełnione materiałami pomocniczymi dotyczącymi poruszanych zagadnień.

Cele komunikacyjne	Cele poznawcze	Materiał leksykalny	Materiał gramatyczny
<b>Opanowanie w mowie i piśmie następujących umiejętności komunikacyjnych</b>	<b>Uzyskanie podstawowych wiadomości na temat Włoch</b>	<b>Opanowanie następujących pól leksykalnych</b>	<b>Opanowanie następujących zagadnień gramatycznych</b>
1) opowiedzieć i ocenić film; 2) opowiedzieć swoje wspomnienia i zwyczaje z przeszłości; 3) opowiedzieć spotkanie; 4) przedstawia wydarzenia z przeszłości w porządku chronologicznym; 5) wyraża aprobatę i dezaprobatę, radość, zadowolenie i niezadowolenie; 6) zgodzi się na coś i odrzuci propozycję; 7) zaproponować pomoc, przyjść i podziękować; 8) zrobić zakupy; umie wybrać produkt i uzasadnić wybór, podać daną ilość; 9) dyskutować na temat ceny i form płatności; 10) wyraża własną opinię i zapyta o opinię; 11) prosi o przysługę; 12) wyraża pragnienie; 13) wydaje rozkaz i radzi; 14) dyskutować na temat programu telewizyjnego, uzasadniając własne opinie i preferencje; 15) pyta o drogę i udziela informacji na ten temat; 16) usprawiedliwia się; 17) proponować rozwiązania alternatywne; 18) przytoczyć swoją opinię; 19) wyraża żal z powodu niezrealizowanego pragnienia; 20) mówi o czynności przyszłej w przeszłości.	1) włoska kinematografia współczesna i dawna (kino okresu neorealizmu); 2) rodzaje sklepów oraz typowe produkty włoskie; 3) mody włoska i wielcy styliści; 4) telewizja we Włoszech: podstawowe programy telewizyjne; 5) włoska prasa codzienna; 6) muzyka włoska i jej wykonawcy.	1) przyzwyczajenia i czynności zwyczajowe; 2) słownictwo związane z kinem i filmem; 3) nazwy sklepów i nazwy produktów kupowanych w supermarkecie; 4) nazwy ubrań, rozmiary, kolory; 5) sposoby płatności; 6) wyrażenia ilościowe i nazwy pojemników; 7) przymiotniki emocjonalne wyrażające zadowolenie, niezadowolenie, radość; 8) czasowniki wyrażające siędy i opinie; 9) czasowniki wolitywne; 10) przymiotniki wartości; 11) słownictwo związane z telewizją i mediami; 12) wyrażenia używane dla opisywania kierunków i wskazywania drogi; 13) słownictwo związane z muzyką i koncertem; 14) wyrażenia dotyczące emocji: zdziwienie, niedowierzanie, smutek i radość z powodu czegoś.	1) czas przeszły <i>imperfetto</i> i zasady jego użycia dla czasowników regularnych, nieregularnych i modalnych; 2) czas zaprzeczony <i>trapassato prossimo</i> i zasady jego użycia; 3) zaimki dopełnienia bliższego i dalszego: ich formy i użycie w czasach prostych i złożonych oraz z czasownikami modalnymi; 4) zaimek <i>ne</i> i struktura <i>ce l'ho</i> ; 5) czasowniki zwrotne w czasach prostych i złożonych; 6) użycie czasowników modalnych w połówce z czasownikami zwrotnymi; 7) forma nieosobowa; 8) tryb rozkazujący czasowników regularnych i nieregularnych; 9) forma twierdząca i przeczącą trybu rozkazującego; 10) użycie zaimków osobowych z trybem rozkazującym; 11) tryb warunkowy <i>condizionale</i> w czasie prostym i złożonym.

## III rok nauki na poziomie B

Podręcznik: *Nuovo Progetto italiano II* (jednostki 1-6) uzupełniony materiałami pomocniczymi dotyczącymi poruszanych zagadnień<sup>10</sup>.

Cele komunikacyjne	Cele poznawcze	Materiał leksykalny	Materiał gramatyczny
<b>Opanowanie w mowie i piśmie następujących umiejętności komunikacyjnych</b>	<b>Uzyskanie podstawowych wiadomości na temat Włoch</b>	<b>Opanowanie następujących pól leksykalnych</b>	<b>Opanowanie następujących zagadnień gramatycznych</b>
1) gratulować komuś; 2) przeprosić i zareagować na przeprosiny; 3) wyrażać zdziwienie, niedowierzanie, smutek i radość z powodu czegoś; 4) opisywać wydarzenia przeszłe; 5) w banku: dokonać podstawowych operacji; 6) napisać e-mail i pismo urzędowe; 7) zredagować CV; 8) zredagować ogłoszenie w sprawie pracy; 9) przedstawiać swoje doświadczenia zawodowe i umiejętności; 10) opisywać miasto i region; 11) czynić porównania, wyrażać swoje preferencje; 12) zarezerwować pokój w hotelu; 13) prosić o informacje turystyczne i udzielać ich; 14) składać reklamacje; 15) opowiadać wydarzenia historyczne; 17) opowiadać bajki; 18) precyzować swój myślenie; 19) dawać rady; 20) mówić w swoich gustach i przyzwyczajeniach; 21) prosić o radę i radzić;	1) system szkolnictwa; 2) uniwersytety włoskie i ich struktura; 3) rozwój gospodarki włoskiej od zakończenia II wojny światowej po czasy współczesne: boom ekonomiczny lat 60, kryzys lat 70, dynamika rozwoju współczesnego; 4) formy poszukiwania pracy; 5) usługi hotelarskie; 6) główne miasta włoskie i ich zabytki: Rzym, Florencja, Neapol, Wenecja, Mediolan, Bolonia; 7) podstawowe wiadomości z historii Włoch; 8) najpopularniejsze włoskie bajki; 9) sport we Włoszech; 10) rola piłki nożnej w życiu społecznym; 11) historia opery włoskiej; 12) wielcy śpiewacy opery włoskiej.	1) słownictwo związane z uniwersytetem i jego strukturą: nazwy wydziałów; 2) nazwy podstawowych operacji bankowych; 3) formy i wyrażenia pytające; 4) wyrażenia związane z poszukiwaniem pracy; 5) słownictwo i struktura CV 6) formuły epistolarne formalne i nieformalne; 7) słownictwo i struktura ogłoszenia w sprawie pracy; 8) nazwy zawodów; 9) wybrane przysłowia; 10) słownictwo z zakresu geografii; przymiotniki opisujące; 11) słownictwo i wyrażenia używane przy rezerwacji pokoju hotelowego; 12) słownictwo służące opisywaniu zabytków; 13) słownictwo podróży i informacji turystycznych; 14) zwroty służące składaniu reklamacji; 15) słownictwo związane z historią; 16) wyrażenia i słownictwo bajek;	1) zaimki osobowe złożone i zasady ich użycia z czasownikami w czasie przeszłym; 2) zaimki pytające; 3) zaimki względne; 4) struktura <i>stare</i> + gerundio i <i>stare per</i> + bezokolicznik; 5) stopniowanie przymiotników i struktury zdań zawierających porównania; 6) zwroty <i>farcela</i> i <i>andarsene</i> ; 7) formy czasu przeszłego <i>passato remoto</i> ; 8) tryb łączący <i>congiuntivo</i> w czasie teraźniejszym i przeszłym: formy i zasady użycia; 9) zgodnie z czasów w trybie <i>congiuntivo</i> ; 10) tryb rozkazujący <i>imperativo</i> w formie twierdzącej i przeczącej; 11) użycie zaimków z trybem rozkazującym;

<sup>10</sup> Z zagadnień gramatycznych zawartych w jednostkach 1-6 podręcznika można pominąć czas przeszły *passato remoto* oraz czasy *imperfetto* i *trapassato* trybu *congiuntivo*, które nie wchodzi w zakres matury na poziomie podstawowym.

Cele komunikacyjne	Cele poznawcze	Materiał leksykalny	Materiał gramatyczny
<b>Opanowanie w mowie i pi mie nast puj cych umiej tno ci komunikacyjnych</b>	<b>Uzyskanie podstawowych wiadomo ci na temat Włoch</b>	<b>Opanowanie nast puj cych pól leksykalnych</b>	<b>Opanowanie nast puj cych zagadnie gramatycznych</b>
22) prosi o pozwolenie i pozwala ; 23) prosi o potwierdzenie i potwierdza ; 24) pyta o drog ; 25) zaleca i rozkazywa .		17) zdrowie i dobre samopoczucie; 18) stress i czynniki powoduj ce stress; 19) sport: podstawowe dyscypliny; 20) muzyka operowa.	

**Poziom C – nauka j zyka włoskiego od podstaw jako drugiego j zyka obcego w wymiarze ok. 180 godzin (2 godz. lekcyjne tygodniowo)**

### **I rok nauki na poziomie C**

Podr cznik: *Nuovo Progetto italiano I* (jednostki 0-3) uzupełniony materiałami pomocniczymi dotycz cymi poruszanych zagadnie .

Cele komunikacyjne	Cele poznawcze	Materiał leksykalny	Materiał gramatyczny
<b>Opanowanie w mowie i pi mie nast puj cych umiej tno ci komunikacyjnych</b>	<b>Uzyskanie podstawowych wiadomo ci na temat Włoch</b>	<b>Opanowanie nast puj cych pól leksykalnych</b>	<b>Opanowanie nast puj cych zagadnie gramatycznych</b>
1) przedstawi si i przedstawi kogo ; 2) poda swój wiek i narodowo ; 3) zapyta o wiek i narodowo , miejsce zamieszkania, adres; 4) przywita si i po egna ; 5) podzi kowa i zareagowa na podzi kowanie; 6) zapyta o zdrowie i samopoczucie; 7) przedstawi nowo ci z ycia codziennego i zapyta o nie; 8) opisa osob , jej cechy zewn trzne oraz podstawowe cechy charakteru; 9) opisa miejsce oraz usytuowa obiekt w przestrzeni; 10) przedstawi sposoby sp dzania wolnego czasu; 11) zaprosi kogo , przyj zaproszenie i odmówi ; 12) poda godzin i dzie tygodnia oraz zapyta o nie;	1) wiadomo ci geograficzne na temat Włoch; 2) zasady poruszania si rodkami komunikacji miejskiej; 3) zasady pragmatyki komunikacji telefonicznej i internetowej (e-maile).	1) podstawowe narodowo ci i zawody; 2) formułki powitania, po egnania i podzi kowania; 3) pytania o wiek, zdrowie i samopoczucie; 4) pytania o nowo ci; 5) formy zaproszenia; 6) wyra enia dotycz ce zdarze z ycia codziennego oraz sp dzania wolnego czasu; 7) przymiotniki opisuj ce; 8) nazwy miejsc oraz wyra enia zwi zane z lokalizacją przestrzenn ; 9) jednostki czasu: godziny, dni tygodnia, miesi ce, pory roku;	1) alfabet włoski w poł czeniu z zasadami wymowy: sposoby zapisu d wi ków; 2) rzeczowniki i przymiotniki zako czone na <i>o</i> , <i>a</i> i <i>e</i> : tworzenie liczby mnogiej; 3) regularne tworzenie rodzaju e skiego rzeczowników i przymiotników; 4) formy rodzajnika okre lonego i nieokre lonego oraz podstawowe zasady u ycia rodzajnika; 5) czasowniki <i>avere</i> i <i>essere</i> , <i>chiamarsi</i> ; 6) czas tera niejszy czasowników na <i>-are</i> , <i>-ere</i> , <i>-ire</i> , czasowników modalnych ( <i>volere</i> , <i>potere</i> , <i>dovere</i> ) i podstawowych czasowników nieregularnych; 7) lokalizacja w czasie i przestrzeni: podstawowe struktury przyminkowe w poł czeniu z nazwami miejsc i jednostkami czasu;

Cele komunikacyjne	Cele poznawcze	Materiał leksykalny	Materiał gramatyczny
<b>Opanowanie w mowie i piśmie następujących umiejętności komunikacyjnych</b>	<b>Uzyskanie podstawowych wiadomości na temat Włoch</b>	<b>Opanowanie następujących pól leksykalnych</b>	<b>Opanowanie następujących zagadnień gramatycznych</b>
13) na poczcie: wysła list i paczkę ; 14) zapyta o godziny funkcjonowania urzędu, sklepu, lokalu; 15) zapyta o ceny i wyrazi opinię na jej temat.		10) słownictwo związane z lokalem gastronomicznym i rozrywkowym, pocztą, biurem, sklepem; 11) podstawowe artykuły żywnościowe i ich cena.	8) liczebniki główne i porządkowe (1-2000); 9) zaimki dzierżawcze; 10) użycie formy grzecznościowej <i>Lei</i> .

## II rok nauki na poziomie C

Podręcznik: *Nuovo Progetto italiano I* (jednostki 4-7) uzupełniony materiałami pomocniczymi dotyczącymi poruszanych zagadnień.

Cele komunikacyjne	Cele poznawcze	Materiał leksykalny	Materiał gramatyczny
<b>Opanowanie w mowie i piśmie następujących umiejętności komunikacyjnych</b>	<b>Uzyskanie podstawowych wiadomości na temat Włoch</b>	<b>Opanowanie następujących pól leksykalnych</b>	<b>Opanowanie następujących zagadnień gramatycznych</b>
1) przedstawia wydarzenia przeszłe: przebieg życia zawodowego, dołączenia w pracy lub szkole; 2) zamówi napój lub coś do jedzenia w barze, zamówi danie w restauracji; 3) wyrazi swoje opinie i preferencje; 4) opisać posiłek i sposób jego przyrządzenia; 5) przedstawia plany i projekty na przyszłość; 6) wyrazi warunek w czasie przyszłym; 7) zaplanować i zrealizować podróż pociągami; 8) zaplanować wycieczkę; 9) rozmawia o pogodzie, o życiu osobistym i problemach sercowych; 10) opowiedzieć i ocenić film; 11) opowiedzieć swoje wspomnienia i zwyczajnie z przeszłości; 12) opowiedzieć spotkanie; 13) przedstawia wydarzenia z przeszłości w porządku chronologicznym.	1) celebrowanie picia kawy i rola baru w życiu codziennym we Włoszech; 2) kolej we Włoszech: rodzaje pociągów, ceny biletów i dopłaty; 3) tradycje winiarskie we Włoszech; 4) historia pizzy i makaronu oraz ich rola w życiu Włochów; rodzaje makaronu oraz przepisy na typowe dania; 5) wyjście do lokalu i rodzaje lokali uczęszczanych przez Włochów; 6) włoska kinematografia współczesna i dawna.	1) czynności życia codziennego; 2) konsumpcja w barze i w restauracji: nazwy napojów i dań oraz przymiotniki je opisujące; 3) nazwy posiłków i ich opisywanie; 4) sprzęty kuchenne oraz czynności wykonywane w kuchni; 5) słownictwo związane z pracą i ze szkołą; 6) słownictwo związane z tradycją obchodzenia święta Bożego Narodzenia i Nowego Roku we Włoszech i w Polsce; 7) na stacji i w pociągach; 8) wyjazd w góry; 9) wyrażenia związane z wycieczką; 10) pogoda i zjawiska meteorologiczne; 11) rodzina i pokrewieństwo; 12) słownictwo związane z życiem osobistym: zakochanie i rozstanie; 13) przyzwyczajenia i czynności zwyczajowe; 14) słownictwo związane z kinem i filmem.	1) czas przeszły <i>passato prossimo</i> i zasady użycia czasowników posiłkowych; 2) <i>passato prossimo</i> czasowników modalnych; 3) przysłówki <i>ci</i> ; 4) czas przyszły ( <i>futuro</i> ) i czas przyszły złożony ( <i>futuro composto</i> ); 5) I okres warunkowy; 6) użycie zaimków dzierżawczych z nazwami pokrewieństwa; 7) odmiana i zasady użycia zaimka <i>quello</i> oraz przymiotnika <i>bello</i> ; 8) wyrażenia <i>metterci</i> i <i>volerci</i> ; 9) czas przeszły <i>imperfetto</i> i zasady jego użycia dla czasowników regularnych, nieregularnych i modalnych; 10) czas zaprzeczony <i>trapassato prossimo</i> i zasady jego użycia.



### III rok nauki na poziomie C

Podręcznik: *Nuovo Progetto italiano I* (jednostki 8-11) uzupełniony materiałami pomocniczymi dotyczącymi poruszanych zagadnień.

Cele komunikacyjne	Cele poznawcze	Materiał leksykalny	Materiał gramatyczny
<b>Opanowanie w mowie i piśmie następujących umiejętności komunikacyjnych</b>	<b>Uzyskanie podstawowych wiadomości na temat Włoch</b>	<b>Opanowanie następujących pól leksykalnych</b>	<b>Opanowanie następujących zagadnień gramatycznych</b>
1) wyrażać aprobatę i dezaprobatę, radość, zadowolenie i niezadowolenie; 2) zgodzić się na coś i odrzucić propozycję; 3) zaproponować pomoc, przyjąć i podziękować; 4) zrobić zakupy; umie wybrać produkt i uzasadnić wybór, podać daną ilość; 5) dyskutować na temat ceny i form płatności; 6) wyrażać własną opinię i zapytać o opinię; 7) prosić o przysługę; 8) wyrażać pragnienie; 9) wydać rozkaz i radzić; 10) dyskutować na temat programu telewizyjnego, uzasadniając własne opinie i preferencje; 11) pytać o drogę i udzielać informacji na ten temat; 12) usprawiedliwiać się; 13) proponować rozwiązania alternatywne; 14) przytoczyć czyją opinię; 15) wyrażać żal z powodu niezrealizowanego pragnienia; 16) mówić o czynności przyszłej w przeszłości.	1) rodzaje sklepów oraz typowe produkty włoskie; 2) moda włoska i wielcy styliści; 3) telewizja we Włoszech: podstawowe programy telewizyjne; 4) włoska prasa codzienna; 5) muzyka włoska i jej wykonawcy.	1) nazwy sklepów i nazwy produktów kupowanych w supermarkecie; 2) nazwy ubrań, rozmiary, kolory; 3) sposoby płatności; 4) wyrażenia ilościowe i nazwy pojemników; 5) przymiotniki emocjonalne wyrażające zadowolenie, niezadowolenie, radość; 6) czasowniki wyrażające siędy i opinie; 7) czasowniki woliatywne; 8) przymiotniki wartości; 9) słownictwo związane z telewizją i mediami; 10) wyrażenia używane dla opisywania kierunków i wskazywania drogi; 11) słownictwo związane z muzyką i koncertem.	1) zaimki dopełnienia bliższego i dalszego: ich formy i użycie w czasach prostych i złożonych oraz z czasownikami modalnymi; 2) zaimek <i>ne</i> i struktura <i>ce l'ho</i> ; 3) czasowniki zwrotne w czasach prostych i złożonych; 4) użycie czasowników modalnych w półczeniu z czasownikami zwrotnymi; 5) forma nieosobowa; 6) tryb rozkazujący czasowników regularnych i nieregularnych; 7) forma twierdząca i przeczącą trybu rozkazującego; 8) użycie zaimków osobowych z trybem rozkazującym; 9) tryb warunkowy <i>condizionale</i> w czasie prostym i złożonym.

Nauczyciel winien dostosować tempo pracy do poziomu grupy i w miarę możliwości uzupełniać materiał podręcznikowy w ramach podanej tematyki dodatkowymi aktualnymi materiałami pochodzącymi z prasy, radia, telewizji lub Internetu.

## V. METODY I FORMY PRACY

Nauczyciel przygotowujący się do pracy w oparciu o niniejszy program może stosować różne metody i techniki pracy z uczniami. Podręcznik *Nuovo Progetto italiano* inspirowany jest humanistycznym podejściem do nauczania języków obcych (uczeń i jego potrzeby stanowią centralny element procesu dydaktycznego), proponowana w nim organizacja kursu językowego opiera się na metodzie komunikacyjnej, uwzględnia także zdobycze wniesione do glottodydaktyki przez inne metody (techniki prezentacji materiału gramatycznego inspirowane metodami kognitywnymi, zabawy i gry inspirowane metodami niekonwencjonalnymi, ćwiczenia konstruowane w myśl zasad, które przywieźli do metody gramatycznej). Taki swoisty eklektyzm jest charakterystyczny dla dzisiejszej metodyki nauczania języków obcych. W praktyce to od nauczyciela zależy, które z proponowanych w podręcznikach i innych materiałach nauczania zadań będą realizowane w klasie szkolnej, którym poświęci więcej czasu i uwagi i na podstawie jakich kryteriów będzie oceniał uczniów.

W przypadku klas przygotowujących się do egzaminu maturalnego z języka włoskiego ważne jest, aby od początku cyklu nauczania u wiadomi uczniom koniecznie równoległe rozwijania wszystkich sprawności językowych i regularnej refleksji nad własnymi postępiami. Wskazane jest także stosowanie w okresowych sprawdzianach technik testowania, z którymi uczniowie spotkają się na egzaminie maturalnym (omówione one zostaną w rozdz. IX). O ile w tego typu testach dąży się do zobiektywizowanej oceny poszczególnych sprawności językowych, o tyle w codziennej pracy na lekcji dążyć należy do ich integrowania i przybliżenia komunikacji w klasie do sytuacji autentycznych.

W większości podręczników zawartość podzielona jest na jednostki dydaktyczne, których realizacja wymaga przeznaczenia kilku lekcji. Wybitny włoski glottodydaktyk Paolo E. Balboni<sup>11</sup> zaleca przeznaczenie na poszczególne jednostki dydaktyczne około sześciu lekcji, a także rozdzielenie poszczególnych jednostek dydaktycznych jedną lub dwiema lekcjami poświęconymi zajęciom niezwiązanym bezpośrednio z realizacją programu czy „przerabianiem” podręcznika. Mogą to być działania realizowane równoległe do pracy z podręcznikiem, służące pogłębieniu wiedzy o Włoszech i rozwijaniu zainteresowania uczniów. W niniejszym programie zaleca się przeprowadzanie pomiędzy właściwymi jednostkami dydaktycznymi zajęć z użyciem Internetu. Zajęcia te powinny zostać uwzględnione w planie wynikowym (rozdz. VIII). Przykładowym zajęciem tego typu poświęconym jest rozdział VII.

Niniejszy program, jeżeli chodzi o sugestie dotyczące metody pracy nauczyciela, opiera się na tych samych założeniach.

Przedstawiamy zatem poniżej wskazówki metodologiczne, na których może oprzeć się nauczyciel pracujący z podręcznikiem *Nuovo Progetto italiano*, które uwzględniają także w planie wynikowym (rozdz. VIII).

W sporządzeniu planu pracy dydaktycznej bardzo pomocne są tabele zamieszczone w podręcznikach (tzw. tavola sinottica), w których wymienione są funkcje językowe, będące przedmiotem jednostki dydaktycznej oraz wprowadzane lub utrwalane w danym cyklu lekcji elementy gramatyczne i leksykalne. Zalecana liczba sześciu lekcji może, oczywiście, ulec modyfikacji (jedna lekcja trwa może więcej niż jedną czterdziestopięć minut godzin lekcyjnych). Ważne jest jednak, aby nie redukować czasu pracy poświęconego na rozwijanie jednych sprawności kosztem innych. Do powszechnie zdarza się, że praca nad utrwalaniem materiału gramatycznego pochłania proporcjonalnie znacznie więcej czasu niż rozwijanie sprawności mówienia lub pisanie. Zaleca się zatem, aby w przypadku, gdy materiał

<sup>11</sup> Balboni P. E. (1994) *Didattica dell'italiano a stranieri*. Roma Bonacci editore.

morfosyntaktyczny wprowadzany w ramach danej jednostki wymaga poświęcenia więcej niż jednej lekcji, odpowiednio przedłużyć także pracę nad rozwijaniem sprawności produkcyjnych. W ten sposób umożliwiają się uczniom lepsze przez wiczenie trudnego materiału językowego nie tylko w sposób bierny, w trakcie wykonywania ćwiczeń gramatycznych, ale także w trakcie swobodnej produkcji. Dla uproszczenia opiszemy poniżej przebieg sześciotygodniowej jednostki dydaktycznej, zakładając, że nauczyciel może zdecydować się na jej przedłużenie lub modyfikację.

**Pierwsza lekcja** jednostki dydaktycznej poświęcona jest przedstawieniu uczniom zakładanych celów pracy, tzn. umiejętności, jakich należy dążyć do osiągnięcia oraz wiadomości, które zostaną przekazane. Centralnym elementem pracy jest tekst. W nowoczesnej glottodydaktyce tekst jest uznawany za punkt wyjścia do zrozumienia i przyswojenia zarówno elementów języka, jak i rzeczywistości socjokulturowej, której jest on przejawem.

Lekcja powinna rozpoczynać się od fazy motywacji. Wprowadzenie tekstu, stanowi cego punkt wyjścia do właściwej pracy, zawierając elementy będące przedmiotem całej jednostki dydaktycznej, poprzedzone jest dwoma lub trzema ćwiczeniami językowymi, należącymi do technik poprzedzających słuchanie:

- Pierwsze z nich powinno należeć do grupy technik motywujących, służących prezentacji materiałów rozbudzających zainteresowanie proponowanym tematem i aktywizujących zasoby wiedzy, często niewiadomianej, uczniów. Są to najczęściej fotografie, komiksy, rysunki, grafiki sprzyjające przypomnieniu słownictwa i tworzeniu oczekiwań co do treści lekcji. Zadaniem uczniów jest przyporządkowanie tytułów do ilustracji, rozpoznanie przedstawionej sytuacji czy po prostu opisanie wywołanych skojarzeń.
- Drugie z nich jest zwykle ćwiczeniem skłaniającym do elicytacji słownictwa i sformułowania przewidywań co do celów lekcji. Przykładowe techniki to:
  - tabele, w których uczniowie wpisują znane słowa z danego zakresu (nazwy produktów, dyscypliny sportu, hobby, części garderoby itp.);
  - opis krótkiej historyjki obrazkowej i próba zgadnięcia, co wydarzyło się przedtem lub potem;
  - pytania dotyczące tematu poruszanego w tekście (ulubione formy spędzania wolnego czasu, ulubione potrawy itp.).
- Trzecie ćwiczenie służące podaniu znaczenia niezbadanych dla zrozumienia tekstu wyrazów lub struktur i polega może np. na wyborze właściwego stwierdzenia spośród podanych, na podstawie krótkich fragmentów nagrania właściwego tekstu lub jego urywków przedstawionych w formie komiksu. W ćwiczeniach tego typu nowe formy pojawiają się w siedzku lub w kontraście do form już wcześniej przyswojonych, tak aby ich znaczenie mogło zostać łatwo odgadnięte przez uczniów.

Po wykonaniu zadań wprowadzających przechodzi się do wysłuchania tekstu. Ważne jest przyzwyczajanie uczniów do słuchania tekstów w celu zrozumienia globalnego, bez jednoczesnego czytania. Zrozumienie nowego tekstu, zawierającego słownictwo i struktury nieznane wcześniej uczniom, wymaga słuchania ukierunkowanego. Służąc temu zadaniu, które uczniowie wykonywać mają podczas słuchania. Przed przystąpieniem do słuchania uczniowie powinni zapoznać się z poleceniem, a samo fizyczne wykonanie polecenia powinno być proste, tak aby uczniowie mogli wykonywać je, słuchając i nie dekoncentrować się.

Do technik towarzyszących słuchaniu należą:

- ćwiczenia polegające na zaznaczaniu, np. o których z wymienionych postaci, rzeczy, miejsc mowa jest w tekście;
- wypełnianie tabel, rubryk formularzy, podpisywanie ilustracji (jeżeli np. w tekście podane są informacje umożliwiające identyfikację osób, przedmiotów, miejsc);
- uzupełnianie luk w podanych zdaniach lub odnajdowanie przeinaczeń w stosunku do słyszanego tekstu;
- notowanie określonych informacji.

Po wysłuchaniu tekstu na ogół proponowane są dwa zadania dotyczące zrozumienia słuchanego tekstu: jedno dotyczy ogólnie sytuacji, postaci mówiącego lub mówiących i ogólnego sensu; drugie natomiast koncentruje się na elementach szczegółowych, kolejno ci wydarzenia i wypowiedzi, przypisania są do poszczególnym postaciom, połączona opisy z przedmiotami itp. Zadania z nich nie dotyczą form gramatycznych czy leksykalnych. Zadania następują po wysłuchaniu tekstu to:

- zadania typu prawda-falsz;
- zadania wielokrotnego wyboru;
- odpowiedzi na pytania wymagające zrozumienia, np. w formie quizu lub rozwiązania problemu.

Dwie pierwsze fazy lekcji służą aktywizacji prawej półkuli. W trakcie kolejnych faz przechodzi się do szczegółowej pracy nad tekstem, aktywizując potencjał analityczny lewej półkuli. W trzeciej fazie zalecane jest przedstawienie zapisu wysłuchanego tekstu, jego cicha lektura oraz lektura głośna. Nie zaleca się głośnego czytania indywidualnego, chociaż oczywiście może ono służyć wyczeniu uczniów. Lepsze wyniki zdaje się dawać jednak chóralne odczytywanie tekstu przez wszystkich uczniów lub jednocześnie odczytywanie w parach (takie rozwiązanie daje też znaczne oszczędności czasu, angażując wszystkich uczniów i umożliwiając im przez wyczenie wymowy nowych słów i wyrażenia). Następnym etapem lekcji jest samodzielna (lub w parach) praca analityczna mająca na celu zrozumienie zasad funkcjonowania nowych struktur gramatycznych (lub leksykalnych, w zależności od celu jednostki dydaktycznej). W tej fazie uczniowie wykonują wyczenia polegające na uzupełnianiu krótkich tekstów podobnych (choć nie identycznych) do wysłuchanego i przeczytanego wcześniej dialogu czy monologu elementami gramatycznymi wprowadzonymi w danej lekcji.

Po sprawdzeniu poprawności wykonania zadania, na ogół zbliżamy się w tym momencie do końca pierwszej lekcji. Ważne jest, aby pozostała odpowiednia porcja czasu na krótkie podsumowanie i wyznaczenie zadań lub wyczeń do wykonania w domu. Mogą one polegać na wykonaniu krótkiego streszczenia głównego tekstu danej lekcji i/lub wykonaniu wyczeń przewidzianych w treści podręcznika przeznaczonej do pracy w domu. Do podręcznika *Nuovo Progetto italiano* dołączona jest płyta CD zawierająca nagrania wszystkich tekstów zawartych w podręczniku oraz dodatkowe zadania i wyczenia przeznaczone do samodzielnego wykonywania w domu. To niezwykle cenna pomoc dydaktyczna: umożliwia powtórzenie materiału z lekcji uczniom, którzy czują się niepewnie, dostarcza nowych materiałów uczniom szybciej przyswajającym materiał językowy, zawiera linki do stron internetowych, na których uczniowie znaleźć mogą materiały rozbudzające zainteresowanie tematem, zawiera wyczenia gramatyczne i pragmatyczne w atrakcyjnej formie, odmiennej od klasycznej.

**Druga lekcja** jednostki dydaktycznej (po nawiazaniu do treści tekstu poprzez sprawdzenie pracy domowej) powinna zostać poświęcona funkcjom językowym, stanowi cel danej jednostki dydaktycznej. Praca rozpoczyna się, jak zwykle, od kontaktu z tekstem: tym razem będą to krótkie dialogi lub fragmenty, w których realizowane są akty mowy obecne w głównym tekście jednostki dydaktycznej (np. prośba, odmowa, przyjęcie zaproszenia, przeprosiny, wyrażenie opinii, rozpoczęcie i zakończenie rozmowy telefonicznej, rezerwacja pokoju hotelowego, opowiedzenie dowcipu, wyrażenie oburzenia itp.). Uczniowie słuchają lub czytają teksty, analizują je pod kątem warunków ich funkcjonowania, a następnie w parach wyczenia ich zastosowanie: początkowo opierając się na schematach wymagających dostosowania tylko poszczególnych elementów (w tej fazie nauczyciel może interweniować, poprawiając wymowę, intonację i formy gramatyczne wypowiedzi), stopniowo przechodzi do realizacji scenariuszy dających im swobodę (w tej fazie nauczyciel powinien

powstrzyma się od interweniowania w trakcie produkcji, umocniąc przez wiczenie nowych struktur i udzielając pomocy na prośbę uczniów). Na zakończenie drugiej lekcji nauczyciel powinien poprowadzić podsumowanie, przedstawiając schematy użycia form typowych dla wiczonych aktów mowy i wskazać wiczenia i zadania do wykonania w domu (patrz uwagi dotyczące pierwszej lekcji jednostki dydaktycznej).

**Trzecia lekcja** jednostki dydaktycznej, zwłaszcza na poziomach początkowych, poświęcona jest pracy nad aspektami czysto językowymi materiału, czyli zarówno nad wymową, intonacją, jak i gramatyką w tradycyjnym rozumieniu tego terminu, czyli użyciem czasów, form czasownikowych, użyciem zaimków, rodzajników itd. W tym celu nad rozwijaniem słownictwa poprzez np. poznawanie pól semantycznych czy mechanizmów słowotwórczych. Punktem wyjścia trzeciej lekcji powinien być krótki tekst nawiązujący do tekstu wprowadzonego na pierwszej lekcji (może być to także fragment głównego tekstu wprowadzonego na pierwszej lekcji). Praca powinna przebiegać od analizy, dokonywanej przez uczniów, formułowania hipotez, co do zasad funkcjonowania określonych form, poprzez syntezę i uporządkowanie danego wycinka systemu językowego przy pomocy nauczyciela i np. tabel proponowanych przez autorów podręcznika, „róznych wyrazów” przy pracy nad słownictwem itp. Zadania domowe po trzeciej lekcji dotyczące wykonania ćwiczeń gramatycznych (lub leksykalnych) utrwalających dane zagadnienie lub/i przygotowania materiałów, które będą punktem wyjścia czwartej lekcji danej jednostki dydaktycznej.

**Czwarta lekcja** powinna być poświęcona rozwijaniu umiejętności pisania. Oczywiście, aby uczniowie mogli przystąpić do pisania, należy sformułować zasady konstrukcji danego rodzaju tekstu oraz wybrać temat: na poziomie początkowym nauczania uczniowie piszą teksty o jasnych i prostych zasadach konstrukcji (wypełnianie rubryk formularzy, pozdrowienia z wakacji, e-mail do kolegi lub koleżanki, krótki opis osoby lub pomieszczenia) oraz o treści ograniczonej poznanym zasobem słownictwa. W miarę postępu zaawansowania wprowadza się swobodniejsze, co do zasad konstrukcji, gatunki tekstów (relacja z podróży, artykuł prasowy, reportaże, opowiadanie), których treść powinna być negocjowana z uczniami. Nowoczesne podręczniki zawierają różnorodne materiały dotyczące życia codziennego i kultury współczesnych Włoch. Niewyczerpanym źródłem takich materiałów jest Internet.

Tradycyjnie pisanie było zazwyczaj zadawane jako praca domowa: po pierwsze zadanie tego typu pracy domowej wymaga od ucznia powtórzenia zawartości poprzednich lekcji, praca w domu sprzyja koncentracji, oszczędza się ten sposób czas lekcyjny. Jednak wskazane jest, aby przynajmniej część prac pisemnych wykonywana była na lekcji, najlepiej w parach: w ten sposób uczniowie uczą się wzajemnie od siebie, nabywają umiejętności mediacyjnych, stymulują wzajemnie fantazję. W przypadku wykonywania prac pisemnych w klasie nauczyciel powinien wyznaczyć ramy czasowe na wykonanie zadania, prace mogą być zebrane i poprawione, ale nie powinny być oceniane na stopień. Prace te są dla nauczyciela cennym źródłem wiedzy na temat opanowania materiału, ewentualnych braków czy niejasności.

Scenariusze interesujących lekcji poświęconych nauce pisania zawiera podręcznik Carlo Guastalli *Giocare con la scrittura*<sup>12</sup>. Poszczególne jednostki dydaktyczne poświęcone są w nim określonym gatunkom tekstu (np. hasło reklamowe, zwiastun filmu, relacja prasowa, biografia, przepis kulinarny). Lekcja rozpoczyna się od lektury tekstu określonego gatunku, następnie proponowana jest analiza cech gatunkowych, stosowanych środków leksykalnych i gramatycznych, następnie seria zadań służących opanowaniu form charakterystycznych dla danego gatunku (zadania typu cloze, uzupełnianie tekstów, porządkowanie tekstu zgodnie z wymogami organizacyjnymi gatunku, przeróbki tekstu),

<sup>12</sup> Guastalla Carlo (2004) *Giocare con la scrittura*, Alma Edizioni, Firenze.

a wreszcie proponowany jest temat pracy pisemnej. Na zakończenie Autor przedstawia serie pytań i wskazówek przydatnych w samodzielnej pracy ucznia nad poprawą i udoskonaleniem pracy, a także zaleca przeprowadzanie analizy w parach lub grupach uczniowskich. Tego typu system pracy służy traktowaniu pisania jako swobodnej formy wypowiedzi i zapobiega samoograniczaniu inwencji uczniów spowodowanego obawą przed popełnianiem błędów.

Omówienie prac pisemnych będzie punktem wyjścia **piątej lekcji** jednostki dydaktycznej. W trakcie poprawiania prac nauczyciel może zaznaczyć te błędy, które wynikają z niewystarczającego opanowania danego materiału i zachęcić uczniów do znalezienia własnej formy. Jeżeli z prac wynika, że jakieś zagadnienie z danego (lub ewentualnie z poprzednich) jednostki dydaktycznej wymaga dodatkowej pracy, to na tej własnej lekcji nauczyciel powinien zlecić uczniom wykonanie dodatkowych ćwiczeń przewidzianych w podręczniku, bądź też w innych używanych przez siebie materiałach. Jeżeli materiał danej jednostki wymaga tylko utrwalenia, można w tym czasie przeprowadzić powtórzenie w formie gier. Na rynku istnieje wiele publikacji zawierających różne formy gier, których można używać jako materiałów dodatkowych, których wybór zamieszczamy w bibliografii do niniejszego programu.

Jeżeli praca pisemna została zadana do domu i dopiero na tej godzinie zostanie oddana do sprawdzenia, lekcja może zostać poświęcona na powtórzenie i utrwalenie materiału danej jednostki z naciskiem na powiązanie danego materiału z materiałem poprzednich jednostek. Do tego celu także wspaniale nadają się gry stymulujące do mówienia. Przykładem może być gra planszowa „La Torre di Pisa” z podręcznika *Ricette per parlare*<sup>13</sup>, w której uczniowie na przemian realizują funkcje komunikacyjne (opowiedz, nawiązaj rozmowę, opisz), albo, z tej samej publikacji, gra „Promesse da marinaio”, w której uczniowie mają „rozliczyć się” z obietnic złożonych w trakcie poprzednio przeprowadzonej gry „Promesse d’amore”.

W trakcie przedostatniej lekcji jednostki dydaktycznej musi znaleźć się czas na dokonanie autoewaluacji, czyli samodzielnej oceny realizacji celów wyznaczonych w jednostce dydaktycznej przez każdego ucznia. Służą temu techniki proponowane w podręcznikach na zakończenie jednostki dydaktycznej, np.:

- dopasowywanie wyrazów do opisu realizowanej przez nie funkcji komunikacyjnej;
- rekonstrukcja dialogów, w których realizowane są przerabiane akty mowy;
- krótkie testy gramatyczne;
- ćwiczenia sprawdzające opanowanie słownictwa: znajdowanie wyrazu niepasującego do pozostałych w grupie, do której należą wyrazy jakiegoś pola semantycznego (części ciała, produkty spożywcze, środki transportu itp.); uzupełnianie listy takich wyrazów hiperonimem;
- krótkie testy dotyczące wiadomości na temat Włoch, które omawiane były w trakcie lekcji.

**Szósta** (lub siódma) **lekcja** jednostki dydaktycznej przeznaczona jest na sprawdzian pisemny, jako sprawności ustne ćwiczone systematycznie w trakcie poprzednich pięciu lekcji. Sprawdzian powinien obejmować wszystkie sprawności, które można weryfikować w formie pisemnej. Dobrze jest poddawać sprawdzeniu także rozumienie ze słuchu, ponieważ sprawność ta jest przedmiotem testowania na egzaminie maturalnym. Wielu dydaktyków zaleca stosowanie dyktanda jako zadania sprawdzającego jednocześnie rozumienie, znajomość zasad ortografii i reguł gramatyki. Nie powinna jednak być to jedyna forma sprawdzania sprawności rozumienia ze słuchu. Sprawdziany okresowe, obejmujące materiał dwóch lub trzech jednostek dydaktycznych, powinny zawierać zadania stosowane na egzaminach maturalnych i egzaminach certyfikacyjnych (sposoby kontroli i oceniania omówione są w rozdz. IX).

<sup>13</sup> Bailini S., Consonno S. (2002) *Ricette per parlare* Alma Edizioni, Firenze.

Jak już wspomnieliśmy, pomiędzy poszczególnymi jednostkami dydaktycznymi nauczyciel powinien przewidzieć jedną lub dwie lekcje przeznaczone na pogłębienie wiedzy o Włoszech i rozwijanie zainteresowań uczniów wybranymi aspektami kultury włoskiej. Tego typu zajęć może być tak wiele, że trzy lub nawet cztery godziny lekcyjne z grupami uczniów bardziej zaawansowanymi, wykazującymi zainteresowanie kulturą Włoch i realizującymi cele dydaktyczne. Niektóre podręczniki, np. *Nuovo Progetto italiano* na stronach internetowych wydawnictwa Edilingua proponują zadania dla uczniów wiążące się z wyszukiwaniem informacji w Internecie i ich opracowywaniem. Przy wykonywaniu zadań tego typu dochodzi do zespolenia różnych sposobów: danej integracji różnych sprawności: czytania ze zrozumieniem w trakcie poszukiwania, pisania (jeżeli wykonanie zadania wymaga opracowania informacji), a przede wszystkim mówienia przy zdawaniu relacji (no i oczywiście rozumienia w trakcie wysłuchiwania relacji kolegów).

Zadania te sprzyjają także kształceniu kompetencji interkulturowych, ponieważ dostarczają autentycznych informacji na temat życia, problemów, kultury Włoch i umożliwiają ich konfrontację z sytuacją uczniów.

Ważne jest poświęcenie szczególnej uwagi tym elementom kompetencji komunikacyjnej i językowej, które sprawiają trudności uczniom z uwagi na różnice między językiem włoskim a polskim. Wiele zagadnień wymaga stałej pracy na wszystkich poziomach zaawansowania. Oto najważniejsze z nich.

### System morfosyntaktyczny

1. Rodzajniki: jeden z najtrudniejszych dla Polaków elementów systemu włoskiego z uwagi na ich brak w języku polskim. Użycie rodzajników (wybór między rodzajnikiem nieokreślonym a określonym, opuszczanie rodzajnika) powinno być stałym elementem pracy: należy uwzględnić zasady użycia rodzajnika, wprowadzając poszczególne elementy treści (użycie rodzajnika w określaniu miejsca, czasu, w opisach osób i rzeczy, w formach zwracania się do osób, w zwrotkach frazeologicznych, porównaniach itd.).
2. Użycie przyimków: kolejne zagadnienie trudne do opanowania z uwagi na występowanie znacznych nieregularności. Jako materiału uzupełniającego można użyć np. A. de Giuli, *Le preposizioni italiane*, Alma Edizioni.
3. Rekcja czasowników: problem zabiegający się z poprzednim. Należy zwracać uwagę na czasowniki o odmiennej rekcji, np. czasowniki przechodnie w języku włoskim, w polskim nieprzechodnie:  
*aspettare* (czeka na kogo, na co),  
*aiutare* (pomaga komu),  
*chiamare* (w znaczeniu telefonowa, dzwoni do kogo),  
*imparare* (uczy się czego),  
*pagare* (płaci za co),  
*salire/scendere le scale* (wchodzi /schodzi po schodach).
4. Użycie czasów: najwięcej trudności sprawia uczniom polskim opanowanie opozycji między czasem *passato prossimo* a *imperfetto*, która tylko częściowo pokrywa się z opozycjami formami dokonanymi a niedokonanymi czasowników polskich. Różnicą będą zwłaszcza czasowniki *essere* i *avere*, których polskie odpowiedniki znaczeniowe nie mają odrębnych form dokonanych.
5. Użycie czasownika *essere* i *esserci* (*è vs c'è*).
6. Następowanie czasów: użycie czasu przeszłego i *futuro nel passato* w zdaniach zależnych w języku włoskim.

7. U ycie trybu ł cz cego (*congiuntivo*): w j zyku polskim ograniczone jest tylko do zda wolicjonalnych (Chc , eby był szcz liwy) i nie ma specyficznych form odmiany czasownika.
8. U ycie zaimków osobowych, zwłaszcza ł czenie zaimków w funkcji dopełnienia bli szego i dalszego (*me lo dici, glieloporto*) i partykuł *ci* i *ne* (*ce l'ho messo, dammene un po'*).
9. Przymiotniki i zaimki nieokre lone i zasady ich u ycia (*ogni vs ognuno, qualche vs qualcuno*).

### Leksyka

1. Nale y zwróci uwag na tzw. *falsi amici*, czyli wyrazy brzmi ce podobnie do polskich pod wzgl dem formy, ale maj ce odmienne znaczenie, np.: *la cena* (kolacja), *la colazione* (niadanie), *lo stipendio* (pensja), *la pensione* (pensjonat), *la croce* (krzy ).
2. Wa nym elementem pracy jest analiza i zastosowanie mechanizmów derywacyjnych, takich jak nominalizacja czasowników i przymiotników poprzez dodanie rodzajnika (*il sapere, il verde*), u ycie przyrostków (-*mento, -zione* dla nazw czynno ci) i przedrostków (*in-, s-, dis-* o znaczeniu przeczenia, polskie nie-).
3. Warto po wi ci uwag znaczeniu i u yciu form zdrobniałych i zgrubiałych, znacznie cz ciej u ywanych w j zyku włoskim ni w polskim (*uomo – ometto, omone, omuncolo; libro – libricino, librone*).

### System fonetyczny

1. Wymowa i odró nianie spółgłosek tzw. „podwójnych”, w rzeczywisto ci wzdlu o -nych lub wzmocnionych (podr cznik *Rete 2* proponuje wiczenia fonetyczne doskonal ce umiej tno odró niania i wymow tych głosek).
2. Zasady akcentowania: wyst powanie we włoskim akcentu swobodnego ruchomego sprawia, e nale y zwraca uwag uczniów na umiej tno odró niania i zaznaczania akcentu wyrazowego. Cz ste przypadki bł dnego akcentowania dotycz wyrazów z ko cówk *-ia*, które Polacy ch tnie akcentuj na samogłosce „i”, zwłaszcza w wyrazach, które w j zyku polskim maj akcent na poprzedniej sylabie (*commèdia, tragèdia, accadèmia, cerimònia, controversia*). Wi e si to prawdopodobnie z ch ci nadania im brzmienia „włoskiego” (typu *mamma mia*).
3. Wymowa samogłosek: polscy uczniowie ucz y si j zyka włoskiego maj tendencj do niewyra nej artykulacji samogłosek, zwłaszcza samogłosek ko cowych wyrazów.

### Elementy socjolingwistyczne

Cech charakterystyczn j zyka włoskiego jest wyst powanie znacznych ró nic regionalnych, przede wszystkim na płaszczy nie fonetycznej, ale tak e leksykalnej i składniowej. W podr cznikach j zyka włoskiego dla obcokrajowców proponowany jest wariant j zyka włoskiego pozbawiony cech charakterystycznych dla wymowy regionalnej, zwłaszcza na poziomie podstawowym, jednak w kontaktach z autentycznymi tekstami mówionymi uczniowie szybko zaczynaj dostrzega zjawiska ró ni ce si od proponowanego w nagraniach podr cznikowych modelu. Oczywi cie od polskich uczniów oczekuje si opanowania wymowy pozbawionej wyra nych cech regionalnych. Dobrze jest jednak informowa uczniów o wyst powaniu tego typu ró nic i przyzwyczajaj ich do słuchania tak e nagra zawieraj cych próbki ró nego typu wymowy. Podr cznik *Rete 2* i *Rete 3* zawiera zadania i nagrania słu ce do rozpoznawania akcentów regionalnych i innych charakterystycznych cech wariantów regionalnych włoskiego.



## Elementy pragmatyczne

Jedną z ważnych dydaktycznie i rozpoznawalnych właściwości interakcyjnych włoskich zachowań językowych jest bardziej niż w kulturze języka polskiego wyrażanie nazywanie i artykułowanie emocji i stosowanie zrytualizowanych form grzecznościowych. Warto zwracać uwagę na ten aspekt zachowań językowych, w szczególności wyrażenia słusze komunikowaniu radości, entuzjazmu, wdziaczności, sympatii a także rozczarowania, zniecierpliwienia, złości, gniewu, znudzenia itp. Obecnie są one na ogół w tekstach proponowanych w podręcznikach, rzadko jednak stanowią treść zadań językowych. Można więc je, proponując uczniom odgrywanie ról w symulacjach (sytuacjach, w jakich mogłoby się znaleźć w rzeczywistości) bądź w tzw. role-play (sytuacjach, w których mają wcielić się w rolę osób w innym wieku, innej płci, innej narodowości czy innych przekonaniach). W tym celu przygotować można karty ze wskazówkami dla uczestników interakcji (par lub grup wieloosobowych). Można wykorzystać do tego wzory z podręcznika i innych materiałów uzupełniających (wspomnianych wcześniej publikacji z gramatyki językowymi). Na wyższych poziomach zaawansowania warto jest zwrócić uwagę na formy zwracania się do osób starszych i formy tytułowania w relacjach zawodowych, jak używanie tytułów zawodowych (*Dottore, Avvocato, Ingegnere*), odmienny od polskiego zakres stosowania formy *Signore, Signora*.

## VI. KRYTERIA OCENY PODRZNIKÓW

Wybierając podrzchnik kursowy, nauczyciel powinien zwracać uwagę na następujące kryteria (zob. te Łuczak-Łom i Metera-Debaene 2002):

1. Czy podrzchnik jest wpisany na listę podrzchników dopuszczonych do użytku szkolnego przez właściwego ministra edukacji narodowej?

2. Czy treści podrzchnika odpowiadają treściom *Podstaw programowych kształcenia ogólnego* dla języka nowożytnego (Poziom A, B, C)?

3. Czy podrzchnik odpowiada standardom wymagającym podstaw przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów?

Nowe standardy wymagające podstaw przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów dla języków obcych nowożytnych ukazały się w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dn. 10 kwietnia 2003 r. (Dz.U. nr 90 poz. 846).

Standardy wymagające podstaw przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów maturalnych są normą wiedzy i umiejętności, która wyznacza zakres i stopień trudności zadań egzaminacyjnych, tak aby wydawane przez różne szkoły wiadomości były porównywalne. W doborze podrzchnika należy zatem wziąć pod uwagę, w jakiej mierze pozwoli on uczniom przygotować się do matury.

Zapewne żaden podrzchnik nie spełnia idealnie wszystkich standardów. Z jednej strony bowiem różni autorzy proponują rozmaite podejścia i koncepcje; z drugiej strony, poszczególni nauczyciele i nauczane przez nich grupy mają odmienne preferencje i potrzeby, którym w różnym stopniu odpowiadają proponowane podrzchniki.

4. Czy podrzchnik ma zalety praktyczne?

Oprócz w/w kryteriów formalnych, przy wyborze podrzchnika warto zwrócić uwagę także na zagadnienia praktyczne:

- czy tematyka podrzchnika, typy ćwiczeń, szybkość progresji materiału jest dostosowana do wieku i zainteresowań uczniów?
- czy podrzchnik ma przejrzystą strukturę (jasna koncepcja podziału materiału na jednostki, progresja w nabywaniu sprawności językowych), odpowiednio zaznaczona graficznie?
- czy podział podrzchnika na poszczególne księgi odpowiada podziałowi na klasy w szkołach ponadgimnazjalnych?
- czy istnieje równowaga między tekstami a zadaniami do wykonania przez uczniów (np. w formie podziału na podrzchnik i zeszyt ćwiczeń, które powinny być zintegrowane)?
- czy zadania są odpowiednio skonstruowane pod względem stopnia trudności, długości i zadania, typów zadań (np. zadania wymagające pracy samodzielnej przeplatane zadaniami wymagającymi współdziałania w grupie)?
- czy podrzchnik zawiera testy powtórzeniowe, obejmujące m.in. te typy ćwiczeń, jakie pojawią się na maturze?
- czy podrzchnik zawiera elementy poświęcone wspomaganie autonomii ucznia w doskonaleniu umiejętności uczenia się (np. testy, teksty na ten temat)?
- czy podrzchnik jest zintegrowany z materiałami multimedialnymi?
- czy polecenia są jasne i zrozumiałe?
- czy podrzchnik jest atrakcyjny, nowoczesny, bogaty w aktualny materiał ilustracyjny?
- czy do kursu opracowano księgi dla nauczyciela?

## VII. NOWOCZESNE TECHNIKI DYDAKTYCZNE

Główną ideą niniejszego programu jest pomoc nauczycielowi w przygotowaniu uczniów do pracy i poruszania się w nowoczesnym społeczeństwie zjednoczonej Europy, samodzielnego rozwijania talentów i zaspokajania ciekawości. Korzystanie z materiałów dydaktycznych w formie elektronicznej (płyty CD i DVD) i Internetu otwiera wiele możliwości kształtowania motywacji uczniów, poszerzania horyzontów, inspirowania poszukiwaniem i pogłębianiem wiedzy. Praktyczne wykorzystanie Internetu do nauki nie tylko stanowi ułatwienie w poszukiwaniu źródeł i wiadomości, ale także jest cennym doświadczeniem dla przyszłej kariery.

Internet umożliwia przede wszystkim uzyskiwanie informacji w zakresie rozumienia zarówno przekazów pisanych, jak i słownych, rozpoznawanie różnych odmian języka i środków językowych wyrażających stany emocjonalne, śledzenie w nich aktualnych zjawisk społecznych i kulturowych, konfrontację z różnymi punktami widzenia i opiniami. Można także stać się bodźcem do wymiany korespondencji z rówieśnikami, udziału w listach dyskusyjnych itp.

W poprzednim rozdziale zwracaliśmy już uwagę na przydatność płyt CD dołączonych do podręczników (np. *Nuovo Progetto italiano*) w urozmaiceniu zadań domowych. Taka płyta umożliwia uczniom odsłuchiwanie tekstów przerabianych na lekcji, wykonywanie zadań językowych polegających na uzupełnianiu luk, tłumaczeniu elementów, kategoryzacji itp. Przed zadaniem uczniom wykonania ćwiczeń proponowanych na płycie stanowi celem uzupełnienie podręcznika, należy zapoznać ich z konstrukcją proponowanych przez autorów ćwiczeń i możliwościami, jakie płyta oferuje w szkolnej pracowni komputerowej.

Podobną funkcję pełni mogą multimedialne jednostki dydaktyczne dostępne z innymi podręcznikami lub oferowane w Internecie (np. [www.italica.rai.it/lingua/corso.htm](http://www.italica.rai.it/lingua/corso.htm)).

Jeśli chodzi o merytoryczną ocenę zawartości dydaktycznej tego typu materiałów, opiera się ona na kryteriach oceny podręczników omówionych w rozdz. VI. W przypadku materiałów multimedialnych należy ocenić także techniczną stronę ewentualnej pracy:

- jako nagrania ich powiązanie z tekstem pisany – najczęściej oferowana jest możliwość odsłuchiwania tekstu w wariacji z tekstem ukrytym i odkrytym;
- obecność dostępnego odsyłacza do słownika stanowi cego integralną część kursu, do zadań o podobnej tematyce, do tabel i objaśnień gramatycznych;
- jako sposobu nawigacji: płynność i różnorodność poleceń;
- wygląd i atrakcyjność okna nawigacji, czytelność i zrozumiałość oferowanych opcji;
- wymagania dotyczące szybkości połączenia z Internetem;
- oprogramowanie – korzystanie z kursów on-line wymaga często instalacji odpowiedniego oprogramowania (na ogół dostępnego bezpłatnie w sieci).

Jeśli szkoła dysponuje pracownią komputerową z dostępem do Internetu, uczniowie korzystając z praktycznie nieograniczonego źródła materiałów, które pozwalają przybliżyć uczniom rzeczywistość i kulturę Włoch. Oczywiście należy je selekcjonować i zaproponować uczniom interesujących „tras” nawigacji w sieci. Dobry wybór dostępnych w sieci materiałów do dydaktyki języka włoskiego znajduje się pod adresem [www.dienneti.it/risorse/italiano/stranieri.htm](http://www.dienneti.it/risorse/italiano/stranieri.htm).

W miarę możliwości wskazane jest, aby przynajmniej jedna lekcja w ramach poszczególnych jednostek dydaktycznych poświęcona była wykonywaniu zadań z pomocą materiałów dostępnych w Internecie. Niezwykle użyteczne do tego celu są zadania proponowane przez wydawców podręczników (np. pod adresem [www.edilingua.it/progetto/](http://www.edilingua.it/progetto/) znajdują się zadania powiązane z poszczególnymi jednostkami dydaktycznymi podręcznika *Nuovo Progetto italiano*, a pod adresem [www.rete.it](http://www.rete.it) zadania związane z podręcznikiem *Rete*).

Przykładowe zadania przygotowane przez wydawnictwo Edilingua:

1. Vai a [www.lavazza.it](http://www.lavazza.it) e scopri:

- Quanti tipi di caffè espresso offre Lavazza per la casa?
- Come si chiama il caffè decaffeinato (senza caffeina) di Lavazza?
- Cos'è Lavazza blue?
- Quando è nata l'azienda Lavazza? [...]

3. Vai a [www.google.it](http://www.google.it), nella sezione "immagini" e fai una ricerca con le parole "caffettiere espresso". Scegli quelle più belle e moderne (3-4), copia le foto in una pagina Word e stampala. Se puoi, scrivi anche il prezzo delle caffettiere. Porta in classe il "tuo catalogo" per vedere quale caffettiera piace di più alla tua classe. Poi confronta il tuo lavoro con quello dei compagni. [...]

Indicazioni stradali

1. Vai su [www.lecittadellemeraviglie.it/home.php](http://www.lecittadellemeraviglie.it/home.php) e clicca su Roma. Scegli almeno due degli itinerari indicati:

- Sei a Piazza Venezia e vuoi andare ai Fori Imperiali: torna indietro e va' sempre dritto, fino ad un grande incrocio che si chiama Largo Romolo e Remo. Lì gira alla tua destra e sei arrivato ai Fori (segno verde).
- Da Piazza Venezia cerchi l'albergo "Fontana", davanti alla fontana di Trevi. Devi andare dritto, poi prendi a destra via Battisti, e poi a sinistra ti trovi in Piazza SS. Apostoli: attraversa tutta la piazza e la via con lo stesso nome e ti trovi in una piccola piazza: gira a destra e poi la prima a sinistra. Sarai in via delle Muratte, gira a destra e dopo poco sei arrivato alla fontana di Trevi e al tuo albergo. (...)

Televisione e stampa

1. Vai su [www.rai.it](http://www.rai.it) e [www.mediaset.it](http://www.mediaset.it) e cerca qualcosa di bello da vedere stasera. Leggi bene le caratteristiche dei programmi e decidi. Se fai l'attività in coppia con un compagno, attenti a non litigare come i protagonisti del dialogo a pag. 150 del Libro dello studente! Se non siete d'accordo sul programma da vedere, fate un dialogo simile, e spiegate le ragioni delle vostre preferenze.

2. Vai ai siti [www.gruppoespresso.it/](http://www.gruppoespresso.it/) e [www.mondadori.it](http://www.mondadori.it), i due maggiori editori di periodici. Vai alla sezione "periodici" e cerca le seguenti informazioni:

- Gruppo Espresso: di cosa si occupa la rivista Limes? Come si chiama il direttore? Secondo te è una rivista popolare?
- Gruppo Mondadori: cerca TV Sorrisi e canzoni, uno dei periodici più venduti in Italia. Che periodicità ha? Di cosa si occupa? In quante copie esce mediamente ogni numero?
- Cerca almeno una rivista femminile nel gruppo Mondadori.

Ważnym elementem pracy z zastosowaniem Internetu i innych materiałów multimedialnych jest opracowanie przez uczniów komputerowego „warsztatu pracy”: wprowadzenie do kategorii „zakładek” (lub „ulubionych” – w zależności od używanej przeglądarki) słowników dwu- i jednojęzycznych, zarejestrowanie się na stronach zawierających ciekawe materiały. Takie przygotowanie pomaga uczniom w oswojeniu samodzielnie i przygotowuje do niezależnego, indywidualnego rozwijania zainteresowań i uczenia się zgodnie z własnym stylem.

Można też przeprowadzić w trakcie roku szkolnego projekt, który będzie realizowany równoległe do pracy z podręcznikiem. Warto, aby taki projekt wymyśliли uczniowie, zgodnie ze swoimi zainteresowaniami. Może być to np.:

- Przygotowanie albumu/gazetki o cennej/albumu ze zdjęciami w jednym z programów komputerowych na temat włoskich miast (regionów, parków narodowych, muzeów

- [www.museionline.it](http://www.museionline.it)). Album taki może powstać w wyniku przygotowywania prezentacji przez grupy uczniów.
2. Przygotowywanie przez uczniów relacji z wirtualnej wycieczki do miejsc, które mogą zobaczyć w takiej formie.
  3. Wspólne opracowanie ilustrowanego słownika tematycznego włosko-polskiego lub polsko-włoskiego w formie komputerowej (grupy uczniów lub pary mogą opracowywać poszczególne tematy, np. jedzenie, podróż, zakupy, telewizja, sport, pogoda, mieszkanie, szkoła).

Wykorzystanie autentycznych materiałów filmowych lub radiowych wymaga od nauczyciela opracowania scenariusza lekcji. Portal [www.rai.it](http://www.rai.it) zawiera dużo materiałów w postaci programów telewizyjnych i radiowych dostępnych online (np. [www.raiclicktv.it/raiclickpc/secure/homePage.srv](http://www.raiclicktv.it/raiclickpc/secure/homePage.srv) dzienniki telewizyjne, programy edukacyjne, historyczne, filmy i odcinki popularnych seriali) oraz materiały, zwłaszcza audio, które można znaleźć w formacie mp3 i wykorzystywać także na innych nośnikach (np. [www.radio.rai.it/radio2/podcast/podcast.cfm](http://www.radio.rai.it/radio2/podcast/podcast.cfm)).

W pracy nad scenariuszem takiej lekcji należy użyć materiałów wideo lub filmowy traktować zgodnie z zasadami podanymi dla pracy z tekstem w uwagach dotyczących pierwszej lekcji jednostki dydaktycznej. Należy wyznaczyć cele, które dotyczą oglądania lub słuchania programu (np. odtworzenie kolejno wydarzeń, poruszanych tematów, relacji między postaciami itp.). Po obejrzeniu (wysłuchaniu) można odtworzyć w punktach jego scenariusz i zadać uczniom do domu napisanie jego streszczenia lub scenariusza podobnego programu po wybranym innym temacie. Pamiętaj jednak, że lista dostępnych w tej formie programów ulega zmianie, więc nie zawsze można liczyć na ponowne wykorzystanie pracochłonnego scenariusza lekcji.

Pomoc dla nauczyciela mogą być materiały zamieszczone na stronach:

<http://www.scudit.net/mdindiceargomento.htm> - ciekawe artykuły na temat różnych aspektów kultury włoskiej. Interesująca jest także strona.

<http://www.giscel.org> - przeznaczona dla nauczycieli języka włoskiego, zawierająca słynny manifest oraz dyskusje o istocie efektywnego nauczania języka włoskiego.

## VIII. PLANOWANIE PRACY DYDAKTYCZNEJ

Dla potrzeb niniejszego programu dokonano analizy wymagań programowych ze względu na cele poznawcze i motywacyjne nauczania szkolnego, zdefiniowane zostały oczekiwane osiągnięcia ucznia, określono treści nauczania oraz zaproponowano materiały dydaktyczne w postaci podręcznika *Nuovo Progetto italiano* i innych podręczników i zbiorów materiałów pomocniczych. W oparciu o tak sformułowany program nauczyciel sporządź powinien szczegółowy plan pracy dydaktycznej, uwzględniający specyfikę konkretnej szkoły i klasy (grupy) uczniów. Punktem wyjścia powinno być realistyczne zdefiniowanie wymagań, jakie nauczyciel stawiał będzie uczniom. Zgodnie z zaleceniami zawartymi w pracy Niemierki [Niemierko (1997)]: Ustalając wymagania, dokonujemy ostatecznej selekcji elementów treści nauczania, rozsądnie zmniejszając ich liczbę i przyjmując pełną odpowiedzialność za nie w dalszych etapach procesu dydaktycznego. Ustalenie wymagań programowych jest ostatnią okazją powstrzymania nadmiernych oczekiwań wobec uczniów i pozbycia się niejasności w doborze treści.

«Ustanawianie zróżnicowanych i ułożonych hierarchicznie wymagań programowych w zgodzie ze sztuką pomiaru dydaktycznego podlega ścisłym procedurom. Liczba wydziałanych przez nauczyciela poziomów waha się od dwóch do pięciu i jest ściśle związana ze skalą stopni szkolnych. Spełnienie wymagań **koniecznych (K)** pozwoli na uzyskanie przez ucznia oceny dopuszczalnej, **podstawowych (P)** - dostatecznej, **rozszerzających (R)** - dobrej, **dopełniających (D)** - bardzo dobrej, a **wykraczających (W)** - celującej. W działaniach szkolnych przyjął się praktyka podziału wymagań na **podstawowe (P)** i pełne, in. **ponadpodstawowe (PP)**, będące na P, R i D. Najbardziej, z oczywistego powodu trudno jest z tym związanym, wymagania edukacyjne ustanawiamy w „wariancie pełnym” na pięciu poziomach.”» [Lisiecka Z., Jak budować plan wynikowy [www.wszpwn.com.pl](http://www.wszpwn.com.pl)]

Jedną z bardziej zalecanych form planowania pracy dydaktycznej jest plan wynikowy, który powinien mieć zasięg np. trymestru lub semestru z podziałem na jednostki dydaktyczne. Pamiętaj należy, że plan wynikowy nie jest tym samym, co rozkład materiału, zatem nie należy przystępować do jego przygotowania, wychodząc np. od rozpisania materiału zawartego w wybranym podręczniku na poszczególne jednostki lekcyjne. Wręcz przeciwnie: punktem wyjścia powinny być wymagania programowe z podziałem na podstawowe i ponadpodstawowe. Zadaniem nauczyciela jest sformułowanie kryteriów oceny, a więc wymagania powinny być w nim opisane w kategoriach osiągnięć uczniów, tak jak w rozdz. III i IV niniejszego programu. Przykładowy plan wynikowy opracowany na podstawie materiałów zawartych w podręczniku *Nuovo Progetto italiano 1* dostępny jest na stronie wydawnictwa Nowela pod adresem [www.nowela.pl/prog/Nuovo\\_Progetto\\_Italiano\\_1.pdf](http://www.nowela.pl/prog/Nuovo_Progetto_Italiano_1.pdf). Plan wynikowy powinien być twórczym, autorskim dziełem nauczyciela, ponieważ należy w nim uwzględnić nie tylko wymagania programowe, lecz także specyficzne uwarunkowania danej klasy i szkoły. Dlatego też w sporządzaniu planu wynikowego nauczyciel tylko w ograniczonym stopniu może oprzeć się na wzorcowych planach wynikowych proponowanych przez wydawnictwa czy władze oświatowe. W trakcie planowania wynikowego nauczyciel powinien dokonać analizy materiałów nauczania ze względu na podstawowe, rozszerzające i dopełniające cele nauczania i określi, które elementy treści zaliczone zostaną do podstawowych (będą to elementy najbardziej przystępne, najprostsze i najbardziej uniwersalne, niezbędne na danym etapie kształcenia oraz na etapach wyszycich i bezpośrednio użyteczne w pozaszkolnej działalności ucznia) i których opanowanie zapewni uczniowi ocenę dopuszczalną/dostateczną oraz jakie elementy treści nauczania zaliczone zostaną do ponadpodstawowych. System oceniania, jaki przyjmie nauczyciel, zależy od systemu oceniania przyjętego w szkole oraz oczywiście od uwarunkowań specyficznych danej klasy, czyli prawdopodobnie będzie różny w stosunku do uczniów zamierzających zdać egzamin

maturalny z języka włoskiego na poziomie podstawowym i uczniów, przygotowujcych się do egzaminu maturalnego na poziomie rozszerzonym.

Prawidłowo skonstruowany plan wynikowy zawiera zestawienie zamierzonych rezultatów pracy dydaktycznej. Nie należy go traktować jako dokumentu niezmiennego. Wręcz przeciwnie: powinien on ulegać twórczej modyfikacji w oparciu o doświadczenia dydaktyczne w celu eliminacji wymagań nierealistycznych czy zbędnych, czy też uzupełnienia treści, które okazały się niezbędne lub przydatne. Uczniowie powinni być zaznajomieni z wymaganiami programowymi i systemem oceniania.

W zestawieniu wymagań programowych dotyczących języka włoskiego należy zachować podział na osiągnięcia uczniów w zakresie funkcji komunikacyjnych, materiału leksykalnego i gramatycznego oraz treści dotyczących wiedzy o cywilizacji Włoch. Program nauczania, a następnie plan pracy dydaktycznej są nadrzędne wobec środków realizacji, czyli materiałów nauczania (podręczników), pomocy dydaktycznych i stosowanych metod i technik dydaktycznych.

W oparciu o wybrany program nauczania, nauczyciel projektuje poszczególne jednostki dydaktyczne i poszczególne zajęcia, tak aby umożliwić uczniom uzyskanie zamierzonych osiągnięć. Obok wspomnianych wyżej docelowych osiągnięć uczniów w planie należy uwzględnić list środków dydaktycznych (zadających z językowych), których wykonanie przez uczniów służy ma opanowaniu poszczególnych treści, planowane zadania sprawdzające, liczb jednostek lekcyjnych przeznaczonych na realizację danej jednostki, a także sprawdziany okresowe.

Po zaplanowaniu poszczególnych jednostek dydaktycznych należy opracować konspekty poszczególnych lekcji. Najważniejszym elementem jest ustalenie celu lekcji, czyli tych umiejętności i sprawności, których uzyskaniu lub rozwijaniu służy dana lekcja. Następnie należy określić zadania do wykonania dla uczniów, metod pracy nauczyciela oraz środki dydaktyczne (techniki językowe), określić czas przeznaczony na realizację poszczególnych faz lekcji, planować prace domowe, przewidywać także w dokumencie miejsce na samoocenę lekcji uwzględniając sukcesy procesu dydaktycznego i niezbędne usprawnienia.

W rozdziale poświęconym metodzie pracy określimy w kategoriach umiejętności i sprawności cele poszczególnych lekcji w ramach realizowanych jednostek dydaktycznych, wskazując także techniki służące rozwijaniu tych umiejętności.

W zasadzie każda lekcja zawierać powinna (z zastrzeżeniami opisanymi w rozdz. VI):

- faz motywacji, kiedy wyraźnie sformułowane zostaną cele jednostki dydaktycznej (w przypadku kolejnych lekcji danej jednostki dydaktycznej faza ta ograniczy się do przypomnienia celów jednostki sformułowanych na pierwszej lekcji);
- prezentację nowego materiału lub kolejnych aspektów wynikających z nowego materiału przedstawionego na pierwszej lekcji cyklu;
- wiczenia wdrużające, ukierunkowane na daną funkcję, strukturę lub wiadomości z zakresu cywilizacji;
- wiczenia sprawnościowe;
- swobodną praktykę językową (mówienie lub pisanie);
- zadanie pracy domowej.

W fazie planowania lekcji należy w miarę dokładnie przewidzieć czas potrzebny do wykonania poszczególnych wiczeń językowych, ewentualnie zaznaczyć te wiczenia, które mogą być pominięte w razie zajęcia nieprzewidzianych wydarzeń oraz planować wiczenia rezerwowe na wypadek, gdy realizacja planu zajmie nam mniej czasu.

Ważnym etapem planowania lekcji jest też przewidywanie ewentualnych komplikacji, związanych np. z nieporządkiem towarzyszącym czystości pracy w grupach. Właściwa praca w grupach, chociaż bardzo efektywna, wymaga od nauczyciela starannego przygotowania.

Zadania uczniów muszą być jasno i precyzyjnie sformułowane, a czas przeznaczony na wykonanie musi być respektowany.

W przypadku zaplanowania gier językowych należy także o przygotowaniu koniecznych pomocy (planszy, pionków, kostek do gry, kart ze scenariuszami role-play itp). Najefektywniej pracuje się z dobrymi materiałami dydaktycznymi (podręcznikiem lub innymi materiałami pomocniczymi). Samodzielne przygotowywanie przez nauczyciela scenariusza lekcji i ćwiczeń językowych jest bardzo czasochłonne. W razie przygotowywania takich autorskich lekcji najważniejszą sprawą jest jasne sformułowanie jej celów zarówno z punktu widzenia ogólnych celów nauki szkolnej (tzw. kwalifikacji kluczowych), celów ogólnowychowawczych, jak i celów językowych. Tego typu lekcje powinny być odpowiednio zainteresowania uczniów: mogą oni wtedy włączyć się także w fazę przygotowania materiałów pomocniczych (przygotować np. krótkie prezentacje, zbierać informacje, wyszukać materiały fotograficzne lub filmowe). W takim przypadku trud nauczyciela zaowocuje aktywizacją uczniów i z pewnością się opłaci.

W planowaniu nauczania przewidzieć należy także lekcje powtórzeniowe przed sprawdzianami okresowymi, których zadaniem jest integracja nowego materiału z materiałem przerabianym w trakcie poprzednich jednostek dydaktycznych. Nauczyciel powinien przygotować sobie materiały do wykorzystania w trakcie takich lekcji. Istotnym źródłem takich materiałów są wymienione już publikacje zawierające różnego typu gry. Bogaty wybór materiałów pomocniczych do nauki języka włoskiego znaleźć można na internetowej stronie Nowela pod adresem [www.nowela.pl](http://www.nowela.pl) oraz stronie Italicus pod adresem: [www.italicus.com.pl](http://www.italicus.com.pl).



## IX. SPOSOBY KONTROLI I OCENIANIA UCZNIĄ; PRZYGOTOWANIE UCZNIĄ DO AUTONOMII

W niniejszym rozdziale omówione zostaną zagadnienia z dziedziny kontroli i oceniania ucznia, uznane za szczególnie przydatne w realizacji niniejszego programu. W szczególności chodzi o pracę nad rozwojem autonomii ucznia, lecz także nad przygotowaniem go do pomysłowego zdania egzaminu maturalnego.

Krótkie wprowadzenie do historii testowania i oceniania pokazuje, jak zmieniały się ich definicje i jak nastąpił przebieg z koncepcji dydaktyki jako przekazywania wiedzy do koncepcji dydaktyki jako ułatwiania uczniowi uczenia się. Ta właśnie koncepcja, przyjęta w niniejszym programie, zakłada, że ocenianie stanowi formę komunikowania z uczniem i ułatwianie mu autonomii.

Owe założenia teoretyczne dotyczące testowania i oceniania są w dalszej części rozdziału przełożone na konkretne, zinstytucjonalizowane praktyki testowania i oceniania. Omawia się mianowicie podziały na typy testów oraz cechy charakterystyczne form oceniania oraz testowania, które przygotowują do aktualnie stosowanych form standaryzowanych egzaminów. Porównanie tzw. oceniania wewnętrznego i zewnętrznego ułatwia nauczycielowi ujęcie problemu oceny z dwóch różnych perspektyw (tj. z perspektywy podstawy programowej oraz z perspektywy standardów maturalnych, zob. rozdział III), które należy uwzględnić przy konstruowaniu testów.

W kontekście przygotowywania ucznia do autonomii, uznanej za bardzo istotny aspekt programu, zwraca się uwagę na różnorodne funkcje oceniania: chodzi nie tylko o wystawianie stopnia, lecz i o udzielanie uczniowi informacji, które umożliwi mu samodzielne monitorowanie własnych postępów, a jednocześnie nie będzie spełniał funkcji wychowawczej (zob. rozdział I).

Z uwagi na to, że w stosunku do opracowania na temat języków ościennych (angielskiego, niemieckiego, francuskiego) dla języka włoskiego istnieje zdecydowanie mniej zbiorów gotowych testów, przypomina się także zasady prawidłowego przygotowywania testów.

Kończąc rozdział dotyczy innych niż w/w formach kształtowania autonomii ucznia.

Teoria i praktyka testowania, naukowo opracowywane od lat 20 XX wieku, podlegały różnym zmianom, związanym zarówno z poglądami na naturę języka, jak i na istotę obiektywizmu w ocenie.

Testy to ogólna nazwa narzędzi, umożliwiających jak najprecyzyjniejsze sprawdzenie osiągnięć ucznia. Test składa się z zadań testowych, czyli najmniejszych, osobno punktowanych części testu; mogą to być zadania otwarte lub zamknięte, ze ściśle określonymi zasadami punktowania oraz procedurami przeliczania punktów na oceny.

Do lat 50 XX wieku, pod wpływem strukturalistycznych teorii języka, które postulowały odrębne traktowanie poszczególnych elementów języka, preferowano technikę wyboru wielokrotnego, z jednoznaczną punktacją. Coraz powszechniej jednak zdawano sobie sprawę, że taka konstrukcja testu i jednoznaczna punktacja nie odzwierciedla poziomu globalnych umiejętności językowych; wprowadzono zatem testy *integracyjne* różnego rodzaju (np. w formie zadania na uzupełnianie luk, tzw. *cloze* czy w formie dyktanda). Jednak i te testy nie obejmowały wszystkich aspektów istotnych w komunikacji. Od lat 80, wraz z podejściem komunikacyjnym, w testowaniu coraz większą rolę zaczęły przypisywać umiejętnościom produktywnym (mówieniu i pisanu) i szeroko pojętej kompetencji komunikacyjnej.

Od roku 2000 promuje się Europejski System Opisu Kształcenia Językowego. Kładzie on nacisk na zbilansowanie 4 umiejętności językowych w zadaniach testowych na sześciu stopniach biegłości (A1, A2, B1, B2, C1, C2). Na każdym poziomie uczeń ma się wykazać szczegółowo opisanymi umiejętnościami w zakresie czterech sprawności językowych (zob. wyżej, rozdział III). Europejski System Opisu Kształcenia Językowego pozwala na relatywnie łatwy, obiektywny i masowy certyfikacji znajomości języka obcego (międzynarodowe egzaminy certyfikacyjne jak np. CILS i CELI oraz, w Polsce, egzaminy certyfikacyjne przygotowywane przez zespół do spraw certyfikacji języków obcych w Uniwersytecie Warszawskim).

Zgodnie ze współczesną kulturą nauczania (por. zwłaszcza prace Niemierki, zob. Bibliografia), wpływ na wyniki kształcenia ma głównie uczenie się, natomiast w niewielkim stopniu – tradycyjnie pojmowane nauczanie. Z tego względu, w społeczeństwie nie pojmowane nauczanie jest zatem przedstawiane jako proces usprawniający raczej *uczenie się* ucznia niż *przekazywanie* mu wiedzy. Kontrola i ocenianie w tej perspektywie są rozumiane jako komunikowanie się z uczniem, a docelowo – jako przygotowanie go do autonomii i samooceny.

Z punktu widzenia instytucjonalnego, komunikowanie to odbywa się w formie **oceniań zewnętrznego** (zwanego także systemem oceniania zewnętrznego, w skrócie SOZ) i **oceniań wewnętrznego** (zwanego także ocenianiem wewnętrznym lub wewnętrznym systemem oceniania, w skrócie WSO).

Obu formom oceniania jedynie częściowo odpowiada tradycyjny podział na testy biegłości i testy osiągnięć szkolnych (zob. Komorowska 2002). Testy biegłości są stosowane zwłaszcza w ocenie zewnętrznej, na zakończenie etapów kształcenia (na egzaminie maturalnym) lub niezależnie od etapów kształcenia instytucjonalnego (w formie egzaminów certyfikacyjnych). W testach biegłości ocenia się umiejętności ucznia, bez względu na to, gdzie i w jaki sposób uczeń je uzyskał, a zatem niezależnie od przerobionego programu i wykorzystywanego podręcznika. Testy osiągnięć szkolnych są natomiast jedną z form oceny wewnętrznej (zob. niżej).

**Ocenianie zewnętrzne** jest przeprowadzane przez egzaminatorów z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej. Zadaniem systemu oceniania zewnętrznego jest określenie jednolitych wymagań egzaminacyjnych dla uczniów kończących kolejne etapy kształcenia oraz wydawanie uczniom odpowiednich dokumentów z jego wynikami. W przypadku szkoły ponadgimnazjalnej, chodzi o egzamin maturalny (dla uczniów, którzy wybierają język włoski jako przedmiot egzaminacyjny).

Ocenianie zewnętrzne przeprowadza się na końcu cyklu nauczania. Jest ono zatem nastawione wyłącznie na efekt kształcenia, a nie na sam proces uczenia się. Przeprowadza się je w formie testów biegłości i wykorzystuje wyłącznie metody ilościowe, preferowane ze względów organizacyjnych (bowiem tylko takie ocenianie może być masowe, względnie łatwe do przeprowadzenia ze względu na czas i koszty oraz zapewnić obiektywizm i porównywalność wyników).

Ocenianie zewnętrzne bierze zatem pod uwagę tylko te umiejętności, które są możliwe do sprawdzenia w warunkach oceniania masowego. Pociągają to za sobą selektywno sprawdzanych treści i form zadań: wybiera się tylko takie materiały, które poddają się pełnej obiektywizacji w zadaniach testowych. Standardy egzaminacyjne obejmują więc tylko wycinek podstawy programowej.

Ocenianie zewnętrzne jest powszechne (egzamin maturalny dotyczy bowiem wszystkich uczniów), obiektywne, porównywalne, jednorodne pod względem materiałów i sposobów. Każdego roku na stronach Centralnej Komisji Egzaminacyjnej ([www.cke.edu.pl](http://www.cke.edu.pl))

podawane są aktualne informacje dotyczące formy i sposobu przeprowadzania egzaminów maturalnych.

**Ocenianie wewnętrzne** stanowi integralną część procesu kształcenia w szkole. Jest dokonywane przez nauczyciela; za pomocą jego form może być uznana autonomiczna samoocena ucznia w trakcie nauki (zob. niżej). Z punktu widzenia instytucjonalnego, ocenianie wewnętrzne jest niezbędne do przeprowadzania klasyfikacji uczniów po kolejnych semestrach nauki i na koniec roku szkolnego.

Ocenianie wewnętrzne obejmuje dużo szerszy zakres zjawisk niż ocenianie zewnętrzne, gdy odnosi się do realizowanego programu nauczania opartego na podstawie programowej, a nie tylko do tej części, której w standardach wymaga egzaminacyjnych, której znajomość można sprawdzić zadaniami testowymi o podwyższonych kryteriach obiektywności. W przeciwieństwie do technologicznego podejścia charakteryzującego ocenianie zewnętrzne (pomiar dydaktyczny ilościowy), ocenianie wewnętrzne ma charakter określany jako humanistyczny i jakościowy: jego głównym celem jest bowiem pomoc każdemu uczniowi w uczeniu się. Ocenianie wewnętrzne opiera się na bardziej zróżnicowanych informacjach niż ocenianie zewnętrzne. Dla oceniania zewnętrznego jedynym kryterium jest bowiem wynik w jednym teście pod koniec etapu edukacyjnego. Ocenianie wewnętrzne, przeprowadzane w trakcie procesu kształcenia, bierze natomiast pod uwagę różnorodne źródła informacji służące za podstawę oceny: obserwację pracy ucznia na lekcji (udział w lekcji, wykonywanie zadań indywidualnych i zespołowych), ocenę uczniowskich projektów oraz wyniki testów przeprowadzanych na lekcjach.

Jakkolwiek wewnętrzny system oceniania powinien być ujednoczony w danej szkole, charakteryzuje się jednak pewnym stopniem subiektywności. Zasady oceniania wewnętrznego powinny być znane, zrozumiałe i akceptowane przez nauczycieli, uczniów i rodziców.

Wewnętrzny system oceniania nie powinien być zdominowany czy nawet silnie podporządkowany kryteriom i metodom przyjętym w systemie oceniania zewnętrznego. Skoro oba systemy służą różnym celom i mają inną konstrukcję, powinny zachować względną niezależność i swój specyfik.

Gdyby bowiem system oceniania wewnętrznego był podporządkowany tylko egzaminacyjnej skuteczności, prowadziłyby to do zubożenia sprawdzanych (a więc i nauczanych) treści: zamiast realizacji całego programu nauczania, byłby on ograniczony tylko do treści zawartych w standardach egzaminacyjnych.

Jak wspomniano, niezależnie obu systemów oceniania jest jednak tylko względna: przy zachowaniu odmiennych metod i form, powinna istnieć pewna spójność między systemem oceniania zewnętrznego a wewnętrznym systemem oceniania, obojdwie bowiem opierają się na tej samej podstawie programowej, a proces kształcenia i oceny wewnętrznej ma stanowić przygotowanie do oceny zewnętrznej.

W współczesnych teoriach oceniania podkreśla się, że ocena powinna wyrażać się stopniem (określającym wynik uczenia się i pozwalającym na przeprowadzenie klasyfikacji uczniów) oraz komentarzem, który powinien być umiejętnie i precyzyjnie zakomunikowany, aby uczeń mógł z niego jak najlepiej skorzystać w dalszym kształceniu i kształtować swoją autonomię. Wyróżnia się także trzy **funkcje oceniania**: diagnostyczną, wspierającą i kształtującą.

**Funkcja diagnostyczna** oceniania wewnętrznego pozwala nauczycielowi na określenie aktualnego poziomu osiągnięć i postępu ucznia w nauce w kontekście spełnienia przez niego wymagań programowych. Nauczyciel powinien jasno określić zasady i kryteria

ocenia, omówi je z uczniami oraz przyczynia się do tworzenia sytuacji, które umożliwią mu uzyskanie różnorodnych informacji dotyczących osiągnięć ucznia.

**Funkcja wspierająca** oceniania wewnątrzszkolnego ma stanowić pomoc dla ucznia w uczeniu się, jak się uczy. W kontekście konkretnego stopnia, informacje tego typu pojawiają się zwłaszcza w komentarzu do stopnia, w którym nauczyciel powinien poinformować ucznia, w jaki sposób może poprawić stopień. Tradycyjnie podkreśla się ten wychowawczy wpływ oceny, polegający na przyzwyczajaniu uczniów do systematycznej pracy, przestrzegania terminów i rzetelności jej wykonywania. Jednak funkcja wspierająca nie ogranicza się tylko do wystawiania stopni, lecz odnosi się także do czynników wykraczających poza sam program. Obejmuje szeroki, także pozaszkolny kontekst uczenia się, odnoszący się bowiem do oceny indywidualnych zdolności ucznia, jego wkładu pracy, strategii radzenia sobie z nabywaniem nowych umiejętności. Poprzez wspierającą funkcję oceny nauczyciel powinien w toku całego procesu kształcenia komunikować uczniowi jego mocne i słabe strony. Informacja taka pozwala na indywidualne planowanie rozwoju ucznia, z uwzględnieniem jego potrzeb, celów i zainteresowań; co więcej, powinna zachęcać ucznia także do poszerzenia zainteresowań oraz do wypróbowania metod uczenia się bardziej skutecznych przy jego indywidualnych predyspozycjach. Ta wspierająca funkcja dostarcza uczniowi wskazówek do autonomicznego monitorowania własnego sposobu uczenia się (zob. niżej) i zwiększania jego skuteczności. Jeśli informacja tego typu jest akceptowana przez ucznia, ma ona także aspekt motywacyjny, gdyż zachęca go do bardziej efektywnej pracy.

W niektórych opracowaniach mówi się o funkcji wspierającej kształtującej ocenę, odnoszącej się wyłącznie do informacji przeznaczonej dla ucznia. W innych odróżnia się funkcję wspierającą, odnoszącą się do ucznia, natomiast funkcja kształtująca jest odnoszona do nauczyciela. W tym drugim ujęciu, **funkcja kształtująca** oceniania wewnątrzszkolnego to wykorzystanie informacji uzyskanej na podstawie ocen w modyfikowaniu metod pracy samego nauczyciela, których efekty pośrednio ujawniają się w ocenie. Refleksja nauczyciela nad kryteriami oceniania i jego wynikami pozwala mu na weryfikację programów nauczania, krytyczną ewaluację podręczników szkolnych i pomocy dydaktycznych. W tym sensie funkcja kształtująca oceny przejawia się w samokształceniu nauczyciela w trakcie procesu dydaktycznego.

Jak wyżej wspomniano, w różnorodnych informacjach na temat ucznia, wykorzystywanych w ocenie wewnątrzszkolnej, istotną rolę odgrywają testy przygotowane przez nauczyciela. Istnieją liczne podziały na typy testów (zob. zwłaszcza Komorowska 2002 oraz Corda i Visalberghi 1995), stosowanych w kontroli bieżącej i okresowej.

**Kontrola bieżąca** (w formie oceny udziału w lekcji, odpowiedzi ustnych, niezapowiedzianych kartkówki i innych form testów osiągnięć szkolnych) to sprawdzanie na bieżąco systematycznej pracy uczniów nad jej tempem. Testy osiągnięć szkolnych są zwykle przygotowywane przez nauczyciela i dotyczą na ogół jedynie wybranych elementów umiejętności językowych. W kontroli bieżącej przejawia się także funkcja diagnostyczna (informacja dla nauczyciela, czy dany materiał został opanowany w takim stopniu, że można wprowadzić nowe tematy) oraz motywująca-wychowawcza (informacja o tym, czy uczeń pracuje systematycznie oraz jakiego rodzaju działania wyrównawcze należałyby podjąć ze względu na indywidualne potrzeby ucznia).

**Kontrola okresowa** to zapowiedziane sprawdziany (tzw. klasówki) w ciągu semestru oraz pod koniec semestru, mające na celu sprawdzenie opanowania całości materiału nauczanego w danym odcinku czasu. Ma zwykle formę pisemną, co znacząco wpływa na dobór zadań testowych. Kontrola okresowa powinna być zgodna z celami programu nauczania na dany okres, zatem konstrukcja testu powinna odzwierciedlać hierarchię

wa no ci celów w danym okresie oraz uwzględnia hierarchię celów w podstawie programowej.

Kontrola bieżąca i okresowa jest przeprowadzana w celu uzyskania informacji, wynikających z w/w trzech funkcji oceny oraz, z punktu widzenia instytucjonalnego, w celu zebrania danych upoważniających do wystawienia stopnia na semestr oraz do promocji ucznia do następnej klasy.

Dobrze skonstruowany **test**, jako narzędzie umożliwiający celomowi najprecyzyzniejszy sprawdzian osiągnięć ucznia, powinien spełniać kilka podstawowych kryteriów: trafności, obiektywizmu, rzetelności i praktyczności.

Test jest *trafny*, jeżeli sprawdza umiejętności, które nauczyciel zamierzał sprawdzić. Trafność oznacza użyteczność testu, czyli możliwość wykorzystania wyniku do określonego celu. Jeżeli w tym celu mierzy się lub bierze pod uwagę wiedzę lub umiejętności odmiennie od założonych w planie testu, test jest nietrafny (np. sprawdzanie umiejętności rozumienia ze słuchu poprzez napisanie streszczenia usłyszanego tekstu w języku obcym oznacza nietrafność testu, gdy sprawdza on raczej umiejętność pisania niż słuchania).

*Trafność treściowa* przejawia się w tym, że teksty i zadania stanowią przykłady *typowych* użytych języka. Z uwagi na fakt, że chodzi o test osiągnięć szkolnych, zgodnie z kryterium trafności treściowe zadania i teksty powinny być spójne z tematyką omawianą na lekcjach.

*Trafność zakresu testu* to kryterium dotyczące ilości i typu materiału językowego, którego znajomość podlega kontroli. W tym celu powinno się sprawdzać możliwość pełnego zakresu umiejętności komunikacyjnych omawianych w danym okresie, na odpowiednim poziomie trudności. Trafność zakresu oznacza zatem, że test sprawdza w sposób zrównoważony wszystkie sprawności językowe. Jeżeli z przyczyn technicznych nie można sprawdzić w jednej klasówce wszystkich umiejętności, to przynajmniej seria klasówek powinna obejmować wszystkie sprawności językowe. Ze względu na przygotowanie do egzaminu maturalnego, test trafny powinien zawierać między innymi także zadania tego typu, jakie zazwyczaj występują na maturze.

W tym celu *obiektywnym* wyniki zależą jedynie od osiągnięć ucznia i spełnienia wymagań egzaminacyjnych, bez zniekształcającego wpływu czynników ubocznych. Obiektywizm jest powiązany z rzetelnością testu.

Test jest *rzetelny*, jeżeli pozwala uzyskać stały miarę umiejętności i wiedzy, czyli nie daje wyników przypadkowych. W tym celu rzetelnie skonstruowanym, hipotetyczne kilkukrotne wykonanie tego samego testu dałoby te same wyniki; gdyby natomiast test był skonstruowany nierzetelnie, za każdym razem uzyskiwałoby się inne wyniki i inne klasyfikacje uczniów od najlepszych do najgorszych. Dla zapewnienia rzetelności testu, należy upewnić się, czy test nie jest zbyt krótki, czy istnieje równowaga między zadaniami (np. czy zadania sprawdzające gramatykę nie stanowią przeważającej części testu, ze szkoda dla zadań sprawdzających inne umiejętności) oraz czy test zawiera jedynie polecenia, które można obiektywnie punktować. Poza tym należy przygotować klucz odpowiedzi oraz właściwie skonstruowaną punktację (tj. tak, aby zadania łatwe i trudne różniły się ilością przyznawanych punktów oraz aby punkty przyznawały tylko za w pełni poprawne odpowiedzi).

Brak rzetelności może wynikać z braku obiektywizmu oceny. Może to wynikać z różnych czynników: test jest zbyt krótki; polecenia są niejasno sformułowane; z powodu subiektywizmu, braku klucza odpowiedzi i braku jednoznacznej punktacji (oceny różnych nauczycieli są odmiennie i w konsekwencji dają inne wyniki).

Test jest *praktyczny*, jeżeli jest: wygodny w użyciu dla nauczyciela, nie przekracza jego czasu lekcji, opracowany w kilku wersjach (co może oznaczać po prostu inne kolejno

wicze , aby utrudni uczniom ci ganie), zawieraj cy jasne instrukcje oraz łatwy do sprawdzania.

Oprócz testów, przygotowywanych przez nauczyciela, jak wy ej wspo mniano, pewn form oceny wewn trzszkolnej jest tak e **autonomiczna samoocena ucznia** .

Autonomia w uczeniu si to poj cie pochodz ce z teorii nauczania dorosłych. Pierwotna koncepcja autonomii, współbrzmi ca z politycznymi ideami demokracji zakładała, e doro li powinni móc (współ)decydowa o tym, czego, w jaki sposób i w jakim celu si ucz . Nast pnie koncepcj autonomii zacz to odnosi tak e do uczniów młodszych, czyli przyszłych pełnoprawnych członków pa stwa obywatelskiego, którzy mo liwie najwcze niej powinni by przygotowywani do wiadomego uczestnictwa w jego kształtowaniu i w braniu odpowiedzialno ci za własne decyzje.

Koncepcja autonomii wywodzi si tak e z bada psychologicznych, według których najefektywniejsze uczenie si wymaga dogł bnego zaangażowania ucznia w proces własnej nauki. Jej podstawowymi przejawami s samopoznanie (znajomo własnego stylu uczenia si , u wiadomienie sobie własnych potrzeb, upodoba , planów yciowych, które stanowi motywacj do nauki) oraz umiej tno ł czenia wiedzy i umiej tno ci nabywanych w szkole z działaniami pozaszkolnymi (np. w formie korespondencji z rodzimymi u ytkownikami j zyka, wpisów do blogów włoskich, korzystania z włoskich stron internetowych, rozumienia włoskich piosenek).

Trzecim ródłem koncepcji autonomii jest społeczno-interakcyjne podej cie do nauczania j zyka, według którego własn to samo i autonomi osi ga si jedynie w kontaktach z innymi.

Autonomia w uczeniu si nie jest absolutna. Po pierwsze, uczniowie mog by autonomiczni na tyle, na ile pozwala ich ju uzyskana wiedza i umiej tno ci. Po drugie, zdolno autonomicznego uczenia si zale y od kontekstu i zadania, w jakim uczniowie uczestnicz . Po trzecie, autonomia nie jest równoznaczna z samotn prac nad j zykem, komunikacja j zykowa wymaga bowiem uczestnictwa innych osób.

Koncepcja autonomii obejmuje zróżnicowane zjawiska. Nauczyciel mo e pomaga uczniom w rozwijaniu ich autonomii na przykład poprzez zwi kszanie ich zaangażowania metakognitywnego (tj. wiedzy o aktywno ci poznawczej, o zasadach oceniania jej procesów i wyników) oraz zaangażowania afektywnego (stwarzaj c warunki, aby ucze samodzielnie zwi kszal sw motywacj poprzez dopuszczenie do głosu jego indywidualnych potrzeb, zainteresowa , zdolno ci, własnej satysfakcji; docenia j c warto przyjemnego uczenia si ). Udział nauczyciela we wspomaganiu autonomii ucznia mo e si przejawia na ró ne sposoby (zob. zwłaszcza Wilczy ska 1999):

- ustalenie z uczniami zasad współpracy na lekcjach, aby czuli si współodpowiedzialni za to, co si dzieje na zaj ciach
- pomoc uczniom w u wiadomieniu sobie własnego stylu uczenia si (np. przeprowadzanie testów diagnozuj cych style uczenia si - dzi ki zastosowaniu wersji włoskiej uczniowie b d jednocze nie nabywa wiedz przedmiotow ); wprowadz anie elementów autorefleksyjno ci (aby uczniowie zwi kszali swoj kompetencj nie tylko poprzez nabywanie umiej tno ci j zykowych, lecz tak e uczyli si uczy ) – np. poprzez dobór tekstów tak e o tematyce uczenia si (np. z włoskiej wersji znanego czasopis ma *Focus* czy innych czasopism popularnonaukowych) i przeprowadzanie dyskusji na ich temat
- dyskutowanie z uczniami zasad oceniania, aby mieli narz dzia do monitorowania własnych post pów oraz do kompetentnego oceniania, z własnej specyficznej perspektywy , jako ci pracy nauczyciela
- zawarcie z uczniami kontraktu dotycz cego oceniania, który jasno okre la prawa i obowi zki obu stron

- wprowadzenie form wzajemnego nauczania uczniów przez uczniów (np. jedna grupa pisze test dla drugiej i odwrotnie)
- wzajemne doskonalenie kompetencji uczniów w dokonywaniu oceny merytorycznej (np. poprzez wzajemne poprawianie i ocenianie swoich prac przed oddaniem ich nauczycielowi)
- organizowanie pracy w grupach i parach, aby uczniowie mieli okazję do wypowiedzenia własnych poglądów, proponowania form współpracy w grupie, poddawania interesujących ich tematów
- proponowanie uczniom form pracy samodzielnej (projekty indywidualne i w grupach, przygotowanie własnego portfolio), pozwalającej na rozwijanie i przedstawianie własnych zainteresowań
- wprowadzanie zwyczaju zadawania po lekcji skłaniających do refleksji pytań (typu: „czego się dzisiaj nauczyłem/nauczyłam?”, „co mi się najbardziej podobało na zajęciach?”).

Przygotowanie uczniów do autonomii stanowi istotny cel proponowanego programu i pomaga uczniom w dalszej samodzielnej pracy nad językiem.

## X. SUGESTIE ROZSZERZAJĄCE MATERIAŁ

Na poszczególnych poziomach nauczania, w zależności od stopnia opanowania przewidzianego materiału oraz motywacji uczniów, nauczyciel może przewidzieć dodatkowe wyczerpanie i prace poszerzające wiedzę uczniów oraz wzmacniające ich aktywność. Nauczyciel może w ten sposób wprowadzić do niniejszego programu własne autorskie sugestie oraz pełniej wykorzystać nauczany język obcy jako narzędzie poznawcze, a nie tylko nauczany obiekt. Ten ostatni aspekt ukazujący uczniom przydatność języka obcego jako narzędzia do poznawania świata, a nie tylko nauczanego przedmiotu przyczyni się do wzmocnienia motywacji uczniów.

Dlatego też można położyć szczególny nacisk na interdyscyplinarność w uczeniu języka włoskiego z następującymi, podanymi przykładowo dziedzinami:

a) kultura – aspekt ten został zasygnalizowany w rozdziale IV (Treści nauczania) i polega na przedstawieniu podstawowych wiadomości nie tylko z szeroko pojętej kultury Włoch (elementy historii sztuki, architektury, literatury, filmu i teatru), ale także tych dziedzin życia społecznego, które bardzo mocno wpisują się w naukę języka (gastronomia, zwyczaje, wiara i tradycje);

b) ekologia – przygotowanie wiadomości związanych z środowiskiem naturalnym we Włoszech oraz problematyką jego ochrony (np. zanieczyszczenie plaży, zanieczyszczenie powietrza, problemy, jakie niesie rozwój motoryzacji oraz rozrost dużych miast);

c) edukacja czytelnicza – opracowanie wiadomości na temat prasy we Włoszech, rynku wydawniczego, rozwoju czytelnictwa i problemów związanych z analfabetyzmem wtórnym;

d) edukacja ekonomiczna – opracowanie wiadomości na temat gospodarki włoskiej, głównych dziedzin i kierunków rozwoju; przygotowanie historii rozwoju największych tradycyjnych przedsiębiorstw włoskich (np. Fiat) oraz obecności gospodarki włoskiej za granicą; w tym kontekście można opracować wiadomości na temat dużych i mniejszych przedsiębiorstw i firm włoskich istniejących na rynku polskim;

e) edukacja regionalna – opracowanie wiadomości na temat regionów Włoch, roli regionów i dialektów w zjednoczonym państwie włoskim; można w tym kontekście przeprowadzić porównanie między problemami włoskich a polskich regionów oraz szeroko pojąć tym rozwojem oraz nakłonić uczniów do przedstawienia Włochom swojego regionu.

Ogólnie rzecz ujmując, warto poszerzać przedstawiany uczniom materiał o wszelkie aspekty współczesnego życia społecznego nie tylko na najwyższym poziomie nauczania języka prowadzonym do matury rozszerzonej, ale również można w ten sposób wychylić uczniów na problemy występujące zarówno we Włoszech, jak w Polsce, jak np. ochrona środowiska, komunikacja miejska czy trudności ze znalezieniem pracy, a przez to sprawi, iż będzie postrzegał te zjawiska nie tylko przez pryzmat własnego kraju. W dalszej perspektywie prowadzi to do wzmocnienia motywacji, aktywności własnej przejawiającej się w różnych formach pracy własnej i grupowej przy zbieraniu i opracowywaniu materiałów.



## XI. PROGRAM NAUCZANIA A EGZAMINY CILS I CELI

Prezentowany program nauczania może być wykorzystany także w przygotowaniach do włoskich egzaminów certyfikacyjnych CILS i CELI. Szczegółowe omówienie egzaminów CILS i CELI Czytelnik znajdzie na stronie internetowej uniwersytetów, które zajmują się ich opracowaniem i przeprowadzaniem:

- Università per Stranieri di Perugia – [www.unistrapg.it](http://www.unistrapg.it)
- Università per Stranieri di Siena – [www.unistrasi.it](http://www.unistrasi.it)<sup>14</sup>

W poniższej tabeli przedstawiono, na przykładzie podręcznika *Nuovo Progetto italiano*, orientacyjne relacje między poziomami kompetencji, do jakich przygotowuje program w poszczególnych klasach na poziomie ponadgimnazjalnym oraz poziomami egzaminów CILS i CELI:

	Szkoły ponadgimnazjalne Poziom A	Szkoły ponadgimnazjalne Poziom B	Poziomy egzaminu CELI	Poziomy egzaminu CILS
<i>Nuovo Progetto italiano 1</i> (poziom podstawowy)	Klasa I	Klasa I	CELI 1	CILS 1
<i>Nuovo Progetto italiano 2</i> (poziom średnio-zaawansowany)	Klasa II	Klasa II Klasa III	CELI 2 CELI 3	CILS 2
<i>Nuovo Progetto italiano 3</i>	Klasa III	---	CELI 4	CILS 3 CILS 4

Tabela 1: Etapy realizacji programu a przygotowanie do egzaminów międzynarodowych

<sup>14</sup> Por. także E. Jamrozik, „Włoskie egzaminy certyfikacyjne – CILS, CELI, CIC”, *Języki Obce w szkole* nr 6, 2005, ss. 136-138.

## XII. BIBLIOGRAFIA

- Agati, Alessandra (1999) *Abilità di lettura*. Paravia, Torino.
- Andorno, Cecilia e Paola Ribotta (1999) *Insegnare e imparare la grammatica*. Paravia, Torino.
- Ardissino, Erminia e Sabrina Stroppa (2001) *Leggere testi letterari*. Paravia, Torino.
- Balboni, Paolo E. (1994) *Didattica dell'italiano a stranieri*. Bonacci Editore, Roma.
- Beltramo, Marina (2000) *Abilità di scrittura*. Paravia, Torino.
- Berretta, Nicoletta e Fabia Gatti (1999) *Abilità d'ascolto*. Paravia, Torino.
- Bettoni, Camilla (2001) *Imparare un'altra lingua*. Laterza, Roma-Bari.
- Bosc, Franca; Michelangelo Conoscenti; Alessandra Corda e Aura Malandra (2001) *Il computer a lezione*. Paravia, Torino.
- Bosc, Franca e Aura Malandra (2000) *Il video a lezione*. Paravia, Torino.
- Brighetti, Claudia e Fernanda Minuz (2001) *Abilità del parlato*. Paravia, Torino.
- Cattana, Anna e Maria Teresa Nesci (2000) *Analisi e correzione degli errori*. Paravia, Torino.
- Ciliberti, Anna (1994) *Manuale di glottodidattica. Per una cultura dell'insegnamento linguistico*. La Nuova Italia, Firenze.
- Chodkiewicz H. (1986) *O sprawno ci czytania w nauczaniu j zyka obcego*. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa.
- Corda, Alessandra e Carla Marengo (1999) *Insegnare e imparare il lessico*. Paravia, Torino.
- Corda, Alessandra e Anna Visalberghi a cura di (1995) *Misurare e valutare le competenze linguistiche*. La Nuova Italia, Firenze.
- Corno, Dario [a cura di] (1993) *Vademecum di educazione linguistica*. La Nuova Italia, Firenze.
- Costamagna, Lidia (2000) *Insegnare e imparare la fonetica*. Paravia, Torino.
- Danesi, Marcel (1988) *Manuale di tecniche per la didattica delle lingue moderne*. Armando Editore, Roma.
- De Benedetti, Andrea e Fabia Gatti (1999). *Routine e rituali nella comunicazione*. Paravia, Torino.
- De Marco, Anna [a cura di] (2000) *Manuale di glottodidattica*. Carocci, Roma.
- Guastalla, Carlo (2004) *Giocare con la scrittura*, Alma Edizioni, Firenze.
- Goł bniak, D. i G. Teusz (1996) *Edukacja poprzez j zyk*. CODN.
- Giuli A. de (2007) *Le preposizioni italiane*, Alma Edizioni, Firenze.
- Jamrozik, El bieta (2005) „Włoskie egzaminy certyfika cyjne – CILS, CELI, CIC”, *J zyki Obce w szkole* nr 6, ss. 136-138.
- Jamrozik, El bieta (2006) „L'italiano e il polacco: due mondi linguistici in contatto”, *Kwartalnik Neofilologiczny* LIII, z. 4, ss. 463-471.
- Komorowska, Hanna (1988) *wiczenia komunikacyjne w nauczaniu j zyków obcych*. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa.
- Komorowska, Hanna (1998) *O programach prawie wszystko*. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa.
- Komorowska, Hanna (2001) *Metodyka nauczania j zyków obcych*. Wyd. Fraszka Edukacyjna, Warszawa.
- Komorowska, Hanna (2002) *Sprawdzanie umiej tno ci w nauce j zyka obcego. Kontrola – Ocena – Testowanie*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Komorowska, Hanna i D. Obidniak (2002) *Stopie po stopniu. Rozwój zawodowy nauczyciela j zyków obcych*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Łuczak-Łom a, A., E. Metera-Debaene (2002) *Zanim wybierzesz. Metody oceniania materiałów do nauki j zyków obcych*. Wyd. Fraszka Edukacyjna, Warszawa.

- Materska, M. (1994) *Z bada nad ocenianiem profesjonalnym, czyli jak mie rzona jest niewymierna warto wypracowa ?* Wyd. Instytutu Psychologii PAN, Warszawa.
- Niemierko, Bolesław (1990) *Pomiar sprawdzaj cy w dydaktyce*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Niemierko, Bolesław (1997) *Mi dzy ocen szkoln a dydaktyk*. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa.
- Niemierko, Bolesław (1999a) *Ewaluacja Nowej Matury*. MarMar, Wrocław.
- Niemierko, Bolesław (1999b) *Pomiar wyników kształcenia*. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa.
- Pallotti, Gabriele (1998) *La seconda lingua*. Strumenti Bompiani, Milano.
- Porcelli, G. (1994) *Principi di glottodidattica*. La Scuola Emiliani, Brescia.
- Quadro comune europeo di riferimento per le lingue: apprendimento, insegnamento, valutazione* (2002). La Nuova Italia-Oxford, Milano.
- Raczy ska J. (1998) *Jak konstruowa testy?: wskazówki praktyczne dla nauczycieli*. Wyd. WOM, Płock.
- Rizzardi, Cecilia (1997) *Insegnare la lingua straniera*. La Nuova Italia, Firenze.
- Serafini, Maria Teresa (1985) *Come si fa un tema in classe*. Strumenti Bompiani, Milano.
- Serafini, Maria Teresa (1992) *Come si scrive*. Strumenti Bompiani, Milano.
- Serra Borneto, Carlo [a cura di] (1998) *C'era una volta il metodo*. Carocci, Roma.
- Siek-Piskozub, Teresa (2001) *Uczy si bawi c. Strategia ludyczna na lekcji j zyka obcego*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Stawna, Mirosława (1991) *Podej cie komunikacyjne do nauczania j zyków obcych. Od teorii do praktyki*. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa.
- Szulec, Aleksander (1994) *Słownik dydaktyki j zyków obcych*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Ur, Penny (1989) *Nauczanie rozumienia słowa mówionego*. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczn, Warszawa.
- Wilczy ska, Weronika (1999) *Uczy si czy by nauczonym? O autonomii w przyswajaniu j zyka obcego*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Pozna .

### **Cytowane podr czniki i pomoce dydaktyczne**

- Guastalla, Carlo (2004) *Giocare con la scrittura*. Alma Edizioni, Firenze.
- Marin T., Magnelli S. (2006) *Nuovo Progetto italiano 1*. Edilingua, Roma.
- Marin T., Magnelli S. (2006) *Nuovo Progetto italiano 2*. Edilingua, Roma.
- Marin T., Magnelli S. (2004) *Progetto italiano 3*. Edilingua, Roma.
- Mezzadri M., Balboni P.E. (2001) *Rete! 1*. Guerra Edizioni, Perugia.
- Mezzadri M., Balboni P.E. (2001) *Rete! 2*. Guerra Edizioni, Perugia.
- Mezzadri M., Balboni P.E. (2001) *Rete! 3*. Guerra Edizioni, Perugia.
- Ferencich R., Torresan P. (2005) *Giochi senza frontiere. Attività ludiche per l'insegnamento dell'italiano*. Alma Edizioni, Firenze.
- Delle Donne, E. (1996) *L'italiano praticamente. Attività e giochi per l'insegnamento della lingua*. Guerra Edizioni, Perugia.
- Tocca a te. Attività ludiche per l'insegnamento della lingua italiana*. (1997) Guerra Edizioni, Perugia.
- Istruzioni per l'uso dell'italiano in classe 1-3*. (2001) Bonacci Editore, Roma.
- Bailini S., Consonno S. (2002) *Ricette per parlare*. Alma Edizioni, Firenze.